

ΝΕΟΛΟΓΟΥ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ.

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑΙ
ΜΕΤΑ ΤΟΥ "ΝΕΟΛΟΓΟΥ"

Ἐν Κωνσταντινουπόλει ἑτησίᾳ . . . Φο. γρ. 46
Ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις Μετ. 16
Ἐν Ἑλλάδι, Αἰγύπτῳ καὶ Ἑβ-
ραϊστῇ Φο. γρ. 70
Ἐν Ρωσίᾳ Ρουβλ. 25
Ἐξάμηνοι τὰ ἡμίση.

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑΙ
ΤΟΥ "ΝΕΟΛΟΓΟΥ"

Ἐν Κωνσταντινουπόλει ἑτησίᾳ . . . Μετ. 4
Ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις Μετ. 1
Ἐκτὸς τῆς Τουρκίας Φο. γρ. 25
Ἐν ἀσυνδρομαῖς ἑτήσιαι.
Ἐκαστὸν φύλλον τιμᾶται γροσίον δύο (2).

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑΣ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Πολιτικὴ Ἐπιθεώρησις.—(Ἐργέστου Κουρτίου) Ἡ Ἑλληνικὴ Ἱστορία (Μεταφραζομένη ὑπὸ Μ. Ε. Μιχαλοπούλου).—Ἡ περὶ τῶν ὀπλῶν τοῦ Ἀχιλλέως κρίσις (Ἐκ τῶν τοῦ Ὀβιδίου μεταμορφώσεων).—Ποικίλα.—Οἱ ἐν Θεσσαλίᾳ Μάγντες.—(Μυρτίλου) Τὸ Μέλλον ἄροστον.—Ἡ Δευτέρα Μήτηρ (διήγημα).

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Ἡ προσοχὴ τῆς Εὐρώπης ἀπάσης στρέφεται νῦν ἀπὸ τῆς δανικῆς πρωτεύουσας, ὅπου ἐτελέσθησαν ἑορταί, σπανιώτατα ἀπαντῶσαι ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν ἡγεμονικῶν οἰκῶν τῆς Δύσεως, εἰς τὴν γερμανικὴν πρωτεύουσαν. ἔνθα μεγάλη ἐπικρατεὶ ἑλλπίς περὶ πραγματώσεως τοῦ ἀπὸ μακροῦ χρόνου ὑφισταμένου σχεδίου συνεντεύξεως τῶν αὐτοκρατόρων Ρωσίας καὶ Γερμανίας. Καίτοι ἀμφιβολίαι ἐπικρατοῦσι περὶ τῆς πόλεως, ἐν ἣ γενήσεται ἢ τῶν δύο ἰσχυροτέρων τῆς Δύσεως ἡγεμόνων συνέντευξις, οὐχ ἦττον δυνατόν εἰπεῖν μετὰ μείζονος πιθανότητος ὅτι ὡς τοιαύτη πόλις ἔσται τὸ Κιέλον μᾶλλον ἢ ἡ πρωτεύουσα, παρὰ τὰς ἐν ταύτῃ γενομένας ἤδη προπαρασκευὰς πρὸς ὅσον οἶόν τε λαμπρὰν δεξίωσιν τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου καὶ τὴν πρὸ ἐβδομάδος ἤδη μεταβασίῃ ἐκεῖ ἐνὸς τῶν ἐμπίστων τοῦ τσάρου ἀνδρῶν πρὸς διευθέτησιν τῶν κατὰ τὴν παρουσίαν τῆς Α. Μ. Οἱ ὑπὲρ τοῦ Κιέλου προβαλλόμενοι λόγοι ἀνευρίσκονται ἴσως ἐν τῇ τάσει τοῦ ἀποδοῦναι τὰ ἴσα καὶ ἐν τῇ κατὰ γράμμα ἐκπληρώσει τῶν ὑπὸ τῆς λεπτοτάτης διεθνούς ἐθιμοτυπίας ἐπιβαλλομένων καθηκόντων. Ἡ πρώτη τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου πρὸς Ἀλέξανδρον τὸν Γ' γενομένη ἐπίσκεψις ἦτο κυρίως ἀνταπόδοσις τῆς εἰς τὸν πάππον γενομένης ἐπισκέψεως τοῦ τσάρου τῷ 1887· ἡ δευτέρα ἦτο πραγματικὴ ἐπίσκεψις πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Ἀλέξανδρον, χρήζουσα κατ' ἀνάγκην καὶ ἀνταποδόσεως· ἡ ἐπίσκεψις αὕτη ἐγένετο ἐν παραθαλασσίᾳ πόλει τῆς Ρωσίας, ἐν Νόρβα, ἐπομένως δὲ κατάλληλον κρίνεται ν' ἀνταποδοθῇ ἐν παρακτῇ ὡσαύτως πόλει, ὡς τοιαύτη δὲ κατάλληλος κρίνεται τὸ Κιέλον, τοῦ τσάρου μάλιστα ἐπανακάμπτοντος εἰς τὰ βασίλεια αὐτοῦ οὐχὶ διὰ ξηρῆς ἀλλὰ διὰ θαλάσσης. Ταῦτοχρόνως λέγεται ὅτι τὸν αὐτοκράτορα Ἀλέξανδρον δὲν θὰ συνοδεύσῃ ἡ αὐτοκράτειρα, ἄτε τῆς γερμανίδος αὐτοκρατείας ἀπούσης ἀπὸ τῆς ἐν Νόρβα συνεντεύξεως.

Οὕτως ἢ ἄλλως ἢ συνέντευξις τῶν δύο αὐτοκρατόρων θεωρεῖται ὡς βεβαία καὶ ἀπὸ τοῦδε τὰ γερμανικὰ φύλλα διὰ μειλχίου γλώσσης ἀγωνίζονται νὰ διασκεδάσωσι τὴν ἐμποιθηθεῖσαν κακὴν ἐντύπωσιν ἐν Πετρούπολει καὶ Μόσχᾳ ἐπὶ τοῖς γραφεῖσιν ἄλλοτε κατὰ τε τῶν ἐν τοῖς μεθορίοις διεξαχθεῖσῶν στρατιωτικῶν παρασκευῶν καὶ κατὰ τοῦ ρωσικοῦ ρουβλίου. Καὶ ἀληθῶς μεγάλη ὑπάρχει ἡ μεταβολὴ ἐν τῇ γλώσσῃ τῶν κυριωτέρων ὀργάνων τῆς γερμανικῆς κυβερνήσεως, ὡς δεικνύται ἐκ τῶν ὑπὲρ τοῦ τσάρου ἐπαίνων καὶ ἐγκωμίων ὡς θερμοῦ προστάτου τῆς εἰρήνης, ὡς ἀποφεύγοντος τὴν διατάραξιν τῆς εὐρωπαϊκῆς ἡσυχίας, ὡς ζητοῦντος τὴν ἀποσόβησιν σοβαρῶν δεινῶν τῆς ἀνθρωπότητος, οἷα τὰ προκύπτοντα ἐκ μεγάλων καὶ δεινῶν πολέμων, ἐκ φοβερᾶς ἀνθρωποκτονίας. Ὑπὸ τὴν ἐποψιν ὅμως τῶν προσδοκωμένων ἀποτελεσμάτων ἐν τῇ πολιτικῇ δυνατόν εἰπεῖν ἀνευ φόβου διαψεύσεως ὅτι οὐδεμία θὰ ἐπέλθῃ τροποποιήσις τῆς πολιτείας τοῦ ἀνακτοβουλίου Πετρούπολεως ὅπερ, ἐπανειλημμένως δοκιμάσαν τὴν φιλίαν τῶν ἐν Βερολίνῳ, δυσχερῶς πλέον παραπειθεται εἰς συνομολογίαν συνδυασμῶν μετὰ τῆς Γερμανίας, ἀποληγόντων εἰς κραταίωσιν τῆς δυνάμεως καὶ τῆς ἐπιροῆς ταύτης ἐπὶ βλάβῃ τῆς τῆς Ρωσίας. Ἡ ἐντὸς τῆς ἐβδομάδος ταύτης προσδοκωμένη συνέντευξις Ἀλεξάνδρου τοῦ Γ' καὶ Γουλιέλμου τοῦ Β' εἶναι ἀπλῆ ἐκπλήρωσις καθηκόντων αὐστηρᾶς διεθνούς ἐθιμοτυπίας, συμβαλλομένη μόνον εἰς τὴν σύσφιγξιν τῶν σχέσεων τῶν ἡγεμονικῶν οἰκῶν τῶν Ρωμανῶν καὶ τῶν Χοχεντσόλερον, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὴν τροποποίησιν τῶν πολιτικῶν σχέσεων τῶν δύο κρατῶν. Ἡ βραδύτης τῆς ἀντεπισκέψεως μάλιστα, συνηγοροῦσα ὑπὲρ τῆς ἰδέας ταύτης, τεκμηριοῖ ὅτι ἀδίκως ἐνιοι τῶν ἐν Εὐρώπῃ κύκλων ἐπίστευσαν ἐπὶ τὴν μετατροπὴν τῶν ἐν Ρωσίᾳ φρονημάτων καὶ ἐπὶ τὴν ἀνατροπὴν τῶν σπουδαιοτάτων ἀποτελεσμάτων τῆς ἐν Κρονστάδη παρουσίας τοῦ ὑπὸ τὸν ναύαρχον Ζερβαὶ γαλλικοῦ στόλου, τῆς ἐνισχυσάσης τὸν γαλλορωσικὸν σύνδεσμον καὶ θεσάσης τὰς βάσεις τῆς συμπράξεως τῆς αὐτοκρατορικῆς Ρωσίας μετὰ τῆς δημοκρατικῆς Γαλλίας.

Καὶ τὸ ζήτημα δὲ τῆς ἐν Νανσὺ παρουσίας τοῦ προέδρου τῆς γαλλικῆς δημοκρατίας, ἐπὶ ταῖς σήμερον ἐν τῇ ἀνατολικῇ γαυτῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Γαλλίας τελουμέναις ἑορταῖς τῶν γυμναστικῶν ἐταιριῶν, οὐ μικρὰν κέκτηται σπουδαιότητα. Βεβαίως τὸ ζήτημα, ἐξεταζόμενον ἐντὸς τῶν ἀρμοδίων αὐτῶ ὀρίων, θεωρεῖται ὡς ἐσωτερικὸν μᾶλλον, ὡς ἀφορῶν εἰς τὰ ἐν Γαλλίᾳ ὄλως πράγματα καὶ

ὡς μὴ σχετιζόμενον τοσοῦτον πρὸς τὴν ἐξωτερικὴν τῆς δυνάμεως ταύτης πολιτικὴν· ἀλλ' ἡ τάσις τῶν ἐντεῦθεν τοῦ Ρήνου ὀργάνων ἐν τῷ μεγαλοποιεῖν τὰ ἐκεῖθεν τοῦ ποταμοῦ τούτου γινόμενα, ἡ μανία τῶν ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ Σπραιίου δημοσιογράφων ἐν τῷ παρερμηνεύειν πᾶν τὸ ἐν τοῖς παραμεθορίοις τῆς γείτονος διαδραματιζόμενον καὶ ἐν τῷ ἀπονέμειν σημασίαν καὶ σπουδαιότητα καὶ εἰς αὐτὰ ἐτι τὰ ἐπιτόπια ὅλως γεγονότα, προσλαμβάνοντα οὕτως εὐρύτερον χαρακτῆρα καὶ συσχετιζόμενα πρὸς τὴν γενικὴν τῆς Δημοκρατίας πολιτικὴν, ἀνέτρεψε τὴν κρατοῦσαν τάξιν τῶν πραγμάτων καὶ τὰς ἐν Νανσὺ ἐορτὰς παρέστησεν ὡς ἀντιγερμανικὰς διαδηλώσεις, ὡς τεκμήριον τοῦ ἰσχύοντος πνεύματος ἐν ταῖς παραμεθορίοις ἐπαρχίαις πρὸς ἀνάκτησιν τῶν ἀπολεσθέντων πρὸ εἴκοσιν ἐτῶν καὶ ἐπέκεινα. Καὶ ναὶ μὲν ἐκ τῆς τροπῆς ταύτης οὐδὲν τὸ κακὸν προσγίνεται εἰς τὰς σχέσεις τῶν δύο κρατῶν μετὰ τὰς ἐξηγήσεις μάλιστα τῶν κυριωτέρων ὀργάνων, ἄπερ ἄλλοτε, πῦρ καὶ σίδηρον ἐξερευγόμενα κατὰ τῆς δημοκρατουμένης χώρας ἐπὶ τοῖς ἐν Νανσὺ διαδραματισθεῖσι τῷ 1887 κατὰ τὰ γεγονότα τοῦ Σνέβελε, μετριοπαθῆ νῦν μετέρχονται γλώσσαν· ἀλλ' ὅπωςδῆποτε προκύπτει ὅτι τὸ μῖσος τῶν δύο λαῶν διατελεῖ πάντοτε ἐν ὅξει σημείῳ καὶ ὅτι ἐκδιπλοῦται ἐν ἀπάσῃ αὐτοῦ τῇ εἰδεχθεῖ μορφῇ ἅμα τῇ ἐλαχίστῃ ἀφορμῇ. Σὺν τῇ ἀληθείᾳ ταύτῃ ὅμως ἐξάγεται καὶ ἕτερα, καθησυχάζουσα οὐχὶ ὀλίγον τοὺς δειλῆμονας, ὅσοι βλέπουσιν ἐπιφαινόμενον πάντοτε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν τὸ φάσμα ἐπαναλήψεως τοῦ δράματος τοῦ 1870—71 ἐπὶ βλάβῃ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἀνθρωπότητος. Ἡ αὐτοκρατορικὴ Γερμανία ἀποφεύγει πλέον τὴν μετὰ τόνου ἐπίθεσιν κατὰ τῆς Γαλλίας καὶ ἀπεκῆρυξεν ὀλοσχερῶς τὰς ἐναντίον αὐτῆς ἀπειλὰς διὰ τῆς ἐπιδείξεως τοῦ γερμανικοῦ στρατοῦ, τοῦ πυροβολικοῦ, τοῦ ἰππικοῦ κτλ. Τὰς ἄλλοτε κατὰ τῆς Γαλλίας μεμψιμοιρίας διεδέξαντο μεμετρονημένοι σκέψεις καὶ διαβεβαιώσεις καὶ ὁ μὲν τῆς Δημοκρατίας πρόεδρος παρίσταται ὡς ὁ εἰρηνικώτερος τῶν ἐν Παρισίοις ἀνδρῶν, ὡς ὁ μόνος δυνάμενος νὰ συγκρατήσῃ τοὺς τῆς σήμερον διαδηλωτὰς ἐν Νανσὺ, ἡ δὲ Γαλλία ὡς δύναμις ἀφωσιωμένη ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην εἰς τὴν διατήρησιν τῆς ἰσυχίας καὶ τῆς εἰρήνης. Ἀξιοσημείωτος ὡσαύτως εἶναι ἡ πολιτεία τῶν Γάλλων, οἵτινες εἰς τὰς ἀντεγκλίσεις ἀπερισκέπτων τινῶν Γερμανῶν ἀπῆντησαν διὰ σιγῆς μᾶλλον καὶ εἰσηγήσαντο τὴν ἰδέαν ὅτι αἱ ἐν Νανσὺ ἐορταὶ οὐδένα πολέμιον πρὸς τὴν Γερμανίαν φέρουσι χαρακτῆρα καὶ ὅτι αἱ γινόμεναι παρασκευαὶ ἐπιβάλλονται ἐκ τῆς ἀνάγκης τοῦ τιμῆσαι τὴν παρουσίαν τοῦ ἀνωτάτου τῆς Γαλλίας ἄρχοντες, ὃν τρόπον τοῦτο ἐγένετο ἤδη καὶ κατὰ τὴν ἐν Στρασβούργῳ παρουσίαν τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου.

Ἐκ τῶν κυρίως δὲ ἐσωτερικῶν ζητημάτων τὸ σπουδαιότερον πάντων εἶναι ἡ ἐν Ἰταλίᾳ κοινοβουλευτικὴ κατάστασις, ἡ ἐπιγενομένη διὰ τῆς ψηφοφορίας τῆς βουλῆς, καθ' ἣν ἡ κυβέρνησις Γιολίτη ἔλαβε πλειονοψηφίαν ἢ μόνον ψήφῳ καὶ ἡ ἐξαναγκάσασα τὸν κ. Γιολίτην νὰ ὑποβάλῃ τὴν παραίτησιν αὐτοῦ· ὁ βασιλεὺς Οὐμβέρτος ὅμως ἀπέρριψε ταύτην λέγων ὅτι ἀδυνατεῖ νὰ διορίσῃ ὑπουργεῖον καθ' ἐκάστην ἑβδομάδα μετὰ πολλὰς συσκέψεις ὁ κ. Γιολίτης ἀπέσυρε τὴν ἑαυτοῦ παραίτησιν καὶ μετὰ μικρὸν, ζητήσας ἀπὸ τῆς βουλῆς τὴν χορηγίαν αὐτῷ ἐξ ὀδοκατομυρίων, ἔλαβε τοῦτο, ἀπεσοδῆθη δ' οὕτως ὁ ἄμεσος κίνδυνος ὑπουργικῆς κρίσεως, ὁ τοσοῦτον προκαλέσας πάταγον καθ' ἅπασαν τὴν χώραν, περιελθοῦσαν εἰς κοινοβουλευτικὸν χάος καὶ δυναμένην νὰ λυτρωθῇ

διὰ τῆς ἐπὶ τὴν ψήφῳ τῆς κοινῆς γνώμης ἐπικλήσεως ὡς ἤδη ὑπεδείχθη καὶ ὡς ἀπαιτοῦσι τὰ ἐγκριτώτερα τῶν ὀργάνων τοῦ ρωμαϊκοῦ τύπου. Ἡ κατάστασις τῶν κομμάτων ἐν Μοντεσιτόριο, διασαλευθεῖσα λίαν διὰ τῶν τελευταίων γεγονότων, καθίστησιν ἀδύνατον σχεδὸν τὸν καταρτισμὸν ἐδραίου ὑπουργείου, διότι ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε γενομένων ψηφοφοριῶν ἐξάγεται ὅτι πλὴν τοῦ Βιαντσέρη, προέδρου τῆς βουλῆς, οὐδεὶς ἕτερος ἠδυνήθη νὰ συγκεντρώσῃ τοσαύτην πλειονοψηφίαν· ἀλλ' αὕτη ἀπέβλεπεν εἰς τὴν δευτέραν ἐκλογὴν τοῦ ἀνδρός τούτου, τιμωμένου παρὰ πάντων τῶν μελῶν τῆς ἐθνικῆς ἀντιπροσωπείας διὰ τε τὸ ἀμερόληπτον τοῦ χαρακτῆρος καὶ διὰ τὴν δεξιότητα, μεθ' ἧς διευθύνει τὰς ἐργασίας τῆς βουλῆς τῶν ἀντιπροσώπων, οὐχὶ δὲ εἰς τὴν ἐπιψηφισιν νομοσχεδίου, ἀφορῶντος εἰς ζωτικὰ τῆς χώρας συμφέροντα καὶ ἐπιβάλλοντος πᾶσι τοῖς βουλευταῖς μεγάλην σκέψιν κατὰ τὴν κατάθεσιν τῆς ψήφου αὐτῶν εἰς τὴν κάλπην. Ἀλλὰ καὶ τὸ μόνον ὑπολειπόμενον μέσον, ἡ διάλυσις τῆς νῦν βουλῆς καὶ ἡ διεξαγωγὴ νέων ἐκλογῶν δηλονότι δύναται ἄρα γε νὰ ἐπενέγκῃ τὸ ποθούμενον ἀποτέλεσμα; οὐχὶ ἐὰν μὴ ἄρδην μεταβληθῇ ἡ νῦν πολιτικὴ, ἡ φοβερῶς τὰ τῆς χώρας οἰκονομικὰ μαστίζουσα ἡ καὶ τοσοῦτο τὰς ἐργατικὰς τάξεις ἀπελπίζουσα, ὥστε ἐπανήρξατο αἱ τῶν πολεμίων τῆς ἐσωτερικῆς τάξεως ἐνέργειαι, ἐξηναγκάσθη δ' ἡ κυβέρνησις ν' ἀναθεσπίσῃ τὰ πρὸ τῆς 1 μαΐου ταχθέντα μέτρα πρὸς πρόληψιν τῶν ἀπειλουμένων κινδύνων.

Οἱ ἐν Ἀγγλίᾳ εὐρίσκονται ἐν ταῖς παραμοναῖς τῶν γενικῶν ἐκλογῶν καὶ ὄρμεις ἀπηνγγέλθησαν λόγοι παρὰ διαφόρων ἡγετῶν τῶν δύο πολεμίων κομμάτων, στραφέντες ἄλλοι μὲν περὶ τὸ ἰρλανδικὸν ζήτημα, ἄλλοι δὲ περὶ τὸ ἐργατικόν, ἄλλοι δὲ περὶ τὰς τελευταίας ἐν Ἀστιγξὶ δηλώσεις τοῦ μαρκησίου Σαλισβουρῆ, ὅστις, εἰσηγηθεὶς τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ τῆς ἐλευθέρως ἀνταλλαγῆς συστήματος διὰ τοῦ προστατευτικοῦ, φοβερόν προὔκάλεισεν ἀνὰ πᾶν τὸ ἠνωμένον βασιλεῖον σάλον καὶ ἐγέννησε φόβους μὴ ἡ μεγάλη Βρετανία, ἡ διεξάγουσα εὐρύτατον ἐμπόριον, ζημιωθῇ εἰς ἄκρον καὶ ἄχρηστα καταστῶσι τὰ ὄντως ἄριστα προϊόντα τῆς ἀγγλικῆς βιομηχανίας. Ἐν τῷ μεταξύ τούτῳ ἐπῆλθον καὶ ἐν τῇ ἐξωτερικῇ πολιτικῇ περιπλοκαί, οὐκ ὀλίγον βαρύνουσαι ἐπὶ τῆς πλάστιγγος. Ἡ κάκωσις τῶν ἐν τῷ βασιλείῳ Οὐγάνδῃ, ἐν τῇ ἀνατολικῇ Ἀφρικῇ, γάλλων ἱεραποστόλων, καταδιωκομένων ὑπὸ τῶν ὀργάνων τῆς ἐκεῖ Οὐγγρικῆς ἐταιρίας, δὲν εἶναι ἐκ τῶν ὅλως ἀσημάντων ζητημάτων καὶ δικαίως πολλοὶ τῶν ἐν Λονδίῳ ψέγουσι τὴν πολιτείαν τοῦ μαρκησίου Σαλισβουρῆ, ἀποσχόντος νὰ ἐνεργήσῃ τὰ δέοντα καὶ νὰ προλάβῃ τὴν δεινώσιν τῶν πραγμάτων μέχρι τοῦ σημείου τοῦ ἐξαναγκάσαι τὴν γαλλικὴν διπλωματίαν νὰ ἐπιληφθῇ τοῦ ζητήματος καὶ διὰ μακρᾶς διακοινώσεως πρὸς τὸ ἀνακτοβούλιον τοῦ ἁγίου Ἰακώβου νὰ ἐκθέσῃ τὰ γεγονότα, ἄπερ ἐπισυμβάντα ἐν τῷ εἰρημένῳ ἀφρικανικῷ βασιλείῳ μικρὸν συμβάλλονται εἰς ἐπαινον τῶν τε ἀνδρῶν τῆς ἐν τῇ ἀνατολικῇ Ἀφρικῇ ἀγγλικῆς ἐταιρίας καὶ τῶν πατρῶνων αὐτῆς, τοῦ ἀγγλοῦ δηλονότι πρωθυπουργοῦ καὶ τῶν συναδέλφων αὐτοῦ.

Ἐν Γαλλίᾳ ἡ βουλὴ ἐπέιγουσα νὰ περάνῃ τὰς ἐργασίας αὐτῆς πρὸ τῶν ἐορτῶν τῆς μεγάλης ἐθνικῆς ἐορτῆς οὐδὲν σχεδὸν τὸ σπουδαῖον παρουσιάζει καὶ αἱ τῶν ὑπουργῶν ἐπομένως ἐργασίαι στρέφονται περὶ τὴν διαορθύμισιν τῶν ἐμπορικῶν σχέσεων τῆς δημοκρατίας μετὰ τῶν λοιπῶν κρατῶν καὶ ἰδίᾳ τῆς Ἰσπανίας καὶ περὶ τὴν καταπολέμισιν τῶν ἐνεργειῶν τῶν ὀπαδῶν τοῦ Ραβα-

ΕΡΓΗΣΙΟΥ ΚΟΥΡΤΙΟΥ

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΜΕΤΑΦΡΑΖΟΜΕΝΗ ΥΠΟ

Μ. Ε. ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΥ.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον ἀριθμὸν).

Γ'.

Καταγωγή τῶν ἑλληνικῶν ἔθνους.

Ἡ ἱστορία οὐδενὸς λαοῦ τὴν καταγωγὴν γινώσκει· τὰ ἔθνη τῆς γῆς τότε μόνον περιέρχονται εἰς τὴν ἐξέτασιν αὐτῆς, ὅτε ἔχουσιν ἤδη προσλάβει τὸν τύπον αὐτῶν, ὅτε ἐνέχουσιν τὸν ἴδιον πολιτισμὸν καὶ αἰσθάνονται ἑαυτὰ διακεκριμένα τῶν ὁμῶρων ἔθνων. Ἀλλὰ μέχρι τούτου παρῆλθον κατ' ἀνάγκην αἰῶνες, ὁ ἀριθμὸς τῶν ὁποίων ἀδύνατον νὰ ὑπολογισθῆ· οὐδὲ αὐτὴ ἡ φιλολογία ἰσχύει μᾶλλον ἐν τούτῳ, διανοίγει ὅμως ἡμῖν πηγὴν πληροφοριῶν, αἵτινες ἐκτείνονται πέρα τῆς κοιτίδος τῆς ἱστορίας. Ὅτε ἀρχεται ἡ ἱστορία λαοῦ τινος, οἱ τύποι τῆς γλώσσης αὐτοῦ εἶναι τελείως διαγεγραμμένοι, ἡ γλῶσσα δὲ αὐτὴ ἀποτελεῖ τὸν πρῶτον τύπον τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ, τὸ πρῶτον μνημεῖον τῆς ἰδίας εὐφυΐας, τὸ ἀρχαιότατον καὶ τὸ μόνον περὶ τοῦ προϊστορικοῦ βίου αὐτοῦ λαλοῦν ἐγγραφοῦν.

Ἄλλ' ἡ φιλολογία δὲν διαπιστεῖ μόνον τὴν ὑπαρξίν λαοῦ τινος καταμόρια λαμβανόμενου· δεικνύει ἡμῖν οὕτω στενὴν συγγένειαν διαφόρων γλωσσῶν, ὥστε ἐκ ταύτης δυνατόν νὰ εἰκασθῶμεν τὴν συγγένειαν τῶν τὰς γλώσσας ταύτας λαλοῦντων λαῶν. Οὕτως ἡ τῆς γλώσσης σπουδὴ δύναται ν' ἀποδώσῃ τὰς πρῶτας σελίδας τῆς ἱστορίας καὶ καταστήσῃ τὴν γενεαλογίαν τῶν φυλῶν, περὶ ἧς πᾶσα ἄλλη παράδοσις σιγᾷ.

Διὰ τῆς μεθόδου ταύτης ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα κατετάχθη ἐν τῇ οἰκογενεῖᾳ τῶν **ἰνδοευρωπαϊκῶν** ἢ **ἀρίων** γλωσσῶν καὶ τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος ἐγνώσθη ὡς κλάδος τοῦ πρωτογόνου ἐκείνου ἀρίου λαοῦ, ὅς, ἐγκαταστὰς κατ' ἀρχὰς ἐπὶ τῶν ὄροσπεδίων τῆς Ἀνω Ἀσίας, περιελάμβανε ἐν ἑαυτῷ τοὺς προγόνους τῶν Ἰνδῶν, τῶν Περσῶν, τῶν Κελτῶν, τῶν Ἑλλήνων, τῶν τῆς Ἰταλίας κατοίκων, τῶν Γερμανῶν, τῶν Λεττώνων καὶ τῶν Σλαύων.

Ἡ ἀρία φυλὴ διεσπάρη, αἱ διαλέκτοι δὲ αὐτῆς ἀπέβησαν γλώσσαι διακεκριμέναι καὶ τὰ ἦψα αὐτῆς λαοὶ· τινὲς τῶν λαῶν τούτων ἐπὶ μακρότερον χρόνον διετέλεσαν κοινωνοῦντες ἀλλήλοις, οὕτω δὲ διακρίνονται ὁμοφυλίαι λαῶν μετὰ ὑποδιαίρεσιν, τεταγμένων κατὰ τὴν ὁμοιότητα τῶν ἀλλοιώσεων, ἃς ὑπέστη ἡ ἀρχικὴ γλῶσσα. Οὕτω διακρίνομεν κατ' ἀρχὰς ὁμοφυλίαν τινὰ, παραμείναν ἐν Ἀσίᾳ καὶ καθ' ὄλου ἀκραϊφνέστερον διατηρησασαν τὴν πρωτόγονον γλῶσσαν (τὸ ἰνδικὸν καὶ ἱρανικὸν ἔθνος,

1. Ἐνταῦθα ὁ A. Bouché-Leclercq σημειοῦται τὰ ἑξῆς: «Ἐν τῇ συνοπτικῇ ταύτῃ ἐλθέσει τῶν φιλολογικῶν συγγενειῶν καὶ ἐν τῇ περαιτέρῳ γινομένην κρίσει· τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης τάσσομαι ἐν γένει ταῖς γνώμαις, ἃς ὁ Γεώργιος Κούρτιος ἐξέθηκεν ἐν ταῖς συγγράμμασιν αὐτοῦ ἡ ἀνεκονισατό μοι κατὰ τὰς ἀδελφικὰς πρὸς αὐτὸν συνεντεύξεις μου. Ἡ ὑπόθεσις ἀθροίσματος ἀσιατικῶν γλωσσῶν καὶ εὐρωπαϊκοῦ ἀθροίσματος, τούτου ὑποδιαιρουμένου ἐν τῷ μέρει εἰς δύο κλάδους, κατέχοντας, ὁ μὲν τὸ ἀρκτικόν, ὁ δὲ τὸ μεσημβρινόν μέρος τῆς Εὐρώπης, συνδέει τῷ συστήματι τοῦ Σλάιχερ (Schleicher, *Compendium der vergleichenden Grammatik* σ. 6). Περὶ τῆς ἀλλοιώσεως καὶ τῆς διαίρεσεως τοῦ **α**, θεωρουμένου ὡς χαρακτηριστικῆς κοινῆς τῆς εὐρωπαϊκῆς ὁμοφυλίας, πραγματεύεται ὡς ἐξῆς ὁ Γ. Κούρτιος (G. Curtius, *Berichte der Saechsischen Gesellschaft des Wissenschaften: Philol.—Histor. Classe* 1864, σ. 9, κ. ἐ. *Zur Chronologie der indogerman. Sprachforschung*, 1867, σ. 196). Ὡς πρὸς τοὺς διακλαδισμοὺς τοῦ ἀθροίσματος τῆς μεσημβρινῆς Εὐρώπης, ὁ Σλάιχερ ἀποδέχεται ἑλληνοϊταλικοκελτικὸν κλάδον, «ἐξ οὗ ἀπεσπίαθη κατ' ἀρχὰς ὁ ἑλληνικὸς, ἀπολείπων βῆσιν, ἢ μεταγενέστερα διαίρεσις μετεσχημάτισεν εἰς ἰταλικὴν καὶ κελτικὴν (*Rhein. Museum*, XIV, 342)».

σὸλ καὶ λοιπῶν πολεμίων τῆς ἐσωτερικῆς ἐν τῇ χώρᾳ τάξεως, οἵτινες, δυσφόρως ἔχοντες ἐπὶ τῇ συλλήψει καὶ καταδίκῃ ἐκείνου, νέας αἰθῆς ἐξυφαίνουσι πλεκτάνας καὶ πειρῶνται ν' ἀντεκδικήσωσιν τὸν φίλον καὶ συνένταιρον διὰ τῆς ἐπαναλήψεως παραπλησίων πρὸς τὰ ἐν Σαῖν Ζερμαίν καὶ ἐν τῷ ξενοδοχείῳ Βερῦ ἀλγεινῶν γεγονότων. Ἦδη τὰ ὄργανα αὐτῶν διαφόρους δημοσιεύουσι προκηρύξεις, συνάμα δὲ διοργανοῦνται οὐκ ὀλίγαι διαδηλώσεις, καθ' ἃς ζῶπρᾳ ἀκούονται ζητωκραυγαὶ ὑπὲρ τοῦ Ραβασόλ, τῆς Κοινότητος καὶ λοιπῶν· καὶ ἡ κυβερνήσις ὅμως ἥκιστα τοῦ ἑαυτῆς καθήκοντος παραμελεῖ, ὡς δείκνυται ἐκ τῶν διαβιβαζομένων εἰς τὰς ἀρμοδίας ἀρχὰς διαταγῶν πρὸς πρόληψιν τῶν τοιούτων κακοβούλων ἐνεργειῶν καὶ ματαιώσιν τῶν ἐπιδιωκομένων σκοπῶν. Οὐδεμία ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἐν τέλει οἱ τῆς κυβερνήσεως ἀγῶνες θ' ἀπενέγκωσι τὸ ποθοῦμενων ἀποτέλεσμα καὶ ὅτι ὁ κ. Λουμπὲ θὰ φανῆ ἀντάξιος τοῦ κ. Κωνσταντίνου, ὅστις τὸν βουλανξερισμόν καταπολεμήσας, θεωρεῖται ὡς ὁ μόνος ἀρμοδίος εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργείου κατὰ τὴν ἐνεστῶσαν ὥραν. Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ὁ κ. Λουμπὲ δύναται ν' ἀναγράψῃ ἐν τῇ τῶν κομμάτων ἱστορίᾳ τῆς χώρας αὐτοῦ τὴν παντελῆ ἐξασθένισιν τοῦ βασιλοφρονος κόμματος, ὅπερ, τὴν ὑποστήριξιν αὐτοῦ ἀναζητοῦν ἐν τῷ καθολικισμῷ καὶ τῷ θερωμῷ αὐτοῦ προστάτη, τῷ ἐν Ρώμῃ Ποντίφικῳ, δυσαρέστους ἀκούει ἀπὸ τῆς ἕδρας τούτου φωνάς, προκαλοῦσας τὴν χαλάρωσιν τῶν ἐνεργειῶν αὐτῶν ἐν τῷ σταδίῳ τοῦ καταπολεμησῆαι τὴν δημοκρατίαν διὰ τῆς θρησκείας καὶ τοῦ ἀναθεσπίσαι τὸ τῆς μοναρχίας σύστημα. Λέων ὁ Γ', ἀποφεύγων τὸ δυσαρεστῆσαι τῇ κυβερνήσει τῆς δημοκρατίας, ἐπανειλημμένως ἐξέφρασε συμπαθῆ πρὸς τὸ κράτοῦν ἐν Γαλλίᾳ σύστημα, ἐσχάτως δὲ, ἀποτεινόμενος πρὸς Γάλλους, δυσμενῶς ἔχοντας πρὸς τὴν δημοκρατίαν, συνεδούλευσε ν' ἀπέρχωσι τῆς ἐναντίον ταύτης πάλης καὶ διαρρήδην ἐκήρυξεν ὅτι κατ' οὐδένα τρόπον συγκατανεύει ν' ἀναμιχθῆ εἰς τὰ ἐσωτερικὰ οἰουδῆτινος κράτους καὶ ὅτι ἀπὸ τούτου σπείρει σπόρον, οὗ τὸν καρπὸν συλλέγοντες μετὰ πεντηκονταετίαν οἱ διάδοχοι, θὰ δυνηθῶσι νὰ ἐκτιμήσωσι κάλλιον τὰς νῦν καταβαλλομένας προσπάθειάς πρὸς συνδιαλλαγὴν τῶν διεστώτων.

Ἐν Αὐστρουγγαρία ἡ κυριώτερα προσοχὴ στρέφεται περὶ τὰς ἐορτάς, αἵτινες γενήσονται ἐν τῇ τῆς Οὐγγαρίας πρωτεύουσῃ, ἐπὶ τῇ εἰκοσιπενταετηρίδι τῆς στέψεως τοῦ αὐτοκράτορος Φραγκίσκου Ἰωσήφ ὡς βασιλέως τῆς Οὐγγαρίας. Ἡ προσεχὴς ἐπομένως τετάρτη μέλλει νὰ καταλάβῃ σπουδαίαν σελίδα ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ οἴκου τῶν Ἀψβούργων καὶ ἀπὸ τούτου τὰ κυβερνητικὰ ὄργανα ἤρξαντο ἐκθειάζοντα τὸ ἐπίσημον τῆς ἡμέρας καὶ ὑπομνήσκοντα τὰ γεγονότα. Ἄπερ προηγήθησαν τῆς 8 ἰουνίου 1867· ἀτυχῶς τὸ λαμπρὸν τῆς ἡμέρας μέλλει νὰ ἐπισκιάσῃ ἡ προπαρασκευαζομένη διαδήλωσις τῶν Ρουμάνων τῆς Τρανσυλβανίας, οἵτινες, ἀποτυχόντες τοῦ νὰ παρουσιασθῶσιν εἰς τὸν αὐτοκράτορα ἐν Βιέννῃ καὶ νὰ ἐκθέσωσι τὰ ἑαυτῶν παράπονα ἐπὶ τῇ προσγενομένῃ αὐτοῖς ὑποδεεῖ θέσει συνελεία τῆς πολιτικῆς τῶν Οὐγγρων πολιτικῶν θὰ τύχωσι τοῦ ποθομένου ἐν Πέστη, ὅπου ἡ κυβερνήσις δὲν δύναται ν' ἀφαιρέσῃ τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ παρουσιασθῶσιν αἱ πρεσβεῖαι ἀπάντων τῶν ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τοῦ βασιλείου τοῦ ἀγίου Στεφάνου φυλῶν καὶ νὰ ὑποβάλωσι τὰ δείγματα σεβασμοῦ καὶ ἀφοσιώσεως πρὸς τὸν θρόνον.

ῶ ἐξηκολούθησαν κοινωνοῦντες οἱ τοῦ Πόντου Σκύθαι, καὶ δευτερόν τινα ὄμιλον, ὅς, ἐπεκταθεὶς πρὸς δυσμάς, ἀπέβη τὸ κοινὸν τῶν εὐρωπαϊκῶν φυλῶν στέλεχος. Ἡ ὁμοφυλία αὕτη διαιρεῖται ἐν τῷ μέρει εἰς δύο ἄλλους ὄμιλους, ὧν ὁ μὲν κατέλαβε τὸ βόρειον τῆς Εὐρώπης (Σλαυογερμανοί), ὁ δὲ, ὁ μεσημβρινός, συγκεῖμενος ἐκ Κελτῶν, Ἑλλήνων καὶ Ἰταλῶν, ζήκησε τὰ παράλια τῆς Μεσογείου. Ὁ βαθμὸς τῆς συγγενείας τῶν φυλῶν τούτων οὐπω μετὰ βεβαιότητος ὠρίσθη· πιθανὸν ἐν τούτοις ὅτι οἱ Κέλται πρῶτοι ἀπεσπάρθησαν τοῦ ὄμιλου, ὅτι δὲ μετὰ τὴν ἀπομάκρυνσιν αὐτῶν οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ τῆς Ἰταλίας κάτοικοι ἐξηκολούθησαν ἀποτελοῦντες ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν λαόν.

Υπάρχει πράγματι ἀρχικὴ τις βᾶσις κοινὴ πάσαις ταῖς ἀρίαις γλώσσαις καὶ ἐπιτρέπουσα τὴν διαπίστωσιν τοῦ βαθμοῦ τῆς ἀναπτύξεως, εἰς ἣν προημένη ἦν ἡ ἰνδοευρωπαϊκὴ φυλὴ πρὸ τοῦ χωρισμοῦ αὐτῆς. Πανταχοῦ ἀνευρίσκονται αἱ αὐταὶ ἐκφράσεις εἰς ὄρισμὸν οὐ μόνον τῶν κατοικιδίων ζώων, ἀλλὰ καὶ τῶν γεωργικῶν ἔργων, τῆς ἀλήσεως, τῆς ὑψάνσεως, τῆς σιδηρουργίας κτλ. Ἐν τῷ περιορισμένῳ τούτῳ λεξιλογίῳ οἱ Ἑλληνοῖταλοι προσέθησαν νέας λέξεις καὶ ιδέας, κοινῇ συλλεγεῖσθαι, ὡς δεικνύουσι τὰ κοινὰ ὀνόματα, τὰ δοθέντα τοῖς γεωργικοῖς ὄργανοις, τῷ οἴνῳ, τῷ ἐλαίῳ, ἢ αὐτῇ ὑπ' ἀμφοτέρων κλησίς τῆς θεᾶς τῆς ἐστίας κλπ.

Ἰσχυροτέραν ἐτι ἀπόδειξιν ἀποτελεῖ ἡ συμφωνία τῶν φωνητικῶν νόμων ἐν ἀμφοτέροις ταῖς γλώσσαις. Ἡ τῶν φωνητικῶν διάκρισις, ἥτις σαφεστέρῃ βαθμῶδι ἴσχυται ἐν πάσῃ τῇ εὐρωπαϊκῇ ὁμοφυλίᾳ, ἐτελειώθη ἰδίᾳ ὑπὸ τῶν Ἑλληνοῖταλῶν. Τὸ πρωτόγονον α διετηρήθη ἀναλλοίωτον ἢ μεταβεβλημένον εἰς λεπτοὺς καὶ ὑποκώφους ἤχους. Οὕτως ἐμορφώθη σειρά πολὺ ποικιλοτέρα φωνητικῶν, α, ε, (ι), ο, (υ), ὁ ἀναλυτικὸς δὲ οὗτος τῶν ἤχων πολλαπλασιασμός οὐ μόνον χάριν πλείονα παρέσχε τῇ προφορᾷ, ἀλλὰ καὶ λεπτότερον ἐτι ἀπέφηνε τὸν μηχανισμόν τῆς συντάξεως. Πράγματι δὲ ἐπὶ τούτου ἠρείσθη τὸ σύστημα τῶν κλίσεων, τοῦτο δὲ, παρέχον σαφεστέρῃ τὴν διάκρισιν τῶν τριῶν γενῶν, τοῦ ἀρσενικοῦ μὲν καὶ θηλυκοῦ ἀφ' ἑνός, τοῦ οὐδετέρου δὲ ἀφ' ἑτέρου, ἐπροίκισε τὰς δύο γλώσσας διὰ τοῦ ὑπ' ἄλλων ζηλουμένου ἰλιεονεκτήματος τούτου. Τέλος ὁ τῆς τονώσεως νόμος εἶναι ὁ αὐτὸς παρὰ τε τοῖς Ἑλλήσι καὶ τοῖς κατοικοῖς τῆς Ἰταλίας. Διότι, καίτοι ἐν τῷ γλωσσικῷ ἰδιώματι τῆς ἀρχαίας Ἰταλίας ἀνευρίσκονται ἐτι τεύγματα ἀρχαιοτέρας τονωτικῆς μεθόδου, βέβαιον οὐχ ἴστων τυγχάνει ὅτι ὁ κανὼν, δυναμὶ τοῦ ὁποῖου ὁ κύριος τόνος δὲν δύναται νὰ ὑποχωρήσῃ πέραν τῆς προπαραληγουσῆς, ἐθεσπίσθη ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν κατοικῶν τῆς Ἰταλίας καθ' ὃν χρόνον οὗτοι ἓνα καὶ μόνον ἐτι ἀπετέλουν λαόν. Ὁ κανὼν οὗτος περιέσωσε τὴν ἐνότητα τῶν λέξεων, ἐπροστάτευσεν τῶν ληκτικῶν συλλαβῶν, αἵτινες ἐκκρούονται εὐχερῶς, ὅτε ὁ τόνος ὑποχωρεῖ ἀπωτέρω, τέλος δὲ παρὰ πᾶσαν τὴν ἀσθητικότητα αὐτοῦ παρέσχε ἐλευθερίαν ἰκανὴν εἰς τὴν δι' ἐλαφρῶν τοῦ τόνου διακυμάνσεων διάκρισιν τῶν γενῶν καὶ τῶν πτώσεων ἐν τοῖς ὀνόμασι, τῶν χρόνων καὶ τῶν ἐγκλίσεων ἐν τοῖς ῥήμασι.

Οἱ κοινοὶ οὗτοι ἀμφοτέροις ταῖς γλώσσαις χαρακτῆρες εἶναι τὰ ἀρχαιότατα τῆς ἑλληνοῖταλικῆς ἱστορίας ἐγγραφα, ἐγγραφα ἀνερχόμενα εἰς χρονικὴν περίοδον, καθ' ἣν, τῶν λαῶν τῆς Ἀσίας ὀδευόντων πρὸς τὴν Δύσιν, τὰ δύο ἔθνη διήγον οὕτως ἠνωμένα ἀλλήλοις, ὥστε τὸ κράμα τοῦτο ἠδύνατο νὰ ὀνομασθῇ ἑλληνοῖταλικὸς λαός. Ἄν ἐπεχίρει τις νὰ κρίνῃ τὸν χαρακτῆρα τοῦ λαοῦ τούτου κατὰ τὴν ὑπὸ τῶν δύο κλάδων αὐτοῦ γενομένην κοινὴν ἐξεργασίαν τοῦ γλωσσικοῦ ἰδιώματος αὐτῶν, θὰ διεπιστρωτο παρ' αὐτῷ σαφῆς τις ἀπέχθεια πρὸς πᾶν τὸ αὐθαίρετον καὶ συγκεχυμένον, εὐθυκρισία, ἀγάπη πρὸς τὸν κανόνα καὶ τὴν τάξιν, ἥτις ὑπὸ μεταβάλλητον νόμον ὑπέβαλεν ὅτι μάλιστα ἀστατον ὑπάρχει ἐν γλώσσῃ τινι, ἥτοι τοὺς τόνους τῶν λέξεων, καὶ τὰσιν πρὸς τὸ περιβάλλειν τὴν ἰδέαν σαφῆ καὶ τακτικὴν μορφήν.

Τὰ πλείσθις σπουδῆς ἀξία σημεῖα ταῦτα, ἐν οἷς αἱ δύο γλώσσαι ἐγγίζουσιν ἀλλήλαις, δὲν κωλύουσι τὴν ὑπαρξίν μεγάλης δια-

φορᾶς αὐτῶν. Καὶ ἐν πρώτοις ἡ διαφορὰ αὕτη παρατηρεῖται ἐν τοῖς ἤχοις. Ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα πλουτεῖ συμφῶνων, κέκτηται δὲ ἰδίᾳ πλήρη τὴν σειράν τῶν ἀφῶνων, ἐνῶ τὰ δασέα καθ' ὀλοκληρίαν ἐξέλιπον ἀπὸ τῆς ἰταλικῆς ἀλφαβήτου· ἀφ' ἑτέρου ἀπώλεσεν ἐνωρὶς δύο δασεῖς ἤχους, τὸ j καὶ v τῶν Λατίνων ἢ τὸ δίγαμα, ὅπερ, διατηρηθὲν ἐν ταῖς διαλέκτοις, ἐξέλιπεν ἐν γένει ποῦ μὲν δι' ἀπλῆς καὶ καθαρᾶς καταργήσεως, ποῦ δὲ διὰ μεταβολῆς εἰς δασὺ πνεῦμα ἢ διήθηγον. Καὶ αὐτὸ τὸ συριστικὸν δὲν ἐτήρησε παρ' Ἑλλήσι τὸν ὄξυν ἐκείνον ἤχον, ὃν ἔχει ἐν ταῖς γλώσσαις τῆς Ἰνδίας καὶ τῆς Ἰταλίας (πρὸβλ. sama, simul, ὁμοῦ).

Ἡ ἀφάνισις καὶ ἀσθενῆσις αὕτη κυρίων γραμμάτων ἀποβαίνει αἰσθητὴ ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ· τὰ θέματα ἀπώλεσαν πολλαχού τὸ χαρακτηριστικὸν αὐτῶν γράμμα, αἱ ρίζαι δὲ τοιαύτην ὑπέστεισαν σύγχυσιν, ὥστε ἀποβαίνουσιν ἀδηλοὶ διὰ τὴν κατάργησιν τῶν ἄρκτικῶν αὐτῶν φωνητικῶν. Παρὰ πάσας τὰς δυσχερείας ταύτας ὁ ἀσφαλῆς τῆς γλώσσῆς μηχανισμός, τὸ λογικὸν καὶ τακτικὸν αὐτῆς, τὸ σταθερῶς ὠρισμένον τῆς ὀρθογραφίας διαπιστοῦσι παρὰ τοῖς Ἑλλήσι ἀκραν ὀργάνων εὐαισθησίαν, καθ' ἣν διεκρίνοντο τῶν ἄλλων λαῶν, καὶ προφορᾶς καθαρότητα, ἢ οὐδέποτε φαίνονται προσεγγίσασαι αἱ ἰταλικαὶ φυλαί.

Ἐν τῇ ἑλληνικῇ καὶ ἡ κατάληξις τῶν λέξεων ὑπεβλήθη εἰς ἀμετάθετον κανόνα· ἐνῶ ἐν τῇ σανσκριτικῇ ὁ τελικὸς ἤχος εἰσόδῶν τῶν λέξεων συμφωνεῖ καθ' ὀλοκληρίαν τῷ ἀρκτικῷ τῆς ἐπομένης, ἐν τῇ λατινικῇ δὲ τοῦναντίον πᾶσαι ἀνεξαιρέτως αἱ λέξεις παρατίθενται ἀλλήλαις ἀνευ ἀμοιβαίας τινὸς ροπῆς, οἱ Ἕλληνες ἐπενόησαν εὐμήχανον κανόνα, ἥτοι τὸ ἐν τῷ τέλει τῶν λέξεων ἀνέχεσθαι μόνον φωνήεντα ἢ σύμφωνα μὴ προκαλοῦντα δυσάρεστον σύγκρουσιν, οἷον τὸ v, g, d. Ἡ μέθοδος αὕτη παρέσχε ταῖς λέξεσι πλείονα ἢ παρὰ τῇ σανσκριτικῇ ἀνεξαρτησίαν, τῷ λόγῳ δὲ πλείονα ἐνότητα καὶ ὑγρότητα ἢ παρὰ τῇ λατινικῇ. Αἱ ληκτικαὶ συλλαβαὶ εἶναι ὡσαύτως ὀφθαλμοφανοὶ κατὰ τῶν διηνεκῶν μεταβολῶν καὶ τοῦ κινδύνου τῆς ἀσθενήσεως ἢ τοῦ ἀκρωτηριασμοῦ.

Ὡς πρὸς τὸν πλοῦτον τῶν τύπων ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα δὲν δύναται νὰ συγκριθῇ πρὸς τὴν ἰνδικήν, ὡς οὐδ' ἡ βᾶστυσις τοῦ Εὐρώτα πρὸς τὰς ὕλομανεῖς τοῦ Γάγγου ὄχθας. Ἐν τῇ κλίσει ἐκ τῶν ὀκτὼ πτώσεων οἱ Ἕλληνες ἀπώλεσαν τὰς τρεῖς, πρὸς πλήρωσιν δὲ τοῦ κενοῦ τούτου ἐδέσθη νὰ ἐπιταρθεῖσιν αἱ ἄλλαι πέντε πτώσεις διὰ πολλαπλῶν σημασιῶν, ἐλάττωμα, ὅπερ ἡ γλῶσσα μόνον τελειοῦσα τὸ σύστημα τῶν προθέσεων ἠδυνήθη νὰ ἐπανορθώσῃ. Οἱ τῆς ἰταλικῆς χερσονήσου κάτοικοι, τῇ σαφηνείᾳ καὶ τῇ βραχύτητι τῆς ἐκφράσεως χαίροντες, διετήρησαν τὴν ἀφαρκετικὴν, καὶ αὐτὴν δ' ἐν μέρει τὴν τοπικὴν· ἀφ' ἑτέρου δὲ ὑπὸ τοῦ πρακτικοῦ αὐτῶν πνεύματος ἀγόμενοι, κατέλιπον τὸν δυϊκόν, ὃν οἱ Ἕλληνες δὲν ἠδυνήθησαν ν' ἀποβάλωσιν. Ἐν τούτοις καὶ ἐν αὐτῇ τῇ κλίσει οἱ Ἕλληνες ἐπιτηδεύει ὡφέλιμον ποιοῦνται χρῆσιν τῆς ποικιλίας τῶν διηθόγγων αὐτῶν. Οἱ ἐν χρήσει τύποι παρὰ πᾶσαν τὴν προσεγγίδιν αὐτῶν εὐχερῶς καὶ σαφῶς ἐνδεικνύουσι τὴν διαφορὰν τῶν γενῶν, καὶ ἐν αὐταῖς δὲ ταῖς πτώσεσιν (ὡς πείθεται τις παραβάλλον τὰ πόδες καὶ πόδας τῷ pedes) οἱ Ἕλληνες παρὰ πᾶσαν τὴν ἐν τούτῳ πενίαν αὐτῶν πλεονεκτοῦσι κατὰ τὸν θεσπισμὸν σαφεστέρων διακρίσεων.

Ἐν τῷ ῥήματι ὅμως ἀριστεύουσιν οἱ Ἕλληνες. Πᾶσα ἡ διαλογικὴ δύναμις τῆς ἑλληνικῆς γλώσσῆς μετεβιβάσθη ἐπὶ τῶν ρηματικῶν αὐτῆς τύπων, ἐν τῷ πεδίῳ δὲ τούτῳ ὑπὸ πάσας τὰς ἐπόψεις ὑπερτερεῖ τῆς γλώσσῆς τῆς Ἰταλίας. Διετήρησε δύο παραλλήλους σειράς προσωπικῶν τύπων, αἵτινες διαιροῦσι τοὺς χρόνους κατὰ τρόπον ἀπλοῦν ἅμα καὶ χαρίεντα εἰς χρόνους ἀρχικούς καὶ χρόνους παραγωγένους (λέγονται-ἔλεγον)· ἢ αὐξήσις καὶ ὀφθαλμοφανὸς διετηρήθησαν ὡσαύτως καὶ μετὰ θαυμαστῆς δεξιότητος συνήθησαν ταῖς ποικιλοτάταις ἀρκτικαῖς συλλαβαῖς. Δυνάμει τῶν ποικίλων ρηματικῶν τύπων, τοῦ πρωτοθέτου θέματος καὶ τῶν τύπων τῶν ἐνεστώτος, προσηκόντως ἐπεκτεινομένων, ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα κατορθοῦ εὐχερῆστα νὰ ἐκφράσῃ τὰς πολλαπλὰς ιδέας, τὰς ἐν τῇ ἰδέᾳ τοῦ χρόνου περιεχομένας, οἷον τὴν ὥραν τῆς πράξεως, τὴν διάρκειαν καὶ τὴν τελείαν περάτωσιν αὐτῆς. Ἀναμνησθώμεν πῶς ἐν τῷ ἔλιπον καὶ

1. Περὶ τοῦ νόμου τῆς τονώσεως ἴδε Corssen (*Kritische Beiträge zur lateinischen Formenlehre*, 1863, σ. 568), δὲ ἐν τούτοις συμφωνεῖ τῷ Γ. Κουρτίῳ (αὐτόθι, σ. 585) περὶ τοῦ ὅτι ὁ κανὼν, ὁ ἀπαγορευτικὴν πέραν τῆς προπαραληγουσῆς ὑποχωρησὶν τοῦ τόνου, ἀνέρχεται εἰς τὴν ἑλληνοῖταλικὴν περίοδον.

1) Λέγονται=λέγονται=λέγουσι.

ἔλειπον δι' ἀπλῆς τοῦ φωνήεντος ἐκτάσεως κατορθοῦται ἢ ἀπόδοσις δύο ἐννοιῶν οὕτω σαφῶς διαφόρων συνίστησι τοῦτο εὐστροφίαν, πρὸς ἣν ἡ λατινικὴ μετὰ τοῦ *linguebam* καὶ *liqui* μόνον φράσεις τοσούτων βαρείας ὅσον καὶ ἀνεπαρκεῖς δύναται ν' ἀντιτάξῃ.

Δυνάμει τοῦ διπλοῦ ἀορίστου ἡ διάκρισις αὐτῆ ἀποβαίνει δυνατὴ ἐπὶ πάντων τῶν ρηματικῶν θεμάτων καὶ ἐφαρμόζεται ἐν τῷ ἐνεργητικῷ, τῷ μέσῳ καὶ τῷ παθητικῷ διὰ τῶν ἀπλουστάτων φωνητικῶν μεθόδων. Ἔπονται οἱ τύποι τῶν ἐγκλίσεων, δι' ὧν τὸ ρῆμα ἀκολουθεῖ τῇ ἀνθρωπίνῃ διανοίᾳ διὰ τῶν λεπτοτάτων διαφορῶν τοῦ ὑπὸ συνθήκην καὶ τοῦ μὴ τοιούτου, τοῦ δυνατοῦ καὶ τοῦ πραγματικοῦ. Ἡ εἰς τὰ ἔργα ταῦτα ἀναγκαῖα ἔλη ὑπῆρχεν ἥδη κατ' ἀρχαιότατον χρόνον ἐν τῇ κοινῇ τῶν ἰνδοευρωπαϊκῶν γλώσσῶν καρδία, ἀλλ' οἱ τῶν χρόνων ἐκείνων λαοὶ δὲν εἶχον δυνηθῆν ἢ ὠφεληθῶσιν ἐξ αὐτῆς. Ἡ ἐκτάσις τοῦ συνδετικοῦ φωνήεντος, ἐνουμένη τῇ εὐκαμψίᾳ τῶν ἀρχικῶν χρόνων, ἐπαρκεῖ τῆς Ἑλληνίδι πρὸς δύστασιν τῆς ὑποτακτικῆς ἐγκλίσεως, ἐκφραζούσης τὸ ὑπὸ συνθήκην θετικόν ἢ παρένθεσις ἐνός α, ἐνουμένη τῇ εὐκαμψίᾳ τῶν παραγομένων χρόνων, παρέσχε τὴν εὐκτικὴν, ἥτις κατὰ λόγον τῆς εὐχερείας τοῦ σχηματισμοῦ αὐτῆς ἠδυνήθη, ὡς ἡ ὑποτακτικὴ, νὰ ἐφαρμοσθῇ ἐπὶ πάντων τῶν χρόνων. Ἐν τούτοις αἱ οὕτως ἀπλαῖ αὐταὶ φωνητικαὶ μέθοδοι οὐδαμῶς εἶναι ὅλως ἀθαιρέτοι τροποποιήσεις. Ἡ ἐκτάσις τοῦ φωνήεντος, τοῦ δυνάπτοντος τὴν ρίζαν τῇ καταλήξει, παριστάνει φυσικῶς καὶ, οὕτως εἰπεῖν, ὑλικῶς τὴν ἀντίθεσιν τῆς ἀπολύτου καταφάσεως πρὸς τὴν ἀμφίδοξον, τὴν ὑπὸ συνθήκην ἀφ' ἑτέρου τὸ χαρακτηριστικόν τοῦτο τὴν εὐκτικὴν φωνήεν, ἔχον ὡς ρίζαν τὴν σημασίαν τοῦ εἶμι (πορεύομαι), δηλοῖ τὴν κίνησιν τῆς ψυχῆς, ἣν ὁ πόθος αὐτῆς ἀπάγει πέρα τῶν ὁρίων τοῦ ἐνεστώτος. Ὁ πόθος εἶναι τὸ ἀντίθετον τοῦ ἐνεστώτος, τὸ δυνατόν δὲ τὸ ἀντίθετον τοῦ πραγματικοῦ· τούτου ἕνεκα ἡ εὐκτικὴ ὑφίσταται τὰς μεταβολὰς τῶν παραγομένων χρόνων, οἵτινες ὀρίζουσι τὸ μὴ ἐνεστώσ, ἐνῶ ἡ ὑποτακτικὴ, δειλοῦσα τὸ ἐνεστώσ σχετικῶς πρὸς τὸν λαλοῦντα, ὑφίσταται τὰς τῶν ἀρχικῶν χρόνων μεταβολὰς.

Τέλος ἐν τῷ σχηματισμῷ τῶν λέξεων ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα ἐμφαίνει μεγάλην εὐστροφίαν. Ἐξ ἀπλῶν ριζῶν παράγει πλούσιον ἀμυτὸν παραγωγῶν, ἐλαφροὶ δὲ καταλήξεις, δεξιῶς τεταγμέναι, ἐπιτρέπουσιν αὐτῇ νὰ χαρακτηρίῃ σαφῶς κατὰ τὰς διαφορὰς αὐτῶν σημασίας τὰ ἀπὸ τοῦ οὐσιαστικοῦ καὶ τοῦ ἐπιθέτου παράγωγα (πρῶξις-πρῶγμα). Σχηματίζει συνθέτους λέξεις μετ' εὐχερείας, ἥς στερεῖται ὅλως ἡ λατινικὴ, ἀλλὰ δὲν καταρῶται τῇ εὐχερείᾳ ταύτῃ, ὡς ἔπραξεν ἡ σανδκριτικὴ κατὰ τὴν τελευταίαν αὐτῆς περιόδον, πρὸς συσσωρεύσιν λέξεων, συγκειμένων ἐξ ἀνομοίων στοιχείων, αἵτινες δὲ ἀποσυντιθέμεναι δὲν δύναται ν' ἀποτελέσωσι σύνολον εἰκόνας ἢ ιδέας τινός, εἰδὶ δὲ μόνον συγκεχυμένον συμφόρημα περιπεπλεγμένων ριζῶν. Καὶ ἐνταῦθα τὸν κύριον τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης χαρακτῆρα συνίστησιν ἡ μετριότης καὶ ἡ σαφήνεια.

Ὁ λαός, ὁ δυνθεὶς οὕτως ἰδιοφυῶς νὰ ἐξεργασθῇ τὴν βάσιν τῶν ἰνδοευρωπαϊκῶν γλωσσῶν, ὠνόμαζεν ἑαυτὸν ἀφ' ὅτου ἦσθετο τῆς ἰδίας ἐνότιος διὰ τοῦ ὀνόματος τῶν Ἑλλήνων. Πρώτη ἱστορικὴ πρῶξις αὐτοῦ εἶναι ἡ δημιουργία τῆς ἰδίας γλώσσης, ἡ πρώτη δ' αὐτῆ πρῶξις εἶναι καλλιτέχνος ἐργασία. Ὅντως ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα, πρὸς πάσας τὰς ἀδελφὰς αὐτῆς παραβαλλομένη, ἰδιαίτατα ἄξια τυγχάνει τοῦ ὀνόματος καλλιτέχνου ἔργου, διότι ἐξαιρετικῶς διεγείρει τὴν ιδέαν τῆς ἀρμογῆς καὶ τῆς τελειότητος ἐν τῇ προσφῶδι, τῆς σαφηνείας ἐν τῷ τύπῳ καὶ τῆς ἀκριβείας ἐν τῇ ἐκφράσει τῆς ιδέας. Κἂν παρὰ τῶν Ἑλλήνων μόνων τὴν γραμματικὴν τῆς γλώσσης αὐτῶν εἶχομεν, θὰ παρεῖχεν αὐτῇ ἀναμφισβήτητον τεκμήριον τῶν ἐκτάκτων δυνάμεων τοῦ λαοῦ τούτου, ὃς χειρὶ δημιουργικῇ διέπλεσε τὴν ἀρχικὴν τῆς γλώσσης ἔλην καὶ ἐνεψύσθησεν αὐτῇ πνεῦμα, ὃς, τέλειον ἀποσκορακίδας πᾶσαν περιφρασίαν καὶ πᾶσαν ἀσάφειαν, ἔγνω ν' ἀρῶσθαι μεγίστας ὠφέλειας ἐκ τῶν ἀπλουστάτων τρόπων. Ἡ γλῶσσα ὅλη ὁμοία τυγχάνει σώματι ἀθλητοῦ, κατὰ τοὺς κανόνας τῆς τέχνης συγκεροτεμένῳ, οὐ δὲ ἕκαστος μῦς εἶναι ἠσκημένος εἰς τὴν ἀπόδοσιν παντός τοῦ χρησίου αὐτοῦ ἀποτελέσματος· οὔτε οἶδημα, οὔτε ὑπερφόρωμα· τὸ πᾶν ῥῶμα καὶ ζωή.

Οἱ Ἕλληνες πιθανώτατα τὰ στοιχεῖα τοῦ γλωσσικοῦ ἰδιώ-

ματος αὐτῶν ἔλαβον πρὸ τῆς συμπίξεως τῆς ἔλης εἰς ἓνα δύστηκτον ὄγκον· διότι ἄλλως ἀδύνατον ἦν αὐτοῖς νὰ μαλάσωσιν αὐτὴν ὡς τὴν μάλιστα εὐπλαστον ἄργιλον πρὸς οὕτω σαφῆ ἐκφραδὴν τοῦτο μὲν πάσης τῆς ποιτικῆς τῶν πνευματικῶν αὐτῶν δυνάμεων, τοῦ καλλιτεχνικοῦ αὐτῶν αἰσθήματος καὶ τῆς ἐννοίας τοῦ τύπου, τοῦτο δὲ τῆς ἀπομονωτικῆς ἐκείνης τῶν ἰδεῶν ἰκανότητος, ἣν ἐπεδείξαντο πολὺ πρὸ τῶν ἔργων τῶν φιλοσόφων αὐτῶν ἐν τῇ γραμματικῇ τῆς αὐτῶν γλώσσης, μάλιστα δὲ ἐν τῇ συνθέσει τῶν ρηματικῶν τύπων. Αἱ τῶν ρημάτων συζυγίαι αὐτῶν ἀποτελοῦσι τέλειον ἐφηρμοσμένης λογικῆς πρότυπον, οὐ ἡ κατάληψις καὶ σήμερον ἐτι ἀπαιτεῖ πᾶσαν τὴν ὀξευδέρκειαν ἠσκημένης διανοίας.

Ὡςπερ ἡ ἔξοχος τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ εὐφυΐα ἐξεδηλώθη ἐν τῇ ἀσυνειδήτῳ ἀναπτύξει, ἐξ ἧς προῆλθεν ἡ γλῶσσα, οὕτω καὶ ἡ γλῶσσα, μορφωθεῖσα ἄπαξ, ἔσχεν ἐπὶ τοῦ λαοῦ καθ' ὅλον καὶ ἐπὶ ἐκάστου τῶν μελῶν αὐτοῦ μεγίστην ροπὴν· διότι ὅσα τελειότερα τυγχάνει ἡ συναρμογὴ γλώσσης τινός, τόσῳ ὁ ταῦτη χρώμενος ἀναγκάζεται, οὕτως εἰπεῖν, νὰ διατάσῃ λογικῶς τὸν ροῦν τῶν λογισμῶν καὶ νὰ διασαφῇ τὰς ιδέας αὐτοῦ· καθ' ὅσον οἰκείουται πρὸς τὸν πλούσιον τοῦτον τῶν λέξεων θησαυρόν, βλέπει τὸν μὲν κύκλον τῆς φαντασίας αὐτοῦ εὐρυνόμενον, τὴν δὲ εὐφυΐαν μεγεθυνομένην· ἡ γλῶσσα καθ' ὅσον οἰκεία αὐτῷ γίνεται ἄγει αὐτὸν βαθμυδὸν εἰς ὑψηλότερας πνευματικὰς σφαίρας· ὁ πόθος πρὸς τελειότεραν πάντοτε ἐκμάθησιν αὐτῆς ἀποβαίνει κέντρον οὐδέποτε ἀμβλυνόμενον· συγχρόνως δὲ ἐνῶ διεγείρει καὶ ἀναπτύσσει παρ' αὐτῷ τὸν πνευματικὸν βίον, διατηρεῖ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἔθνους τὴν συνάφειαν ἐκείνην, τὴν ἀλληλεγγύην ἐκείνην, ἥς ἐκφρασίαν αὐτὴ ἡ γλῶσσα ἀποτελεῖ. Πᾶν τὸ κλονοῦν τὴν ἀλληλεγγύην ταύτην, πᾶν τὸ χαλῶν τοὺς δεσμοὺς τούτους ἐν τῇ γλώσσῃ κατὰ πρότερον ἐκδηλοῦται.

(Ἀκολουθεῖ).

Ἡ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΟΠΛΩΝ ΤΟΥ ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΚΡΙΣΙΣ

ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΟΒΙΔΙΟΥ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΝ

Κατ' ἑμμετρον παράφρασιν

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Σ. ΚΑΡΑΔΑΓΛΗ.

(Συνέχεια· ἴδε ἀριθμὸν 28).

Εἶπε, καὶ θροῦς ἐκ τοῦ πυκνοῦ τῶν παρεστώτων πλήθους τοῖς τελευταίοις εἶπετο τοῦ μεγαθύμου λόγιος· ἕως οὗ τέλος ἀναστὰς ὁ τοῦ Λαέρτου γόνος, μικρὸν μὲν πρότερον πρὸς τὴν γῆν τὰς ὄψεις ἀπερείδει¹, εἶτα δὲ βλέμμα συνετόν πρὸς τοὺς ἐν τέλει ἄρας, τὴν γλῶσσαν τὴν εὐκέλαδον ὁ ἠδυλόγος λυεῖ, καὶ πάντων τὰ μελίφρονα ἀναμενόντων ἔπν, τοιαῦτα λέγει χάριτι διακοσμῶν τοὺς λόγους·
 «Εἰ μὲν, ὡς εἶθε ὠφέλλε, μετὰ τῶν ἑμετέρων² ὁ καὶ αἱ ἐμαὶ κατίσχυον, ὦ Ἀχαιοί, δεήσεις, οὐδεὶς τὸ μέγα οὐδενὶ θά ἠμψιδόηται γέρας, οὐδέ τις θά ὑφίστατο περὶ ἀγῶνος χρεῖα· ὅτι καὶ σὺ τὰ ὄπλα σου, ὦ Ἀχιλλεῦ, θά εἶχες, καὶ πάντες σε θά εἶχομεν τὸν προσφιλεῖ ἑταῖρον· ἄλλ' ἄπαξ ὄντως ἄδικος ἡ τοῦ θανάτου μοῖρα ἐμοὶ τε ἴμα καὶ ὑμῖν τὸν κρατερόν ἀφείλε, (καὶ ὡσπερὶ δακρύοντας ἐπὶ τῇ ἀναμνήσει δια χειρὸς ἀπέμαξε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ ἦρωας)³, τίς νῦν θά διεδέχετο τὸν Ἀχιλλεῦ κρείττον, ἢ ὁ δι' οὐ τοῖς Δαναοῖς ὁ Ἀχιλλεὺς ὑπῆρξεν⁴; Μόνον μὴ τούτου ἑαυτῷ εἰς ὀφελὸς τῶ ἔστω·

οἷα ἐστὶ καὶ φαίνεται ἢ ἀβελτέρα φύσις, μίτη ἢ φύσις ἢ ἐμὴ ἐμὲ μικρὸν βλαπτέτω, διότι ὠφελήθητε, ὦ Δαναοί, ἐκ ταύτης· καὶ τὴν ἐμὴν εὐφρόδειαν, εἴ τις τοιαύτη ἐστίν, νῦν μὲν ὑπὲρ τοῦ ἔχοντος ἐμοῦ θυνηγοροῦσαν, ὑμῖν δ' οὐχ ἥττον χροῖσιμον πολλακίς γενομένην, καίπερ τοσοῦτω ζηλωτῆν, μὴ τις ὑμῶν φθονεῖτω, μηδ' ἀπαρνεῖσθω ἕκαστος τὰ ἑαυτοῦ προσόντα.

Ἔτι καθόσον ἀφορᾷ καὶ γένος καὶ προγόνους⁵, καὶ ἂ οὐ παρ' ἡμῶν αὐτῶν τυγχάνουσι πρῶθεντα, μόλις ἡμέτερα καλῶ, οὐδὲ καυχῶμαι τούτοις· ἀλλὰ καὶ οὕτως, ἐπειδὴ ὡς ἀγαθὸν οἰκεῖον τὴν ἐκ Διὸς καταγωγὴν προέβαλεν ὁ Αἴας, γὰρ τὸ γένος ἐκ Διὸς οὐχ ἥττον τούτου ἐλκω, ἐξ Ἰσού δ' ἕκαστος ἡμῶν ἀψίσταται ἐκείνου· ὅτι γεννιῶν μὲν ἐμὸς τυγχάνει ὁ Λαέρτης, αὐτῷ δὲ ὁ Ἀρκείσιος, ἐκείνῳ δ' ὁ Κρονίδης· οὐδεὶς δ' αὐτῶν εἰς ἐξῶσιν ποτὲ κατεδικάσθη.

Μητρόθεν δ' ὁ Κυλλῆνιος ἐμὸς ἐστὶ προπάτωρ, καὶ τοῦτο ἄλλως οὐ μικρὸς τῆς εὐγενείας τίτλος⁷. Ἄλλ' οὔτε ὅτι ἐκ μητρὸς κρείσσων εἰμὶ τὸ γένος, οὐθ' ὅτι ἐστὶ μοι πατὴρ οὐχὶ ἀδελφοκτόνος, τὰ ὅπλα τὰ προκειμένα, ὦ Ἀχαιοί, αἰτούμαι.

Ἡμῶν τὰ ἔργα κρίναντες, τὰ ἀριστεῖα δότε. Εἰ ἀδελφοὶ δ' ὁ Τελαμῶν καὶ ὁ Πηλεὺς ὑπῆρξαν, τοῦτο μηδὲν τοῦ Αἴαντος ὑποληφθῆτω ἔργον· μηδὲ ζητεῖσθω νῦν ἡμῖν τὸ παλαιὸν τοῦ γένους, ἀλλὰ ἀξία ἀρετῆς πρὸς κατοχὴν τῶν ὄπλων.

Εἰ πρῶτος δὲ διάδοχος καὶ συγγενὴς ζητεῖται, πατὴρ μὲν ἐστὶν ὁ Πηλεὺς, αὐτοῦ δ' υἱὸς ὁ Πύρρος· τί σὺν κοινὸν τῷ Αἴαντι καὶ τῇ κληρονομίᾳ; εἰς Φθίαν κομισθῆσαν τὰ ὅπλα ἢ εἰς Σκύρον⁹.

Οὐδ' ἥττον τούτου συγγενῆς, ὡς παῖς τοῦ Τελαμῶνος, τῷ Ἀχιλλεῖ ἐξάδελφος τυγχάνει καὶ ὁ Τεῦκρος· ἀλλ' οὔτε ὡς διάδοχος προέροχεται τῶν ὄπλων, οὐτ' ἂν προσέλθῃ ἀπαιτῶν θὰ θυνηθῆν ἢ λάβῃ.

Εἰ ἄρα οὖν τῶν πράξεων, ὦ Ἀχαιοί, ἐκάστου γυμνὸς τυγχάνει ὁ ἀγὼν περὶ τῶν ὄπλων τούτων, μείζονα ἔπραξα ἐγὼ καὶ τὴν πληθύν τσαυτά, ἢ ὅσα νῦν μοι δυσχερὲς ἐπακριβῶς νὰ εἶπω· ἀλλὰ τὰ κυριώτερα θ' ἀφηγηθῶ ἐν τάξει.

Τοῦ θαλασσίου γέροντος ἢ ἀγλαῆ θυγάτηρ¹⁰, ἢ Θέτις, λέγῳ, ἢ σεπτῆ τοῦ Ἀχιλλέως μήτηρ, τὴν τοῦ υἱοῦ γινώσκουσα ἐκ τῶν προτέρων μοῖραν, στολὴν τὸν νέον ἦρωα παρθενικὴν ἐνδύει, ἵνα κενὰς τῶν Ἀχαιῶν ποιήσῃ τὰς ἐρεῦνας.

Καὶ πάντας μὲν ἢ κίβδηλος ἐπλάσθη πλεκτάνη, καὶ τὴν ἀπάτην τῆς στολῆς οὐδὲ ὁ Αἴας ἔγνω.

Ἢ ὅτε γνωστὴ δ' ἐγένετο ἢ τοῦ Ἀτρεΐδου ἕβρις¹², καὶ σύμπαν τὸ Ἑλληνικὸν ὑπὲρ ἐνὸς ὠπλισθῆν, καὶ τὴν Αὐλίδαν ἐπλησεν ὁ χιλιόναυς στόλος, ἐπὶ μακρὸν μὲν ἄνεμον προσεδοκῶμεν πάντες, ἀλλ' ἢ γαλήνη διαρκῆς ἐπέχεε τὸν ἀπόπλου· ἢ ταῖς ναυσὶν ἀντίπνοοι αἱ αἰῶραι ἐπεκράτου.

Ἴδου δὲ νῦν ἀπότομον τοῦ μάντεως τὸ στόμα τοῦ Ἀγαμέμνονος αἰτεῖ τὴν ἀναίτην κόρην, τῇ Αἰτωίδι νὰ δοθῇ ἰλαστικὴ θυσιά.

Ὁ δὲ πατὴρ τὴν αἰτησίαν εἰκότως ἀπαρνεῖται καὶ τοῖς θεοῖς ὀργίζεται ἐπὶ τῇ ἀπαιτήσει· ἢν δὲ πατὴρ ὁ ὀργισθεὶς καὶ βασιλεὺς συνάμα.

Λόγοις δ' ἐγὼ τὸ τοῦ πατρὸς καταπραΰνας φίλτρον, αὐτοῦ τὸν νοῦν ἀνέπειδα πρὸς τὸ κοινὸν συμφέρον· τὸ ἔργον νῦν ὁμολογῶ καὶ δι' ἐλπίδος ἔχω· ὅτι ἐμοί, Ἀγαμέμνον, συγγνώμην θὰ παρασχεῖς· ὄντως μὲν τότε δυσχερὲς ἀνεθεξάμην ἔργον, πρὸς δικαστὴν οὐ δίκαιον πᾶν ἐξαντλήσας ρῆμα, ἀλλ' ἔνθεν μὲν τὸ πᾶγκοινον τῶν Δαναῶν συμφέρον, ἔνθεν τοῦ δικίπτρου δ' ἢ ἀρχή, ἢ ἐκ Διὸς δοθεῖσα, καὶ ἢ τῷ φίλῳ ἀδελφῷ προσγενομένη ἕβρις, οὕτως αὐτοῦ ἀνέπεισαν τὴν πατρικὴν καρδίαν,

ὥστε τὴν δόξαν πρὸς ἀγῶν ν' ἀντισταθμίση αἶμα, καὶ πρὸς τῆς κόρης πέμπεται κατόπιν τὴν μητέρα, ἢν θεωρῶν ἀδύνατον νὰ πείσω διὰ λόγων, πολυφρονὶ τεχνάσματι ἀπατηλῶς μετήλθον· πρὸς ἢν ἂν ἀπεστέλλετο ὁ παῖς τοῦ Τελαμῶνος, ἐν τῇ Αὐλίδι ἄμοιρα τῶν ποθητῶν ἀνέμων· μέχρι τοῦ νῦν θὰ ἔμενον τὰ τῶν νηῶν ἰστία.

Καὶ ῥήτωρ πέμπομαι δεινὸς εἰς τοὺς Φρυγίους πύργους¹³ καὶ τὰ τῆς Τροίας μέγαρα καὶ εἶδον καὶ εἰσῆλθον, ἐνῶ μεστὰ ἐτύγγανον καὶ μαχητῶν καὶ ὄπλων· διὰ μακρῶν δ' ἀτρόμητος ὑπερμαχῶ τῆς δίκης, ἢν τῶν Ἑλλήνων ἢ κοινὴ ἀνεθέτό μοι ψῆφος· καὶ γλώσση ὄντως τολμηρᾷ τὸν Πάριον καταγγέλω καὶ τὴν Ἑλένην ἀπαιτῶ καὶ τὰ συναρπαγέντα¹⁴.

Τοῖς λόγοις μου ὁ Πρίαμος καταπειθεὶς ὑπέκει, οὐδ' ἄλλως ἀποφαίνεται ὁ συνετὸς Ἀντίνορος¹⁵. Πλὴν σὺν τοῖς ἄλλοις ἀδελφοῖς ὁ Πάριος δυσχεραίνων, καὶ ὅσοι ἄλλοι συνεργοὶ τῆς ἀρπαγῆς ὑπῆρξαν, μόλις ἐπέσχον ἀπ' ἐμοῦ τὰς ἀεμίτους χεῖρας· σὺ, ὦ Μενέλαε, καλῶς τὸ γεγονός γινώσκεις, τότε τοῦ πρώτου τῶν ἐμῶν συμμετασχῶν κινδύνων¹⁶, Μακρὸν θὰ ἦτο καὶ πολὺ ν' ἀφηγηθῶ τὰ ἔργα, ὅσα βουλή τε καὶ χεῖρὶ διέπραξα ἰδίᾳ καθ' ἅπαν τὸ διάστημα τοῦ χαλεποῦ πολέμου.

Ἢ ὅτι, ὡς πάντες μέμνησθε, μετὰ τὰς πρώτας μάχας, εἰς τὰ οἰκεῖα οἱ ἐχθροὶ ἀποδυσθέντες τείχη, μικρὰν ἀγῶνος φανεροῦ παρέσχον εὐκαιρίαν· μόλις δ' ἐπολεμήσαμεν πρὸ τοῦ δεκάτου ἔτους.

Τί δὲ σὺ ἐν τῷ μεταξύ ἐνδοχολεῖσο πρῶττον, ὅς οὐδὲν ἄλλο ἢ δεινοῦς ἐπίστασαι πολέμου; τίνα ἡμῖν ὠφέλειαν ἢ ἀρωγὴν παρεῖχες;

Ἄλλ' ἂν τὰ πλεῖστα τῶν ἐμῶν ἐπισκοπήσης ἔργων, τοὺς πολεμίους ἐλλοχῶ, τὰς τάφρους προτειχίζω, καὶ λόγων οὐ φειδόμενος φαιδρῶν τὸς ἐταίρους, ἵνα εὐθύμως τῷ μακρῷ ἐγκαρτερωδῶ χρόνῳ· πῶς θὰ τραφῶμεν παραινῶ καὶ πῶς θὰ ὀπλισθῶμεν, καὶ ὅπου δεῖ πεμπόμενος ἐπὶ τὸ ἔργον σπεύδω.

Ἴδου δὲ νῦν διόπεμπτος ἢ τοῦ ὄνειρου ὄψις¹⁷, τὸ βραδίᾳ παρίσταται διὰ νυκτὸς ἐλθοῦσα· ὁ δ' ὑπ' ἐκείνης πλανηθεὶς τοὺς Ἀχαιοὺς κελεύει τῆς ἐπιπόνου καὶ μακρᾶς νὰ ἀποστῶσι μάχης·

καὶ τῶν μὲν λόγων ἑαυτοῦ ἀρκοῦσαν ὁ Ἀτρεΐδης ἀπολογίαν ἰσχυρὰν προβάλλεται τὸν Δία· πῶς ὅμως ταῦτα ἀπαθῶς ὁ Αἴας ἐπιτρέπει;

τί τοῦτ' ὑστελείπετο νὰ ἀπαιτήσῃ ἄλλο, τί ἄλλο ἢ τὴν ἄλωσιν τῶν ὑψηλῶν Περγάμων, ἢ τί εὐσχήμως ὁ ἀνὴρ ἄδύνατο νὰ πράξῃ ἢ νὰ μὴ παύσῃ πολεμῶν ὑπὲρ τοῦ ποθομένου;

Πῶς οὐ κωλύει τὴν ὀρμὴν τῶν πρὸς τὰς ναῦς σπυρομένων; ἢ πῶς αὐτὸς τοῦλάχιστον τὰ ὅπλα οὐ λαμβάνει, ἵνα τὸ ἄσφατον αὐτῷ ἀκολουθήσῃ πλῆθος; οὐδ' ὄνειδος τι τῷ ἀνδρὶ ἢ πρᾶξις θὰ προσῆπτεν, ὅστις οὐδὲν οὐδέποτε εἰ μὴ μεγάλα λέγει.

Πλὴν ἀντὶ τούτων εἰς φυγὴν ἐτρέπη ὁ γενναῖος¹⁸ τὸν ἄνδρα εἶδον φεύγοντα καὶ δίδοντα τὰ νῶτα, καὶ ἠρυθρίασα ἰδὼν τοῦ πλοίου ἐπιβάντα καὶ πρὸς ἀπόπλου ἀδοξον χαλῶντα τὰ ἰστία.

Ἐγὼ δ' εὐθέως τὴν φυγὴν ν' ἀναχαιτίσω θέλω¹⁹, τί πράττετε, ἀνέκραξα, ὦ προσφίλεις ἐταῖροι; τίς πάντας οὕτω ἄβουλος ἐλαύνει ἀφροσύνη, καὶ ἠμυδορμάλωτον ἐκλείπετε τὴν Τροίαν;

Τί δὲ μετὰ τὸ δέκατον τῆς ἐκατηρατίας ἔτος ἄλλο ἢ αἰσῶς οἰκαδε κομίζετε καὶ μόνον; Διὰ τοιούτων προτροπῶν καὶ προσδομιῶν λόγων, πρὸς οὓς ρητορικώτερον καθίστα με ἢ λύπη, ἐκ τῶν νηῶν τοὺς φεύγοντας ἀνεκτινάμην ἄνδρας· ὁ δὲ Ἀτρεΐδης ἐντρομος ἐπὶ τοῖς γινόμενοις τοὺς δειλιῶντας προσκαλεῖ παρ' ἑαυτὸν ἐταίρους,

ἀλλὰ καὶ τότε ἐνεὸς ὁ Αἴας παραμένει, καὶ οὐδεμίαν κἂν θαρρεῖ νὰ ἐκστομίση λέξιν.

Θαρρῶν ὁ ἀκριτόμυθος ἀνίσταται Θεοσίτης
καὶ ἰταμῶς τῷ βασιλεῖ τὸν λόγον ἀποτείνει,
ἀλλ' οὐ καὶ ἀτιμώρητος ὁ τολμητίας μένει·
ἐγὼ πατάξας τὸν θρασύν, ἀνίσταμαι πρὸς λόγους,
καὶ τοὺς ἑταίρους προσκαλῶ τοὺς ἀποθαρρυνθέντας
τὸ θάρρος ν' ἀναλάβωσι κατὰ τῶν πολεμίων.
Ἔκτοτε ὅ,τι δῆποτε γενναῖον ἂν ἐπράχθη,
οἷος ἂν τοῦτο ἐπραξεν, ἐμὸν τυγχάνει ἔργον,
ὃς φεύγοντα ἐφείλκυσα ἐπὶ τὸ ἔργον αὐθις.
Τίς δὲ τῶν Δαναῶν ποτε κατὰ τι ἐπαινεῖ σε,
ἢ τίς αἰτεῖ σε εἰς δεινὴν περιελθὼν ἀνάγκην;
ἐμοὶ ἀείποτε θαρρῶν ὁ τοῦ Τυδέως γόνος,
τὰς σκέψεις πάσας ἑαυτοῦ κοινοῦται καὶ τὰ ἔργα
καὶ συνεργῶν τῶν πράξεων τὸν Ὀδυσσεῖα θέλει·
οὔτε ἀσήμαντόν ἐστιν οὔτε μικρὸν τυγχάνει,
εἰ ἓνα μόνον ἐκ παντὸς τοῦ τῶν Ἑλλήνων πλήθους,
ἐμὲ ὡς ἀξιώτερον ὁ Διομήδης κρίνει·
ὅτι οὐδεὶς ποτε αὐτῷ συνέταξέ με κλῆρος·
πάντων δ' ἐγὼ καταφρονῶν τῶν τῆς νυκτὸς κινδύνων,
καὶ οὐδαμῶς φοβούμενος τὰς τῶν ἐχθρῶν ἐνέδρας,
τὸν Φρύγιον κατάσκοπον, τὸν Δόλωνα, φονεύω²⁰,
ταῖτ' ἀτολμῶντα ὡς ἡμεῖς ἐν τῆς νυκτὸς τῷ σκότει·
καὶ πρὶν ἢ κτεῖνω τὸν ἐχθρὸν ἠνάγκασα νὰ εἴπῃ
τί καθ' ἡμῶν ἢ ὑποουλοῦ ἐπιβουλεύει Τροία.
Οὔτως ἐκ στόματός αὐτοῦ τὸ πᾶν ἀνακαλύψας,
εἰς τὸ στρατόπεδον ἡμῶν νὰ ἔλθω ἠδυνάμην,
τὸν ἑπαινον προάγγελον τῆς ἐπανόδου πέμπων.
Ἄλλ' οὐδαμῶς ἀρκοῦμενος ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις,
πρὸς τὰς σκηνὰς πορεύομαι τοῦ Στρυμονίου Ρήσου²¹,
καὶ εἰς αὐτὸ τὸ τοῦ ἐχθροῦ στρατόπεδον εἰσδύσας,
τὸν ἄνακτα ἀπέκτεινα καὶ τοὺς ἑταίρους πάντας.
Οὕτω τυχῶν δὲ τῆς εὐχῆς τοῦ διήφρου ἐπιβαίνω,
καὶ νικητῆς ἐφ' ἄρματος ἐαλωκότος σπευδῶ,
ἠδίστω τὴν ἐπάνοδον ἀφομοιῶν θριάμβῳ.
Οὐ γέρας δ' ὁ πολέμιος ἀπήτησε τοὺς ἵππους²²,
αὐτοῦ ἐκείνου νῦν ἐμοὶ τὰ ὄπλα θ' ἄρνηθῆτε,
καὶ τούτων ἀξιώτερος θ' ἀποδειχθῆ ὁ Αἴας;
Τί δὲ περὶ τῆς φάλαγγος νὰ εἴπω τῶν Λυκίων²³,
ἧς ἠγεμὼν ἐτύγγανεν ὁ Σαρπηδῶν ὁ δῖος,
τῷ ξίφει τούτῳ τῷ ἐμῷ ἀπάσῃς δηρωθεῖσιν;
Καγὼ οὐχ' ἤπτον εὐτολμος καὶ δεξιὸς πρὸς φόνους,
τὸν Κοῖρανον ἀπέκτεινα, τὸν τοῦ Ἰφίτου παῖδα,
τὸν Χρόμιν, τὸν Ἀλάστορα, τὸν Ἀλκανδρον, τὸν Ἄλιον·
αὐτῇ δὲ ταύτῃ τῇ χειρὶ κατέπεσον πληγέντες
ὁ Χερσιδάμας ὁ δεινός, ὁ Πρύτανις, ὁ Θόων,
ὁ Ἐννομός ὁ δῦσμορος, ὁ Χάρωψ, ὁ Νοῦμων,
καὶ ὄσοι ἄλλοι ἦπτονες τυγχάνοντες τὴν φῆμιν,
νεκροὶ νῦν κεῖνται ὑπ' αὐτὰ τὰ τῆς Ἰλίου τεῖχιν.
Οὐδὲ ὀλίγα τραῦματὰ εἶδιν ἐμοί, ὦ ἄνδρες²⁴,
ἐπὶ τοῦ στήθους ὄρατὰ ἐν τῇ οἰκείᾳ θέσει·
μὴ τούτου δὲ πιστεύετε τοὺς ἐπιπλάστους λόγους,
ἀλλὰ ἐνταῦθα ἴδετε! Καὶ τὴν ἐσθῆτα ρήξας,
Τοῦτό ἐστιν, ἀναφώνει, τοῦτο αὐτὸ τὸ σῶμα,
ὅπερ αἰεὶ τοῖς τραύμασιν ὑπὲρ ὑμῶν ἀντέστη.
Ἄλλὰ ὁ Τελαμώνιος τὸ στήθος ἔχει σφῶν·
οὐδὲ σταγόνα αἵματος ἐπὶ τοσαῦτα ἔτη
ὑπὲρ τῶν φίλων ἔδωκεν, οὐδὲ ὑπέστη τραῦμα²⁵.
Τί διαφέρει δὲ ἡμῖν, εἴαν, ὡς λέγει, ὄπλα
κατὰ τῶν Τρώων ἔλαβεν ὑπὲρ παντὸς τοῦ στόλου,
καὶ τῷ Διὶ πολέμιος ἀντεπεξῆλθεν οὗτος;
Ἔλαβε, σύμφημι αὐτῷ, οὐδὲ ἐμὸν τυγχάνει,
τὸ ἀπαρνεῖσθαι τὰ κατὰ τῶν συναιτέρων ἔργα·
μὴ ὅμως οὗτος τῶν κοινῶν σφετεριζέσθω μόνος,
ἀλλὰ δὴ καὶ τινα ὑμῖν ἀποδιδότω δόξαν²⁶.
Ὁ Ἀκτορίδης Πάτροκλος, εἰ τάληθες ζητεῖτε,
ὑπὸ τὴν σκέπην ἀσφαλῆς τῶν Ἀχιλλείων ὄπλων,
τὸν Ἔκτορα ἀπάσαστο καὶ τῶν Φρυγῶν τὸ πλῆθος,
καθ' ἦν στιγμὴν αὐτοῦ ἢ δᾶς ἐφήπτετο τοῦ στόλου.
Οὗτος δὲ νῦν ἀμνημονῶν τοῦ κρατεροῦ Ἀτρείδου,
ἐμοῦ καὶ ἄλλων τοῦ στρατοῦ ἀνδρείων ἠγεμῶν,

μόνος κατὰ τοῦ Ἔκτορος ἀντεπεξῆλθε, λέγει
καὶ τοῦτο μόνος ἔνατος ἐλθὼν ἐπὶ τὸ ἔργον,
καὶ κλῆρῷ αἰρετώτερος ἀποδειχθεὶς τῶν ἄλλων.
Τίς ὅμως, γενναϊότερα, ἢ ἑκάστος τῆς πάλης;
σῶος καὶ ἀτραυματίστος ἀπῆλλακται ὁ Ἔκτορ²⁷.
Ἄλλ' οἶμοι τῷ δυσδαίμονι! σὺν πόσῃ νῦν ὀδύνῃ
ἐκείνου ἀναγκάζομαι ν' ἀναμνησθῶ τοῦ χρόνου,
καθ' ὃν ὁ μέγας Ἀχιλλεύς, τῶν Ἀχαιῶν τὸ ἔρκος,
λαθραῖως τῷ τοῦ Πάριδος κατετοξεύθη βέλει²⁸.
καὶ ὅμως οὔτε οἱ κρουνοὶ τῶν θαλερῶν δακρύων,
οὔτε τὸ ἄλγος τὸ βαρὺ, οὐδ' ἀμυδρός τις φόβος,
μικρὸν τι τοῦ καθήκοντος ἐμὲ ἐπέσχον τότε·
ἀλλὰ τὸ σῶμα τὸ νεκρὸν τοῦ κρατεροῦ ἐπάρας,
τὸ μέγα βᾶρος ἔφερον ἐπὶ τῶν ὤμων τούτων·
ναί, ἐπὶ τούτων μου αὐτῶν, ὦ Ἀχαιοί, τῶν ὤμων
τὸ στιβαρὸν ἐβάστασα τοῦ Ἀχιλλέως σῶμα,
αὐτὰ δὴ ταῦτα τὰ λαμπρὰ ἐνδεδυμένον ὄπλα,
ἃ ἤδη ἀγωνίζομαι καὶ αὐθις νὰ βαστάσω²⁹.
Οὐ μόνον δ' ἐστὶ μοι ἰσχὺς πρὸς τὸ τοσοῦτο βᾶρος,
ἀλλὰ καὶ νοῦς δυνάμενος τὸ γέρας νὰ τιμῆσῃ.
Ἦ μήπως τούτου ἕνεκα ὑπὲρ τοῦ φίλου τέκνου
τοσαύτην ἐπεδείξατο ἡ Νηρηΐς φροντίδα³⁰.
ὅπως τάξιθαύμαστα διὰ τὴν τέχνην ὄπλα,
τὰ δῶρα τὰ οὐράνια, τοσαύτης τέχνης ἔργα,
ἀμβλύς τὸν νοῦν ἐνδύσθαι καὶ ἀμαθὴς ὀπλίτης;
Ἦ μήπως οὗτος ἐννοεῖ τὸν τῆς ἀσπίδος δίσκον,
τὸν οὐρανόν τε καὶ τὴν γῆν καὶ τοῦρανοῦ τὰ ἄστρο,
ποῦ αἱ πλειάδες αἱ λαμπραὶ καὶ ποῖαι αἱ Ὑάδες,
τὴν ἐκ τοῦ πόντου τοῦ ὑγροῦ ἀπειρογόμενν Ἄρκτον³¹,
τὰς δύο πόλεις τὰς γλυπτὰς, τοὺς γάμους καὶ τὰς μάχας,
ἢ τοῦ λαμπροῦ Ὠρίωνος τὸ φασεσφόρον ξίφος;
Ἦ ὄπλα λοιπὸν ὁ ἀμαθὴς ἐπιζητεῖ νὰ λάβῃ,
ὃν οὐδαμῶς ἐπίσταται τὴν τε γλυφὴν καὶ τέχνην.
Τί δὲ ἐμοῦ βραδύναντος τοῖς ὄπλοις νὰ προσέλθω³²,
ὡς περ δεινὸν ἀμάρτημα τὴν προᾶξιν ὀνειδεῖζει,
οὕτως ἐλέγχων δὲ ἐμὲ, οὐδὲ νοεῖ κἄν ὅτι
καὶ τὸν γενναῖον σὺν ἐμοὶ ἐλέγχει Ἀχιλλεῖα;
Εἰ γὰρ τὸ ὑποκρίνεσθαι ἀποκαλεῖ κακίαν,
οὐχ ἤπτον ὑπεκρίνατο καὶ ὁ κλεινὸς Πηλεΐδης·
εἰ τὴν μικρὰν βραδύτητα ὅς πταίσθω ὀνειδεῖζει,
ἐγὼ ἐκείνου τάχιον ἐπὶ τὸ ἔργον ἦλθον.
Γυνὴ ἐπέιχε μὲν ἐμὲ, τὸν δ' Ἀχιλλεῖα μήτηρ,
ἐκάστη ἐκαστὸν ἡμῶν περιπαθῶς φιλοῦσα·
καὶ τὰ μὲν προῦτα τῶν ἐτῶν παρέσχόμεν ἐκείναις,
ὑμῖν δὲ τὰ ἐπίλοιπα· οὐδὲ ποσὸς φοβοῦμαι,
εἰ νῦν δυσκόλως δύναμαι νὰ ἀποκρούσω μέμψιν,
κοινην ἐμοὶ τε καὶ ἀνδρὶ οὕτω μεγάλῳ οὐδαν·
εἰ δὲ ταῖς τέχναις ταῖς ἐμαῖς ὁ Ἀχιλλεὺς εὐρέθη,
ὁ Αἴας ὅμως οὐδαμῶς τὸν Ὀδυσσεῖα εὐρεν.
Μηδὲ τι ἐκπλαττώμεθα ἐπὶ ταῖς λοιδορίαις,
ἅς ἢ ἀνόητος αὐτοῦ ἐπέροισέ μοι γλῶσσο·
ὅτι ἐμοῦ κατηγορῶν καὶ ἐγκαλῶν τοιαῦτα,
οὐχὶ μικρὰν αἰνίττεται καὶ καθ' ὑμῶν αἰσχύνην.
Ἦ ἂν ἀθῶος τῶν κακῶν ὁ Παλαμήδης ἔργων,
ψευδοῦς τινος ἐγένετο κατηγορίας ὄμμα,
ἐμοὶ μὲν τῷ μνησθάντι ἐπιήσογον τυγχάνει,
ὑμῖν δὲ τοῖς δικάσασιν εὐπρέπειαν παρέχει;
Ἄλλὰ τὴν οὕτω φανεράν τῆς προδοσίας προᾶξιν,
οὐδὲ αὐτὸς ὑπὲρ αὐτοῦ ὁ τοῦ Ναυπλίου γόνος,
δι' οὐδενὸς ἐτόλμησε ν' ἀνασκευάσῃ τρόπον·
οὐδὲ ὑμεῖς ἠκούσατε ἐμοῦ κατηγοροῦντος,
ἀλλὰ ἰδίους ὄμμασι τὸ τίμημα ἰδόντες,
ἀρκοῦντες κατεπεῖσθητε περὶ τῆς προδοσίας.
Οὐδ' ὅτι τὸν Ποιάντιον ἢ Λήμνος νῦν κατέχει,
μόνος ἐγὼ ὑπαίτιος ὁ Ὀδυσσεὺς τυγχάνω,
ὑμῶν αὐτῶν ἀμύνατε, ὦ Ἀχαιοί, τὰς πράξεις,
ὅτι προθύμως ἅπαντες συγκατανεύσατέ μοι.
Ἄλλ' οὐδὲ μέλλω ν' ἄρνησθαι ὅτι ἐγὼ καὶ μόνος
τὸν ἄνδρα οὐκ ἀνέπεισα νὰ ἀποστῆ τῶν πόνων,
οὐς ἐπεφύλασσαν αὐτῷ πολυετῆς στρατεία,

καὶ τοῦ πολέμου μακρυνθεὶς νὰ προσπαθῆσθαι μᾶλλον ἀντίως τὸν ἐπὶ δουρὸν νὰ διανύσῃ βίον· ὁ δὲ ἐμοὶ ὑπὶκουσε καὶ ἐν ζῳῇ ὑπάρχει, οὐ μόνον δὲ ἡ προᾶξις μου εὐλοκρινῆς τὴν γνώμην, ἀλλὰ καὶ ὄντως εὐτυχῆς τὴν ἐκβάσιν ἀπέδωκε· ἀκούσα μόνη δὲ θὰ ἦν ἡ εὐλοκρινία μου.

Ἄπαξ δὲ νῦν τῶν μάντιων ἢ χρησμοδοτικῶν γνώμων³³ ἐκείνου δεῖται τοῦ ἀνδρός πρὸς πόρθησιν τῆς Τροίας, ἐμοὶ μὲν μὴ ἐντείλησθε τὰ περὶ τούτου ἦδη· ἐπὶ τὸ ἔργον κάλλιον ὁ Αἴας πορευθῆτω, τῇ εὐγλωττία δ' ἑαυτοῦ τὸν ἄνδρα μαλαξάτω, νῦν ἐκ τοῦ πάθους τοῦ δεινοῦ καὶ τῆς ὀργῆς λυσσῶντα, καὶ δεξιᾷ τινὶ ἡμῖν προσκομισάτω τέχνη. Μᾶλλον στραφείη πρὸς τὰς πηγὰς θὰ ρεύσῃ ὁ Σιμόεις³⁴, καὶ ψῦλλον πᾶν ἢ εὐδενδρος θὰ ἀποβάλλῃ Ἴδην, ὑπὲρ τῶν Τρώων δ' ἡ Ἑλλάς θὰ πολεμήσῃ πρῶτον, ἢ τῆς φροντίδος τῆς ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν ληξάνης, ἡμῖν τοῦ Αἴαντος ὁ νοῦς εἰς ὄφελός τι ἔσται.

Εἰ καὶ τὴν γνώμην δ' ἀκαμπτος, ὦ Φιλοκτῆτα, μένων, μένεα πνέεις κατ' ἐμοῦ καὶ τῶν ἐταίρων πάντων, οὐδὲ συγγνώμην κἄν τινὰ τῷ βασιλεῖ παρέχεις³⁵, ἐμὲ δ' οὐ παύεις βλασφημιῶν καὶ καταρώμενός μου, εἰ καὶ τὸ αἶμα τὸ ἐμὸν ἐπιθυμεῖς νὰ πῆς, ἂν εἰς τὰς σὰς ποτε ἐγὼ τυχαίως πέσω χεῖρας, εἰ καὶ πρὸς σὲ ἐρχόμενος ὑπὲρ τῶν Πανελλάνων, καλλίστην θὰ παράσχῃ σοι πρὸς τοῦτο εὐκαιρίαν, ἀλλ' ἄφοβος τὸν κίνδυνον θὰ κινδυνεύσω τοῦτον, καὶ σφον θὰ κομίσω σε πρὸς τοὺς ποθοῦντας φίλους.

Εἴη μοι μόνον εὐμενῆς ἢ τῆς πορείας τύχη, καὶ τῶν βελῶν σου κάτοχος τῶν χαλεπῶν θὰ γείνω, ὡς τοῦ Φρυγίου μάντεως ἐγὼ αὐτὸς κρατίσας, καὶ ὡς εἰς ἤως προενεγκῶν τὰς τῶν θεῶν μαντείας, ποῦ κείνται ἀνεκάλυφα αἱ τῶν Περγάμων μοῖραι, ὡς διὰ μέσου τῶν ἐχθρῶν ἐγὼ προκινδυνεύσας, τὸ τῆς Φρυγίας Ἀθηνᾶς Παλλάδιον ἀφείλον.

Νῦν δὲ ὁ Αἴας ἑαυτὸν ἐμοὶ θὰ παραβάλλῃ· Καὶ ὅμως, ἂν μὴ εἴχομεν τὴν Ἀθηνᾶν ἐκείνην, αἱ Μοῖραι διεκώλυον τὴν τῆς Ἥλιου πτώσιν. Ποῦ νῦν ὁ Αἴας ὁ δεινός, τῶν Ἀχαιῶν ὁ πύργος; ποῦ τοῦ μεγάλου μαχητοῦ οἱ λόγοι οἱ μεγάλοι; Τὸ νῦν ἐνταῦθα δειλιᾶς, ὦ κρατίστε ἠρώων; Τί δὲ τολμῶν ὁ Ὀδυσσεύς διὰ φυλάκων βαίνει, καὶ ἑαυτὸν τῷ τῆς νυκτὸς διαπιστευθῶν σκότει, ἀτάραχος πορεύεται διὰ ξιφῶν στιλβόντων, οὐ μόνον δὲ εἰσέρχεται τὰς τῶν Περγάμων πύλας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑψαύχενας ἀναρριχᾶται πύργους, καὶ τὴν θεὰν ἐκ τοῦ σπηκοῦ ἀρπάζει τοῦ οἰκείου, καὶ ἀρπαγεῖσαν δι' αὐτῶν τῶν πολεμίων φέρει; Ἄπερ ἐγὼ μέχρι τοῦ γῦν εἰ μὴ ἐποίουν πάντα, μάτην ὁ Αἴας, ὁ κλεινός τοῦ Τελαμῶνος γόνος, τὸ σάκος τὸ ἐπτάβουρον ἐν τῇ λαίᾳ θὰ εἶχεν.

Αὐτὴ ἐκείνη δὲ ἡ νύξ παρέδωκε μοι τὴν νίκην, καὶ ἡν τῆς Τροίας ἡ δεινὴ ἐπεσφραγίσθη μοῖρα· τότε ἐγὼ τὰ Περγαμα ἡμῖν ἐχειρωσάμην, ὅτε αὐτῶν εὐάλωτα κατέσταντα τὰ τεῖχη.

Παύου δὲ οὕτω θεωρῶν καὶ ὑπομορμηρίζων, μὴδ' ὑπόδεικνυε ἐμοὶ τὸν κρατερόν Τυδεΐδην μέρος τῆς δόξης τῆς ἡμῶν ἀνῆκει καὶ ἐκείνῳ οὐδὲ σὺ ἀνευ οὐδενὸς ἐτύχχανες ἢ μόνος, ὅτε τὸ σάκος ἐν χειρὶ ὑπὲρ τοῦ στόλου εἶχες· σοὶ μὲν ὀλόκληρος στρατὸς συνεπολέμει τότε, ἐμοὶ δὲ εἷς ἐτύχχανε καὶ μόνος ὁ Τυδεΐδης· ὅς εὖ φρονῶν, οὐδ' ἄπειρος, ἀλλὰ καλῶς γνώσκων, ὁπόσον κρείττων ὁ σοφὸς τοῦ μαχητοῦ τυγχάνει, καὶ ὅτι οὐ τῇ δεξιᾷ ἀλλὰ τῇ διανοίᾳ καὶ τῇ συνέσει τῶν φρονῶν ὀφείλονται τὰ γέγρα, τὰ ὄπλα ταῦτα καὶ αὐτὸς ὑπὲρ αὐτοῦ θὰ ἦται, οὐδ' ἄπτον τούτου ἄξιος, ὁ Αἴας ὁ ἐλάσσων, καὶ ὁ δεινός Εὐρύπυλος, καὶ ὁ Ἀνδραϊμονίδης,

καὶ τῶν Κρητῶν ὁ βασιλεὺς, Ἰδομενεὺς ὁ μέγας, ὁ Μηριόνηξ ὁ ταχύς ἐκ τῆς αὐτῆς πατρίδος, καὶ ὁ Πολύτλας ἀδελφὸς τοῦ κραταίου Ἀτρείδου. Ἄλλ' οὕτοι πάντες, ἄριστοι τὴν ἀρετὴν καὶ χεῖρα, καὶ κατ' οὐδὲν σοὶ δεύτεροι ἐν τοῖς πολέμοις ὄντες, τῇ συνετῇ ὑπέκυψαν τοῦ Ὀδυσσεὺς γνώμῃ.

Σοῦ μὲν ἡ χεῖρ ὀφέλιμος ἐν τοῖς πολέμοις ἔστιν, ἀλλὰ ὁ νοῦς σου ὁ ἀμβλύς τῆς συμβουλῆς μου δεῖται· καὶ σὺ μὲν ῥώμην σώματος ἀνευ φρονὸς κομίζεις, ἐγὼ δὲ τὰ τοῦ μέλλοντος οὐ παύομαι φροντίζων· σὺ μὲν περὶ τὸ μάχεσθαι ἀκράτητος τυγχάνεις, πλὴν πότε, τοῦτο σὺν ἐμοὶ αἰρεῖται ὁ Ἀτρείδης.

Σὺ μὲν ἡμῖν τῷ σώματι λυσίτελεῖς καὶ μόνῳ, ἐγὼ δὲ καὶ τῷ σώματι καὶ τῇ τοῦ νοῦ φρονίσει· καὶ ὅσῳ πλοίου ἠγεμῶν ὑπερτερεῖ ἐρέτου, καὶ ὅσῳ μείζων στρατηγὸς τοῦ μαχητοῦ τυγχάνει, κατὰ τοσοῦτο σοῦ ἐγὼ ὁ Ὀδυσσεύς προσέχω· νοῦς ἐν τῷ σώματι ἡμῶν κρείττων χειρὸς ὑπάρχει, καὶ τούτῳ ἅπαντα ἐμοῦ ἀπὴρῆσται ἢ ῥώμῃ.

Ἔμεις δ' ἐκείνῳ, ἄρχοντες, χαρίσασθε τὸ γέρας, ὅς ἀγρυπνεῖ ὑπὲρ ἡμῶν καὶ κινδυνεύει ἅμα· ἀντὶ δὲ ὧν οὐκ ἔστιν ἀπομύσει καὶ μεριμνῶν καὶ πόνων, τοῦτο ἐμοὶ ἀπόδοτε ἀνταμοιβὴν τὸ γέρας, ἄξιον ὄντως καὶ ἐμοῦ καὶ τῶν πολλῶν μου ἄθλων. Πρὸς τέλος ἦδη ἠγγικεν ὁ τοῦ πολέμου πόνος, ἐμοῦ τὰς μοῖρας τρέψαντος τὴν ἐναντιομένην· ἐγὼ δ' ἡμῖν εὐάλωτον τὴν Τροίαν καταστήσας, τοὺς πύργους κατηδάψατα τῶν ὑψηλῶν Περγάμων.

Πρὸς τῶν ἐλπίδων οὖν αὐτῶν αἶς πάντες ἀφορώμεν, πρὸς τῶν τευχῶν, ὧν ἀφεικτος ἐπίκειται ἡ πτώσις, πρὸς τῶν θεῶν, οὓς πρὸ μικροῦ ἐκ τῶν ἐχθρῶν ἀφείλον, καὶ πρὸς οἰτινοςδῆποτε εἰσέτι ἀπομένει, εἴτε μελέτης καὶ σπουδῆς καὶ διανοίας χρῆζον, εἴτε ἀνδρείαν ἀπαιτοῦν καὶ τόλμην οὐ τυχοῦσαν, εἴ τι ἀλώσιμὸν ἔστιν ἐκ κινδυνώδους τόπου, καὶ εἴ τι ὑπολείπεται πρὸς πτώσιν τῆς Ἥλιου, καὶ χρεῖαν ἔχετε ἐμοῦ, ποιήσασθέ μοι μνήμην, ἢ ἂν ἐμοί, ὦ Ἑλλήνες, τὰ ὄπλα ἀπαρνήσθε, τούτῳ ἀπόδοτε αὐτά. Καὶ πρὶν ὁ ἦρωες λήξῃ, τῆς Ἀθηνᾶς τὸ ἄγαλμα δευκνύει τὸ μοιραῖον.

Ἄνω τὰς χεῖρας αἰρουσιν οἱ βασιλεῖς, καὶ τότε καταφανῆς ἡ δύναμις τῆς εὐγλωττίας ὤφθη, καὶ ὁ ἀγγίλους ἔλαβε τὰ τοῦ γενναίου ὄπλα.

Ὁ δὲ τοσάκις τὸν ἐχθρὸν γενναίως ὑπομείνας, καὶ μόνος τὰς τοῦ Ἐκτορος ἐφόδους ἀποκρούσας, ὁ τῷ διδύμῳ ἄτρωτος καὶ τῷ πυρὶ τυγχάνων, καὶ ὑπ' αὐτοῦ δ' ἀπίπτος τοῦ κρατεροῦ Κρονίδου, μίαν οὐκ ἔνεγκεν ὀργήν, ἀλλὰ σφοδρῶς λαβοῦσα τὸν ἄνδρα τὸν ἀνίκητον ἐνίκησεν ἢ λύπῃ.

Ὡς ἐμμανῆς δ' ἐκ τοῦ θυμοῦ, τὸ ξίφος ἀφάρπαζει²⁶, καὶ, τοῦτο, λέγει, ἀληθῶς ἔμην τυγχάνει, κτῆμα, ἢ ἐαυτῷ ὁ Ὀδυσσεύς καὶ τοῦτο θ' ἀπαιτήσῃ;

Τοῦτο τὸ ὄπλον κατ' ἐμοῦ θὰ χρησιμεύσῃ τέλος, καὶ τὸ πολλάκις ὑγρὰνθῆν τῷ αἵματι τῶν Τρώων, νῦν αὖθις ὑγρὰνθῆσεται τῷ τοῦ δεσπότη φόνῳ, ἵνα μὴδεὶς καυχόμενος ὑποτεθῇ κἄν ὅτι τὸν Αἴαντα ἐνίκησεν, εἰ μὴ ὁ Αἴας μόνος.

Ταῦτα εἰπὼν τὸν δίδυρον ἐπὶ τὸ στέρονον τρέπει, καὶ τὴν θανάδιμον αἰχμὴν ἐντὸς αὐτοῦ βυθίσας, τὸ πρῶτον κατεργάζεται ἐπὶ τῷ στήθεσι τραῦμα· οὐδ' ἠδυνήθη κἄν ἡ χεῖρ νὰ ἐξελεγκύσῃ τοῦτο, ἀλλ' ἡ τοῦ αἵματος ὀρμὴ ἐξώθησε τὸ ὄπλον· ὑπὸ τοῦ λήθρου δὲ ἡ γῆ εὐθέως φοινιχθεῖσα, πορθυρανθῆς ἀνέδωκεν ψυτὸν ἐπὶ τῆς χλόης, ὅ πρὶν καὶ ἐκ τοῦ τραύματος τοῦ Οἰδαίου ἐφυῖθ, γράμματα φέρον τὰ αὐτὰ ἐν μέσοις τοῖς πετάλοις, κοινὰ τῷ νέφ καὶ τάνδρῳ, ἐκείνου μὲν τὸ ἄλγος, αὐτοῦ δὲ τὸ ἐπώνυμον μέχρι τοῦ νῦν δηλοῦντα.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

- 1) Μίμησις τοῦ Ὀμηρικοῦ στίχου Ἰλ. Γ, 247
στάσκεν, ὑπαί δὲ ἰδεσκε, κατὰ χθονὸς ὄμματα πύξας
- 2) Πρὸς τὸ ἦπιον καὶ μειλίχον ὑφὸς τοῦ Ὀδυσσεὺς πρὸς τὸ τρα-
χὺ καὶ ἀπότομον τοῦ Αἴαντος· ἡ δὲ ὄλης τῆς ἀγορεύσεως διήκουσα με-
τριότης τῆς λέξεως καὶ ἡ διὰ πειστικῶν ἐπιχειρημάτων ἔντεχνος κατα-
πολέμησις τῶν ὑπὸ τοῦ Αἴαντος λεχθέντων ἐξασφαλίζουσι τῷ Ὀδυσσεῖ
τὴν νίκην.
- 3) Δακρυροεῖ ἀρά γε ὁ Ὀδυσσεὺς ἀληθῶς ἐπὶ τῇ ἀναμνήσει προσ-
φιλοῦς ἐταίρου θανόντος ἢ μήπως, ὡς ὁ Ποιητὴς ὑπαινίττεται, ὁ πολύ-
τροπος ἀνὴρ προσποιεῖται ὅτι ἀδυνατεῖ νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυα, ὅπως
ἔτι μᾶλλον ἐφελκυσθῆται τὴν συμπάθειαν τῶν κριτῶν; ὅπως ἂν ἦ, ἐν
τῇ παρενθέσει ταύτῃ ὁ ποιητὴς δεικνύεται ἀριστοτέχνης περὶ τὴν πιστὴν
ἀπεικόνισιν τοῦ ἀνθρωπίνου χαρακτήρος.
- 4) Διότι ὁ Ὀδυσσεὺς ἀνεκάλυψε τὸν Ἀχιλλεῖα, κρυπτόμενον ὑπὸ
τῆς μητρὸς ἐν τῷ Παρθενῶνι τῶν θυγατέρων τοῦ Λυκομήδους, καὶ ἤ-
γαγεν αὐτὸν πρὸς τοὺς Ἀχαιοὺς.
- 5) Ἀπὸ τοῦ στίχου τούτου ἀρχεται ἡ ἀνασκευή τῶν ὑπὸ τοῦ
Αἴαντος λεχθέντων.
- 6) Λιτὸ στίχου τούτου ὁ Ὀδυσσεὺς ὑπομινύσκει τῷ τε ἀντι-
δίκῳ καὶ τοῖς κριταῖς τὰ περὶ τοῦ φόνου τοῦ Φώκου, ἀδελφοῦ τοῦ Πη-
λέως καὶ τοῦ Τελαμώνος, ὃν, καθὰ μυθολογεῖ ὁ Ἀπολλόδωρος, (Βιβλ.
γ'. 16'), ὑπερέχοντα ἐν τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσι, αὐτοὶ οἱ ἀδελφοὶ ἐπιβου-
λεύσαντες ὑπὸ φθόνου ἀπέκτειναν «φωραθέντος δὲ τοῦ φόνου, φυγάδες
ἀπὸ Αἰγίνης ὑπὸ Αἰακοῦ ἐλαύνονται».
- 7) Διότι ἡ τοῦ Ὀδυσσεὺς μήτηρ Ἀντίκλεια ἦν θυγάτηρ τοῦ Αὐ-
τολύκου, υἱοῦ τοῦ Ἐρμού ἐκ τῆς Χιόνης.
- 8) Καὶ ἐκ δευτέρου ὁ Ὀδυσσεὺς τὰ ἴσα ἀνταποδίδων, διὰ τεχνι-
κωτάτης λόγου πλοκῆς, προσάπτει τῷ Αἴαντι τὸ ἐκ τοῦ πατρῷου ἐγ-
κλήματος ὄνειδος.
- 9) Διότι ἐν μὲν τῇ Φοῖα ἔμενον ὁ γηραιὸς Πηλεὺς, ἐν δὲ τῇ Σκύρῳ
ὁ τοῦ Ἀχιλλέως παῖς Πύρρος, ὃν ἔσχεν ἐκ τῆς Δηϊδάμεϊας, θυγατρὸς
τοῦ Λυκομήδους. Ἰδ. Ἀπολ. Βιβλ. Γ. γ'. 8. Ἰλ. Γ 324—332 καὶ Σχό-
λια εἰς Ὀμηρον.
- 10) Ἐντεῦθεν ἀρχεται ἡ ἀρήγησις τῶν Τρωϊκῶν καὶ ἡ ἀπαρίθμη-
σις τῶν κυρίων γεγονότων, ἐν οἷς πρωταγωνιστεῖ ὁ Ὀδυσσεὺς.
- 11) Ταῦτα πάντα, καίπερ διαπραχθέντα ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως, ὁ Ὀ-
δυσσεὺς παρίστησιν ὡς ἴδια κατορθώματα, μᾶλλον σοφιστεύων ἢ σπου-
δαιολογῶν· τοῦτο ἴσως εἶναι τὸ ἀσθενέστερον μέρος τῆς ἀγορεύσεως,
ἐκτὸς ἂν ὑποθεθῆ ὅτι ὁ Ποιητὴς ἐκ προθέσεως παρεβέβηκε ταῦτα, ὅπως
ἔτι πιστότερον ἐξικονίσῃ τὸν πολύτροπον χαρακτήρα τοῦ Ὀδυσσεὺς.
- 12) Τὰ περὶ τῆς συγκεντρώσεως τῶν Ἑλληνικῶν δυνάμεων ἐν Αὐ-
λίδῃ καὶ τὰ περὶ τῆς θυσίας τῆς Ἰφιγενείας τυγχάνουσι γνωστὰ τοῖς
πολλοῖς· ταῦτα λοιπὸν παρατρέχοντες σημειούμεθα μόνον τὸν ἔντεχνον τρό-
πον δι' οὗ αὐτὸς ὁ Ὀδυσσεὺς, ὁ πάντα κἀλλων κινήσας ὅπως θυσιασθῆ
ἡ κόρη τοῦ Ἀγαμέμνονος, παρίστησι νῦν τὸ ἔργον ἐνώπιον αὐτοῦ τοῦ
πατρὸς ὡς ἄθλον ἀξιὸν ἀνταμοιβῆς, ἄτε πρὸς τὸ κοινὸν συμφέρον γενόμε-
νον καὶ πρὸς δόξαν τῶν Ἀτρεϊδῶν.
- 13) Ἰλ. Γ. 205 καὶ ἐφ.
- 14) Ἐννοεῖ τὰ μετὰ τῆς Ἑλένης συναρπαγέντα κειμήλια, ἀπερ ὁ
Ὀμηρὸς ἀποκαλεῖ κ τ ἡ μ α τ α Ἰλ. Η. 350, 363.
- 15) Ὁ Ἀντήνωρ πάντοτε συνεβούλευε τὴν εἰρήνην. Ἰδε Ἰλ.
Η. 348 καὶ ἐφ.
- 16) Περὶ τῆς πρεσβείας ταύτης, ἴς μετέσχε καὶ ὁ Μενέλαος, Ἰδε
Ἰλ. Γ. 205—224.
- 17) Ἰλ. Β. 1—332.
- 18) Ἀγορεύων ὁ Αἴας πλειστάκις κατεμέμνητο τοῦ Ὀδυσσεὺς
ὡς δειλοῦ, ἀνάλκιδος καὶ ψοφοδεστάτου· τὰ ἴσα οὖν ἀνταποδίδων ὁ
Ὀδυσσεὺς, ἀναμινύσκει τοῖς κριταῖς τίς ὁ φυγῶν, καὶ τίς ὁ τὸν φυ-
γόντα ἀνακαλέσας καὶ πρὸς τὴν ἐκπύρσησιν τοῖς Τροίαις ἀναβαρύνας.
- 19) Ταῦτα φέρονται παρ' Ὀμήρῳ ὑπ' ἄλλην μορφήν, δηλαδή ὅτι
κατὰ προτροπὴν τῆς Ἀθηνᾶς, πεμφθείσης ὑπὸ τῆς Ἥρας, ὁ Ὀδυσσεὺς
ἀνεγαίτισε τὴν φυγὴν. Ἰλ. Β. 156 καὶ ἐφ. οὐχὶ δὲ ἐξ ἰδίας πρωτοβου-
λίας, καθὰ ὁ Ὀβίδιος ἴσως ἐκ προθέσεως ἀποφαίνεται· ἀλλ' ὡς γνω-
στόν, παρ' Ὀμήρῳ ἢ Ἀθηνᾶ πολλὰκις ἀντικαθίστησιν ἀλληγορικῶς
τὴν φρόνησιν.
- 20) Περὶ πάντων τούτων ἴδε Ἰλ. Κ. 312—460· καὶ ὅσα ἀνάγον-
ται εἰς τὸν φόνον τοῦ Δόλωνος ἐν Εὐρ. Πῆσον.
- 21) Ἰδε Ἰλ. Κ. 461—531 καὶ Εὐρ. Πῆσον.
- 22) Καθὰ φέρεται ἐν τε τῇ Ἰλιάδι (Κ. 322) καὶ ἐν τῇ Αἰνείαδι
(16'. 346) ὁ Δόλων μέλλων νὰ μεταβῆ εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἑλλή-
νων ὡς κατασκοπεύων· ἐξήτησεν ἐκ τῶν προτέρων νὰ ὑποσχεθῶσιν αὐτῷ
ἀυσιθὴν τοὺς ἵππους καὶ τὸν δίφρον τοῦ Ἀχιλλέως. Ἰδε καὶ Εὐρ.
Πῆσον 182.

23) Ἰλ. Ε 669—679 Α 422—426

24) Ὡς παρατηρεῖ ὁ ἀναγνώστης ἡ ἐγκλισις τοῦ τόνου γίνεται
ἐνταχοῦ οὐχὶ ἀκριβῶς κατὰ τοὺς κανόνας τῆς γραμματικῆς, ἀλλὰ καθὰ
ἀπατεῖ ἡ εὐφωρία ἀπαγγελία τοῦ στίχου.

25) Καὶ τοῦτο ἔτι ἐφ' ὃ ὁ Αἴας ἐσεμνύετο, ὁ εὐφραδῆς ρήτωρ
προβάλλεται ὡς μειονέκτημα ἀπέναντι τῶν πληγῶν, ἄς αὐτὸς ὑπέστη
μαχόμενος ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων.

26) Ἀδυνατῶν ὁ ρήτωρ νὰ ἀνατρέψῃ ἄρθρον τὰ τοῦ Αἴαντος ἀνδρα-
γαθήματα, ὑποδαυλίζει τὴν φιλαυτίαν τῶν ἀκρωμένων ἡγεμόνων· καὶ
εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι ὁ Πάτροκλος (Ἰλ. Η.) περιβλήθει τὴν τοῦ Ἀ-
χιλλέως πανοπλίαν ἔτρεψε τοὺς Τρώας εἰς φυγὴν, ἀλλὰ καὶ πρὸ τῆς
ἐλευσεως τοῦ Πατρόκλου, τὰ τοῦ Αἴαντος ἀνδραγαθήματα λαμπρᾶν
πληροῦσι σελίδα ἐν τῇ τοῦ Ὀμήρου Ἰλιάδι.

27) Κατὰ τὴν μονομαχίαν ταύτην (Ἰλ. Η. 205—278) οὐδεὶς τῶν
δύο ἡρώων ἐνίκηθη ὑπὸ τοῦ ἑτέρου· ἀλλ' ἀμφοτέροι ἐδωκαν ἀλλήλοις
δῶρα (Ἰλ. Η. 299)· καὶ ὁ μὲν Ἐκτωρ ἐδωρήσατο τῷ Αἴαντι ξίφος
ἀργυρόηλον, ὁ δὲ Αἴας τῷ Ἐκτορι ζωστήρα φοίνικι φαι-
νόν· ἀμφοτέρα ὅμως ταῦτα τὰ δῶρα ἀπέβησαν ὀλέθρια εἰς ἀμφοτέρους·
διότι ὁ μὲν Ἐκτωρ διεσῶθη ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως ἀπὸ τοῦ ζωστήρος τού-
του προσδεθείς εἰς τὸν δίφρον, ὁ δὲ Αἴας ἠτύοκτόνησεν, αὐτὸ τοῦτο τὸ
ξίφος τρέψας κατὰ τὸ στήθος.

28) Ἰδε Κοῖντου Συμωναίου τῶν μεθ' Ὀμηρον Βιβλ. Γ.

29) Ταῦτα ὁ ἀγορεύων λέγει εἰς ἀπάντησιν τῶν ὑπὸ τοῦ Αἴαντος
προειρημένων, δηλαδή ὅτι ὁ Ὀδυσσεὺς ἔσται ἀνίκανος οὐ μόνον νὰ χει-
ρισθῆ, ἀλλὰ καὶ νὰ βαστάσῃ τὰ τοῦ Ἀχιλλέως ὄπλα.

30) Ἰλ. Σ. 369 καὶ ἐφ.

31) Μίμησις τοῦ Ὀμηρικοῦ στίχου Ἰλ. Σ. 489

οἶη δ' ἄμμορός ἐστι λοετρῶν Ὠκεανοῖο.

Καθὰ μυθολογεῖται, «Ζεὺς Καλλιστοῦς τῆς Λυκάονος ἐραστῆς
» ἐμίσητο αὐτῇ λανθάνων Ἦραν· ἐπιγνούσα δὲ ἡ θεὸς μετέβαλεν αὐτὴν
» εἰς ἄκτον, καὶ ὡς θηρίον Ἀρτέμιδι προσέταξε τοῦτοῦσαι. Ζεὺς δὲ εἰς
» οὐρανὸν αὐτὴν ἀναγαγὼν πρώτην κατηστέρησεν· ἡ ἱστορία παρὰ
» Καλλιμάχῳ». Καὶ ταῦτα μὲν ὁ τοῦ Ὀμήρου Σχολιαστῆς παρ' Ὀ-
βιδίῳ ὅμως, καθ' ἣν στιγμήν ὁ παῖς Ἀρκάς κυνηγετῶν ἔμελλε νὰ το-
ξεύσῃ τὴν μητέρα ὑπὸ μορφήν ἄρκτου, ὁ Ζεὺς ἀνίγαγεν αὐτὴν εἰς τὸν
οὐρανόν· γολωθεῖσα δὲ ἐπ' αὐτῷ ἡ Ἦρα παρεγένετο πρὸς τὴν Τηθύν
καὶ τὸν Ἄσκραον καὶ πολλὰ εἰπούσα ἐξήτησε παρ' αὐτῶν ν' ἀπαγορευ-
σωσι τῷ ἄσπεριμῷ τῆς Ἄρκτου ν' ἀπτήται τῶν θαλασσίων ὑδάτων.

Ἄλλ' εἰ θεοὶ οἰκτεῖρετε τὴν τῆς τροφίμου ὕβριν,
τὴν Ἄρκτον ἀπελευθεῖτε τοῦ κυανοῦ πελάγους,
καὶ τοὺς ἀστέρας, οἵτινες ἐπὶ μισθῷ πορνείας
τοῦ οὐρανοῦ ἔλαχον αἰθέρος, ἀπωθεῖτε,
μὴ τῶν ἀγνῶν ἐφάπτηται ἡ μοιχαλὶς ὑδάτων.

Οβ. Μετ. Β' 527—531 μετ. Α. Σ. Κ.

32) Ἐντεῦθεν ὁ Ὀδυσσεὺς ἀναίρει μίαν πρὸς μίαν τὰς ὑπὸ τοῦ
Αἴαντος προσαρθείσας αὐτῷ κατηγορίας, ἥτοι τὴν ἐπίπλαστον μανίαν,
τὴν ἐγκατάλειψιν τοῦ Φιλοκτήτου, τὴν κατὰ τοῦ Παλαμήδους κα-
ταγγελίαν κτλ.

33) Ταῦτα ἐμάντευσεν ὁ Πριαμίδης Ἐλενος. Ἰδε Σοφ. Φιλ.
604—619.

34) Πρὸς Εὐρ. Μήδειαν 410.

35) Ἰδε Σοφ. Φιλ. 314—316.

36) Τὸ οἰκτρὸν τέλος τοῦ Αἴαντος, ὡς περιγράφει αὐτὸ ὁ Ὀβίδιος,
οὐ μόνον συνάδει τῷ τραχεῖ καὶ ὀμηρικῷ χαρακτήρι τοῦ υπερηφάνου
μαχητοῦ, ἀλλὰ καὶ τραγικωτέραν ἐπιφέρει τὴν λύσιν τῶν πραγμάτων·
ἂν ὁ ποιητὴς εἴπετο τῇ ἑτέρᾳ παραδόσει, καθ' ἣν ὁ Αἴας ἐμμανῆς
γενόμενος ἀπέκτεινε τὰ πόιμια τῶν Ἑλλήνων καὶ ὕστερον αἰσχυνθεὶς
διὰ τὴν πράξιν ἠτυοκτόνησεν, τὸ τέλος τοῦτο θὰ ἐμίσητο τό τε ἦθος τοῦ
ἥρωος καὶ τὸ δραματικὸν τῆς πράξεως. Πρὸς Κοῖντ. Συμρ. Ε'. 483
καὶ Ἰγύνου Μυθ. 107.

37) Ἐν τῷ Ἰ. βιβλίῳ τῶν Μεταμορφώσεων (163—219) εὕρηται
ὁ μῦθος τοῦ Ἰακίνθου, υἱοῦ τοῦ Οἰβίλου, ὃν ὁ Φοῖβος ἀκουσίως φονεύ-
σας ἐν δίσκου ἀγῶνι, προφητεύει τὴν εἰς τὸ δμῶνυμον ἄνθος ὑάκινθου
τοῦ νεαροῦ φίλου μεταμόρφωσιν· προλέγει δ' ὅτι κρατίοτατος τις
ἦρος, ὁ Αἴας, μέλλει νὰ προσθῆ τὸ ἐκτυπὸ ὄνομα εἰς τὸ ἄνθος, ἐφ' οὗ
ὁ Φοῖβος ἐπέγραψεν ἠδὴ τοὺς στεναγμούς ΑΙ ΑΙ· εἰς μνήμην δ' αὐτοῦ
ἐτελοῦντο κατ' ἔτος τὰ λεγόμενα Ἰακίνθια.

(*Ἀκολουθεῖ).

ΠΟΙΚΙΛΑ.

Ὁ πύργος τῆς Σαραγόδδης. — Ὁ κεκλιμένος πύργος τῆς Σαραγόσσης, ὁ καὶ Νέος Πύργος καλούμενος, ἀπειλεῖ νὰ καταστραφῇ. Φαίνεται ὅτι πρὸς στερέωσιν αὐτοῦ μεγάλη ἀπαιτεῖται δαπάνη, ἣν δὲν ἐπιθυμεῖ ν' ἀναλάβῃ τὸ κράτος καὶ ἣν ἀδυνατεῖ νὰ ὑποστῇ ἐπίσης ἡ δημαρχία Σαραγόσσης. Κατὰ συνέπειαν ὁ διοικητὴς τῆς ἐπαρχίας ταύτης ἐπεμψαν εἰς τὴν δημαρχίαν βασιλικὸν διαταγμα ὑπὸ ἡμερομηνίαν 13]25 ἀπριλίου, δι' οὗ ἐπιτρέπεται ἡ κατεδάφισις τοῦ νέου πύργου ἅμα ὡς κριθῇ ἀναγκαῖα καὶ ἀπαραίτητος. Φαίνεται δ' ὅτι οἱ ἀρχιτέκτονες τῆς πόλεως ἐκ νέου ἐξήτασαν τὸ ἱστορικὸν τοῦτο μνημεῖον ἵνα ἴδωσιν ἂν ὑπῆρχεν ἄμεσος κίνδυνος καταστροφῆς, ἐκ τῆς σχετικῆς δ' ἐκθέσεως προκύπτει ὅτι ἄνευ οἰασθήποτε σπουδῆς δυνατόν εἶναι νὰ μελετηθῇ ὁ τρόπος δι' οὗ ἡ κατεδάφισις αὐτοῦ δύναται νὰ γείνη ἐπιφελεστέρᾳ διὰ τὰ συμφέροντα τῆς πόλεως.

Ὅτω καὶ τὸ ἱστορικὸν τοῦτο μνημεῖον θὰ ἐκλήπῃ μετὰ μικρόν.

Ἡ χειρουργικὴ ἐν Σινικῇ. — Ὡς τὰ πλεῖστα ἐν Σινικῇ οὕτω καὶ ἡ χειρουργικὴ μεγάλως διαφέρει ἀπὸ τῆς παρ' ἑτέρας ἡττον πεπολιτισμέναις χώραις τῆς Δύσεως ἐν χρήσει διατελούσης. Ἐν τῇ συνενώσει τεθραυσμένων ὄστων π. χ. ἐξασκεῖται ἐν τῷ Οὐρανίῳ κράτει μέθοδος ὅλως ἀλλοία τῆς ἐν Εὐρώπῃ χρησιμοποιουμένης. Ὁ χειρουργὸς δὲν πειρᾶται νὰ συνενώσῃ τὰ ὄστᾳ τοῦ τεθραυσμένου μέλους, ἀλλ' ἀπλῶς περιβάλλει τὸ μέλος τοῦτο δι' ἐρυθροῦ γύψου, ἐν ᾧ ὑπάρχουσι καὶ τινες λωρίδες βμβοῦ (καλάμης). Αἱ λωρίδες αὗται περιτυλίσσονται δι' ἐπίδεσμων καὶ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἐπίδεσμῳ τίθεται ἡ κεφαλὴ ζώντος νεοσσῷ ὄρνιθος. Ἐνταῦθα ἀναφαίνεται ἡ ἀνωτέρα ἐπιστήμη τοῦ Οὐρανίου. Ἀφοῦ δὲ προσδεθῇ ὁ ἐπίδεσμος ἡ ὄρνις ἀποκεφαλίζεται καὶ τὸ αἷμα αὐτῆς ἀφίεται νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὸ κάταγμα διότι τρέφει τὸ τεθραυσμένον μέλος.

Θαυμάδιον ὠρολόγιον. — Περὶερρον ὠρολόγιον, προωρισμένον διὰ τὴν ἐν Σικαγῷ Ἐκθεσιν, κατεσκευάσθη ἐν Βαρσοβίᾳ ὑπὸ ὠρολογοποιῶ καλουμένου Γκολδφάδεν, ὅστις ἐπὶ ἐξαετίαν κατέγινεν μέχρις οὗ ἀποπερατώσῃ αὐτό. Τὸ ὠρολόγιον τοῦτο παρίστησι σιδηροδρομικὸν σταθμὸν μετ' αἰθουσῶν, ἐν οἷς ἀναμένουσιν οἱ ταξιδιωταί, γραφεῖων τηλεγραφικῶν καὶ πωλήσεως εἰσιτηρίων, λαμπροῦ καὶ ἐξαιρετικῶς φωτιζομένου προαυλίου καὶ ἀνθοκηπίου ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ ὁποῦ ὑπάρχει διαυγῆς πηγὴ καθαροῦ ὕδατος. Πέραν τοῦ σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ ὑπάρχουσιν αἱ συνήεις σιδηρᾶί ράβδοι. Ὑπάρχουσι πρὸς τούτοις οἰκίσκοι τῶν φυλάκων, σήματα, φῶτα καὶ δεξαμεναί, πάντα δηλονότι ὅσα εὐρίσκονται ἐν πραγματικῷ σιδηροδρομικῷ σταθμῷ μέχρι καὶ τῆς ἐλαχίστης ἔτι λεπτομερείας. Ἐν τῷ τρούλῳ τοῦ κεντρικοῦ πύργου ὑπάρχει ὠρολόγιον ὑπερδείκνυσι τὴν ὥραν τῆς θέσεως, ἐν ᾗ εὐρῆται ὁ σταθμός, δύο δὲ ἄλλα παραπλεύρως κείμενα ὠρολόγια ἐν τοῖς παρακειμένοις τρούλοις δεικνύσι τὴν ὥραν τῆς Νέας Ἰόρκης καὶ τοῦ Μεξίνου. Ἐν τοῖς δύο ἐξωτάτοις πύργοις ὑπάρχουσιν ἐν ἡμερολόγιον καὶ ἐν βρόμμετρον. Καθ' ἕκαστον τέταρτον τῆς ὥρας ὁ σταθμὸς δείκνυσι σημεῖα ζωῆς. Πρώτιστα πάντων ὁ τηλεγραφητὴς ἄρχεται ἐργαζόμενος· οὗτος τηλεγραφεῖ ὅτι ἡ γραμμὴ εἶναι ἐλευθέρᾳ. Αἱ θύραι ἀνοίγουσιν, ἐν δὲ τῷ προαυλίῳ τοῦ σταθμοῦ ἐμφανίζονται ὁ σταθμάρχης καὶ ὁ βοηθὸς αὐτοῦ· ὁ πωλητὴς τῶν εἰσιτηρίων καθορᾶται τότε ἔμπροσθεν τῆς θυρίδος τοῦ γραφείου αὐτοῦ καὶ οἱ λοιποὶ ἐπὶ τῆς γραμμῆς ὑπάλληλοι, ἐξερχόμενοι τῶν οἰκίσκων αὐτῶν, ἐκτελοῦσι τὰ ἀναθετειμένα ἐκάστῳ ἔργα. Μακρὰ γραμμὴ ἐπιβατικῶν παρατηρεῖται πρὸ τοῦ γραφείου τῶν εἰσιτηρίων πρὸς ἀγορὰν τοιούτων· ἀχθοφόροι φέρουσιν ἀποσκευάς· ὁ κώδων τότε κρούεται, μικρὰ δὲ συνολικὴ ἐξερχομένη σήραγγός τινος εἰσέρχεται εἰς τὸν σταθμὸν, ὅπου κατόπιν ὀξέος συριγμοῦ, ἡ ἀτμομηχανὴ σταματᾷ. Ἐργάτης προσεγγίζων εἶτα εἰς ἕνα ἕκαστον τῶν τροχῶν τῶν τῆς συνολικῆς ἀμαξῶν δοκιμάζει τὴν στερεότητά αὐτῶν διὰ σφύρας, ἐνῶ ἕτερος εἰσάγει δι' ἀντλίας ὕδωρ εἰς τὴν ἀτμομηχανήν. Μετὰ τὴν τρίτην κωδωνοκρουσίαν, ἡ μηχανὴ συρίζει καὶ πάλιν καὶ ἡ συνολικὴ ἐξαφανίζεται ἐν τῇ ἀντιθέτῳ σήραγγι· ὁ σταθμάρχης μετὰ τοῦ βοηθοῦ αὐτοῦ ἀποχωροῦσι καὶ αἱ θύραι τῶν αἰθουσῶν, ἐν αἷς· οἱ ἐπιβάται πε-

ριμένουσι, κλείονται ὀπισθεν αὐτῶν· οἱ τῆς γραμμῆς ἐργάται ὑποστρέφουσιν εἰς τοὺς οἰκίσκους αὐτῶν καὶ πλήρως ἐπικρατεῖ ἡσυχία μέχρις ὅτου, μετὰ παρέλευσιν ἑνὸς τετάρτου τῆς ὥρας ἐπαναληφθῇ τὸ αὐτό.

Ἡ ἐκ τοῦ ἐν τῇ ἐξοχῇ περιπάτου ὠφέλεια. — Μίας ἡμέρας περιπάτου ἐν τῇ ἐξοχῇ, ἀδιάφορον ἂν μεταγάγῃ ἡμᾶς εἰς ἀπόστασιν 4 ἢ 40 μιλίων ἀπὸ τῆς ἀρετηρίας, ἐπαναφέρει ὀπωδότητε ἡμᾶς διὰ τῶν ἀπειρῶν θορυβωδῶν ἐποχῶν τοῦ πολιτισμοῦ εἰς τὴν ἤρεμον ἀπομόνωσιν καὶ αὐθόρμητον θέαν τῆς ἀγροτικῆς ἐποχῆς, πρὶν ἢ αἱ πόλεις καὶ αἱ ἐργασίαι ἀνακαλυφθῶσιν· τὴν ἐσπέραν δὲ εἴμεθα οἱ αὐτοὶ καὶ κατὰ τὴν τῆς αὐτῆς ἡμέρας πρωΐαν· ἀπερροφήσαμεν τὴν ἡμέραν καὶ τὰ τόπια· ἐβαδίσσαμεν ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ ἡλίου καὶ οἱ ἄνεμοι καὶ αἱ βροχαὶ ἡμᾶς ἐπεσεκρήσαν. Παρ' ὀλίγον θ' ἀπεβαινομεν ἀθίγγανον· ἐν τούτοις παρ' ὀλίγον θὰ κατενοσοῦμεν καὶ τί ἐστὶ τὸ ζωϊκὸν βασίλειον. Αἱ κάλλιστα σκέψεις καὶ αἱ ἀγνόταται στιγμαὶ τοῦ βίου τοῦ ἀνθρώπου δύναται συχνάκις νὰ ἐπέλθωσιν αὐτῷ πεζοποροῦντι. Ἡ κανονικὴ καὶ πρᾶξι ἐξάσκησις τῆς κινήσεως παρέχει εἰς τὸ σῶμα ἰκανὴν ἐνασχόλησιν ὥστε ν' ἀποτρέπῃ αὐτὸ ἀπὸ τοῦ πνεύματος. Ἡ καρδία ἐνεργεῖ πληρῆστατα, οὐχὶ ὅμως καθ' ὑπερβολήν· οἱ πνεύμονες καθ' ὀλοκληρίαν εἰσάγουσιν ἀέρα χωρὶς νὰ ὑπερπληρωθῶσιν· τὰ λοιπὰ ὄργανα λειτουργοῦσι μετ' εὐχερείας καὶ εὐκινήσιας. Οἱ μικροὶ ἐν τῷ δέρματι ἀγωγοὶ ἐκδίδουσι τὴν ὑγρασίαν αὐτῶν, οἱ μυῶνες στίλβουσι καὶ εὐρύνονται καὶ ὁ ἐγκέφαλος, εὐρίσκων τὰ πάντα καλῶς ἐν τοῖς ἀπ' αὐτοῦ ἐξαρτωμένοις, ἐπίδεται εἰς τὰς ἑαυτοῦ ἀσχολίας μετὰ χαροποῦ ἑλευθερίας καὶ ταχύτητος. Ὅποια δὲ ὀρεξίς ἐμφανίζεται κατὰ τὴν ἐσπέραν! ὁποῖος ὕπνος τὴν νύκτα! Ἄν μαγικὸς ἰατρὸς ἀνεύρισκε ποτόν τι, ὅπερ νὰ παρέχῃ καὶ τὸ δέκατον τῆς ζωογόνου ὠφελείας ἡμερησίου περιπάτου ἐν τῷ ὑπαίθρῳ, θ' ἀπέθινεν ὁ Κροῦτος τῶν φαρμακοποιῶν. Ὅποια θὰ ἐπληρόνομεν δι' ἕκαστην φιάλην τοῦ ποτοῦ αὐτοῦ; Καὶ ὅμως δυνάμεθα νὰ περιπατῶμεν ἄνευ δαπάνης· ὅσῳ περισσοτέραν τοῦ ἐν τῇ ἐξοχῇ περιπάτου χῆρσιν ποιούμεθα τόσῳ μείζων καὶ διαρκεστέρᾳ ἔσται ἡ ὠφέλεια, ἣν ἐκ τούτου θ' ἀρυσθῶμεν.

Ἐκδρομὴν Ρώδων εἰς Σινικὴν. — Τὰ ρωσικὰ «Νέα» ἠγγεῖλαν ὅτι τὸ ρωσικὸν συμβούλιον τοῦ κράτους ἐψήφισε τὸ ποσὸν 30000 ρουβλίων πρὸς κάλυψιν τῶν δαπανῶν ἑτέρας ρωσικῆς ἐπιστημονικῆς ἐκδρομῆς ἀνὰ τὰς αἰνικὰς ἐπαρχίας Σὲ Σουὲν καὶ τὰ γεινιάζοντα ὀροπέδια τῆς Θιβητίας. Τὰ μέλη τῆς ἐπιστημονικῆς ταύτης ἐκδρομῆς, ἅτινα ἔσονταί ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ γνωστοῦ ἐξερευνητοῦ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Σινικῆς κ. Ποτονίν, θὰ διαβῶσι τὰ αἰνικὰ μεθόρια τὸ ἐπόμενον ἔτος καὶ θὰ διαμείνωσιν ἐν Σινικῇ καὶ Θιβητίᾳ ἐπὶ τριετίαν.

ΟΙ ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΙΑ, ΜΑΓΝΗΤΕΣ.

Οἱ Μάγνητες κατεῖχον τὸ πάλαι τὴν ὀρεινὴν σειρὰν τοῦ Πηλίου, ἀρχομένην ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Δερματᾶ καὶ τελευτῶσαν εἰς τὸ Αἰάντειον ἀκρωτήριον. Ἦσαν δ' αὐτόνομοι καὶ ἀνεξάρτητοι ἀπὸ τῶν δυναστειῶν τῶν ἐν Θεσσαλίᾳ δυναστῶν καὶ ἀπετέλουσαν ἴδιον κοινὸν τὸ Κοινὸν Μαγνητικῶν. Κατὰ τὸν Δ' αἰῶνα π. Χ. ἦσαν ὑπὸ τῶν Περραιβῶν καὶ οἱ Δόλοπες, ἀπλῶς δηλ. ὑποπεταγμένοι εἰς τοὺς Θεσσαλοὺς, παρέχοντες μόνον ἐν καιρῷ πολέμου αὐτοῖς τοὺς ἀναγκαίους ἀνδρας ἢ ἐν εἰρήνῃ τὸν νενομισμένον φόρον εἰς χρήματα¹. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου, τυράννου τῶν Φερῶν, ἐν ἔτει 359 π. Χ. ὑπετάγησαν μετὰ τῆς λοιπῆς Θεσσαλίας εἰς τὸ μακεδονικὸν σκῆπτρον. Ὅ,τι δὲ μαρτυρεῖ πρὸ πάντων τὴν ἀσθένειαν τῆς θεσσαλικῆς κυριαρχίας ἐπ' αὐτῶν εἶναι, ὅτι οἱ Μάγνητες, ὡς καὶ οἱ Ἀχαιοὶ καὶ Δόλοπες καὶ Περραιβοί, παρεκλήθητον ἐν ἴσῃ μοίρᾳ μετὰ τῶν Θεσσαλῶν ἐν τῷ μεγάλῳ τῶν Ἑλ-

λήγων Ἀμφικτυονικῶν συνεδρίων. Ἡ Δημητριάς, οἰκισθεῖσα ὑπὸ Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ² καὶ θεωρουμένη μετὰ τῆς Χαλκίδος καὶ Κορίνθου ὡς μία τῶν τριῶν πεδῶν τῆς Ἑλλάδος («πέδα: Ἑλλάδος»³), ἐξέλω ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Ε' μέχρι τοῦ 196 π. Χ.⁴ Τότε οἱ Μάγνητες εἶχον ἀπελευθερωθῆ τοῦ μακεδονικοῦ ζυγοῦ καὶ ἐπισήμως ἀναγνωρισθῆ ὑπὸ τοῦ Φλαμινίου αὐτόνομοι καὶ ἐλεύθεροι, ὡς καὶ οἱ Περραιβοὶ καὶ οἱ Δόλοπεσ⁵. Οἱ Ρωμαῖοι ἐγκατέστησαν ἐπὶ τινα χρόνον φρουρὰν ἐν Δημητριάδι. Μετὰ δὲ τὴν ἄλωσιν τῆς Κορίνθου (146 π. Χ.) τὸ μαγνητικὸν συνέδριον, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ κατὰ τόπους συνέδρια τῶν Ἑλλήνων, καταλύθησαν ἀνεξαιρέτως πάντα ὑπὸ τῶν Ρωμαίων⁶. Ἄλλ' «Ἔτεσι δ' οὐ πολλοὺς ὕστερον ἐστράφησαν εἰς Ἑλεον Ρωμαῖοι τῆς Ἑλλάδος καὶ συνέδρια τε κατὰ ἔθνος ἀποδιδόασιν ἐκάστοις τὰ ἀρχαῖα καὶ γῆν ἐν τῇ ὑπερορίᾳ κτᾶσθαι» (Παυσ. Ζ', 16, 7.)⁷. Μετὰ δὲ τὴν ἐν Φαρσάλῳ μάχην καὶ τὴν διανομὴν τῶν Ἐπαρχιῶν συνεχωνεῦθησαν εἰς τὸ ρωμαϊκὸν κράτος.

Αἱ μαγνητικαὶ ἐπιγραφαὶ περιέχουσιν ἰδίως ψηφίσματα τμητικὰ διαφόρων στρατηγῶν καὶ ἄλλων δημοσίων ὑπαλλήλων ἢ ἀποφάσεις τοῦ Κοινοῦ.

Τούτων τρία ψηφίσματά εἰσι τὰ μᾶλλον ἐνδιαφέροντα. Δύο ἀνευρέθησαν ἐν τῇ θέσει Μπούφα, ἔνθα ψηφίζεται, ὅπως προσηύσωσιν οἱ ἄρχοντες ὑπὲρ ὠρισμένων διατάξεων, ἀναφερομένων εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Κοροπαίου Ἀπόλλωνος καὶ λάθωσι πρόνοιάν τινα πρὸς συντήρησιν τῶν ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ θεοῦ τούτου πεφυτευμένων δένδρων διὰ τὴν εὐκοσμίαν αὐτοῦ. Ἔτερον ψηφίσμα ἀνευρέθη ἐν τῷ καταδαρισθέντι φρουρίῳ τοῦ Βόλου, δι' οὗ ψηφίζονται τιμαὶ ὑπὸ τῶν Μαγνήτων εἰς τὸν γραμματεῖα τῶν συνεδρίων Ἐρμογένην Ἀδύμου, Δημητρίῳ καὶ τρίτον ἀνευρέθη ἐν Μακρονίτση, δι' οὗ ψηφίζονται ὑπὸ τῶν ὑποστόλων τοῦ Σερραπείου ἐν Δημητριάδι τιμαὶ εἰς τὸν ἱερέα αὐτοῦ Κρίτωνα Κρίτωνος, δι' ἣν δωρεὰν ἐκ χιλίων δραχμῶν ἔδωκε πρὸς πορικοσίμωσιν τοῦ ἱεροῦ.

Ἐξ αὐτῶν καὶ τινῶν ἄλλων ἐπιγραφῶν μανθάνομεν ὅτι ὁ ἀνώτερος στρατηγὸς τοῦ Συνεδρίου ἐλέγετο Στρατηγὸς Μαγνήτων (Mittheilungen des Inst. Archäol. deutsch. in Athen, t. VII. 71 στίχ. 4), ὁ κοινὸς στρατηγὸς καὶ ὁ στρατηγός. Ὁ Δίβιος (35, 31) λέγει princeps Magnetum καὶ Magnetarchem, τίτλον οὐδαμῶς ἀναφερόμενον ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς.

Ὁ ἀνώτατος ἄρχων ἦν ὁ κοινὸς στρατηγός, ὃς προϊστάτο τῆς συναρχίας (ὁ κοινὸς στρατηγὸς καὶ ἡ συναρχία)· οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες καλοῦνται ἀπλῶς στρατηγοί. Ἦσαν δὲ κυρίως δέκα· ἡ δὲ ἀρχὴ αὐτῶν ἦν ἐνιαυσία (τοὺς δέκα στρατηγούς κατ' ἐνιαυτὸν αἰρουμένους)⁸· ἀλλ' ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ποικίλλει ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς. Φαίνεται δὲ ὅτι δὲν ἦτο ἀπόλυτος ἀνάγκη ὅπως συγκαλῶνται ἅπαντες διὰ τὴν ἀποφασίσωσι τι ἀπὸ κοινοῦ· ἴσκει πρὸς τοῦτο ἡ πλειονοψηφία⁹.

Μετὰ τοὺς στρατηγούς ἀναφέρονται ὁ ἑπταρχος καὶ ὁ ναύαρχος. Ὁ ἑπταρχος ἦν ὁ δεύτερος μετὰ τὸν στρατηγὸν ἄρχων. Οὗτος πιθανῶς ἐβόηθη ἐν πολεμικαῖς ἐπιχειρήσεσι τὸν στρατηγόν· πολλὰς δὲ καὶ ἀνεπλήρου αὐτὸν ἀπουσιάζοντα. Ὁ δὲ ναύαρχος ἀναφέρεται μετὰ τὸν ἑπταρχον¹⁰. Ἡ θέσις, ἐν ἣ ἔκειτο ἦτε Ἰωλκός καὶ ἡ Δημητριάς, ἐν τῷ μυθῷ τοῦ Παγασητικοῦ κόλπου, ἀρκεῖ νὰ ἐξηγήσῃ, ὅτι οἱ Μάγνητες εἶχον πάντοτε νὰ διαθέσωσιν ἀμυνομένοι ἀξίωμαχον ναυτικὴν δύναμιν.

Οἱ πολιτικοὶ ἄρχοντες, μνημονεῖομενοι μετὰ τοὺς στρατηγούς, ἦσαν οἱ νομοφύλακες (οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ νομοφύλακες)¹¹. Οὗτοι, ὡς τὸ ὄνομα αὐτῶν δηλοῖ, εἶχον τὴν δικαστικὴν ἐξουσίαν καὶ τὴν ἀστυνομίαν. Ὁ δὲ ἀριθμὸς αὐτῶν δὲν εἶναι εἰσέτι ὠρισμένος.

Οἱ ἐξέτασται, μετὰ τοὺς νομοφύλακας ἀναφερόμενοι, δὲν ἦσαν ἢ οἱ παρ' ἡμῖν ἀνακρίται.

Διαχειριστὴς τῶν κοινῶν προσόδων ἦν ὁ ταμίαις τοῦ Συνεδρίου. Οἱ δὲ λοιποὶ ταμίαι πιθανῶς ἦσαν οἱ εἰδικοί, οὕτως εἶπεῖν, ταμίαι τῶν πόλεων, οἵτινες ἐντέλλονται ὅπως δώσωσι τὴν ἀπαιτουμένην δαπάνην διὰ τὴν χάραξιν τῶν ψηφισμάτων ἐν στήλαις λιθίναις («τὸ δ' εἰς τοῦτο ἀνήλωμα δοῦναι τοὺς ταμίαις»)¹².

Ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία ἐξήσκειτο ὑπὸ τῶν συνεδρίων. Τὸ δὲ Κοινὸν Συνέδριον εἶχεν ἓνα γράμμα τῆς (ὁ γραμματεὺς τοῦ συνεδρίου),

ὅστις ἔγραφε τὰ ψηφίσματα καὶ τὰς ἀποφάσεις τῶν συνεδρίων καὶ ἔπεμπε πάντιγραφα τῶν ψηφισμάτων καὶ πρὸς τὰς ἄλλας πόλεις τοῦ Κοινοῦ (πέμψαι δὲ τὸ ἀντίγραφον καὶ πρὸς τὰς ἄλλας πόλεις). Αἱ δὲ ἀποφάσεις τῶν συνεδρίων ὄφειλον νὰ ἐπικυρῶνται ὑπὸ τοῦ Κοινοῦ Συνεδρίου καὶ τῆς ἐκκλησίας τοῦ δήμου, Magnetum concilium, κατὰ Δίβιον¹³. («Ἔδοξε τοῖς συνεδρείοις — ἔδοξε καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ».)

Ἡ Δημητριάς ἦν ἡ ἔδρα τοῦ συνεδρίου. Ἐνταῦθα ἐν τῇ ἀγορᾷ ἦσαν ἐκτεθειμένα τὰ ψηφίσματα (ἐν τῇ ἀγορᾷ — ἐν τῇ ἱερᾷ ἀγορᾷ).

Αἱ λατρευόμεναι θεότητες ὑπὸ τῶν Μαγνήτων, ὧν αἱ ἐπιγραφαὶ μνεῖαν ποιῶνται, ἦσαν:

1) Ὁ Ζεὺς Ἀκραῖος, οὗ τὸ ἱερόν ἔκειτο οὐ μακρὰν τοῦ ἄντρου τοῦ Χείρωνος, ἐπὶ τῆς ὑψηλοτέρας κορυφῆς τοῦ Πηλίου (Δικαίαρχ, ἀναγρ. Πηλίου, Β', 8.), πιθανῶς ἔθνα τανῦν κεῖται ὁ ναὸς τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ, 2) Ἀπόλλων Κοροπαῖος, ἐν τῇ Κορόπῃ, κειμένη ἐπὶ τινος λόφου ἐν τῇ νῦν θέσει Παλααιοεκκλησιᾶς τῆς Μπούφας, ἔνθα ἀνευρέθησαν δύο σπουδαιόταται ἐπιγραφαί. Ἐπὶ τοῦ λόφου τούτου ὁ κ. Γεωργιάδης τοποθετεῖ τὴν Μιθῶνην. Ὁ δὲ Σκύλαξ δὲν ἀναφέρει οὐδόλως τὴν Κορόπην. Ὁ Ἀπόλλων Κοροπαῖος μνημονεύεται καὶ ὑπὸ Στεφ. τοῦ Βυζαντίου (λ. Κορόπη), ἀναφέροντος τοὺς ἐξῆς στίχους τοῦ Νικάνδρου.

Καὶ μυρικής λάζιοι πανακαρπέα θάμνον
μάντιν ἐν αἰζιοῖσι γεράσιμον ἢ ἐν Ἀπόλλων
μαντοσύνας Κοροπαῖος ἐθήκατο θέμ' ἀνδρῶν¹⁴.

Ἐνταῦθα κατὰ τε τὴν ἐπιγραφὴν καὶ τοὺς ἀνωτέρω στίχους τοῦ Νικάνδρου ἔκειτο καὶ Μαντεῖον τοῦ Κοροπαίου Ἀπόλλωνος, κατέχον πιθανῶς τὸν περὶ τὴν νῦν Παλααιοεκκλησιᾶν χώρον· καὶ 3) ἡ Ἄρτεμις Ἰωλκία καὶ ὁ Σέραις, ἡ μὲν ἐν Ἰωλκῷ, ὁ δ' ἐν Δημητριάδι.

Τὰ νομίσματα τῶν Μαγνήτων ἔφερον ἐπὶ μὲν τῆς μιᾶς προσόψεως κεφαλὴν Διὸς τοῦ Ἀκραίου, ἐπὶ δὲ τῆς ἐτέρας πλοῦτον (Ἄργῳ), ἐφ' οὗ φαίνεται καθημένη ἡ Ἄρτεμις Ἰωλκία¹⁵.

Ἡ λατρεία τοῦ Διὸς τοῦ Ἀκραίου ἦν ἡ ἐπισημοτέρα¹⁶. Ὁ ἱερεὺς τοῦ Διὸς τοῦ Ἀκραίου ἦν εἰς ἐκ τῶν ἀνωτάτων ἀρχόντων τοῦ συνεδρίου καὶ ἐξήσκει εἰδὸς τι ἀρχιερατικῆς ἐξουσίας ἐπὶ τῶν μαγνητικῶν πολιγῶν. Συχνάκις μνημονεύεται ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς ἀναφερόμενος ἐκ παραλλήλου μετὰ τὸν στρατηγὸν καὶ ἐνίοτε ὡς ἐπώνυμος ἄρχων, παραλειπομένου τοῦ στρατηγοῦ ἐπὶ τῶν κυρίως καθαρῶς θρησκευτικῶν ὑποθέσεων.

ΣΗΜ. Ἐπὶ τῆς μιᾶς τῶν ἐν Μπούφα ἀνευρεθεισῶν ἐπιγραφῶν ἀναφέρεται ὁ παθητικὸς μέλλον τοῦ λογεύομαι (λογευθεισομένων) καὶ ὁ ἐνεστώς τοῦ διασαφύομαι (ἐν τῷ διασαφουμένῳ τόπῳ). Ὡσαύτως καὶ ἐν τινὶ ἐπιγραφῇ τοῦ Τυρνάβου (Φαλλίνων) ἐν θεσσαλικῷ ἰδιώματι, δημοσιευθεῖσα ὑπὸ τοῦ κ. G. Lolling ἐν τῷ Mittheilungen (d. Inst. Archäol. Deutsch. in Athen, t. VIII. 101—132), ἐν στίχῳ 34: καὶ ἡ διεσαφειμένα χούρα· ἐν στίχῳ 38, ἐν τοῦ ψαφίσματος διεσαφειμένα χούρα· καὶ ἐν στίχῳ 47. «ὑπαρχέτου μά τὸ ὅμοιον καὶ τοῖς ἔμπροσθεν ἐνοικοδομεῖκύντεσσι τοῦν πολυτᾶν ἐποίχιον ἐν τῷ διεσαφειμένα χούρα» κ λ π. Ἐν τινὶ δὲ τῆς Μακρονίτσης ψηφίσματι¹⁷, ἀναγινώσκειται ἡ λέξις ὑπόστολοι καθ' ὅλας τὰς πτώσεις τοῦ πληθυντικοῦ. Ταῦτα πάντα ἀθησαύριστα εἰσιν ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς λεξικοῖς.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

- 1) Ξενοφ. Ἑλλην. VI, 1, 9. — Θουκυδ. Β', 101.
- 2) Στράβ. Θ', 436. — Πλούτ. ἐν βίῳ Δημητρίου, 53.
- 3) Πολύβ. XVIII, 11, 5.
- 4) Πολύβ. XVIII, 11, 4—7, 13. τίτ. XXXIII, 31.—XXXIV, 51.
- 5) Πολύβ. XVIII, 19, 5—XXX, 6.—Liv. XXXIII, 34.—Πλούτ. ἐν βίῳ Φλαμ. 10.
- 6) Παυσ. VII, 16, 6, 1.
- 7) Αὐτόθι VII, 16, 7.—παραβ. καὶ Στράβ. IZ', 840. Πτολ. 3, 13, 44, 45, 46.
- 8) Mittheil. VII, 73 ἐπιγρ. 8. στ. 15.
- 9) Mittheil. VII. 64—69. κτλ.

- 10) Fougères, Bull. de corr. hellén. τ. XIII σ. 272. στ. 2.
 11) Mittheil. VII, 64—69. στ. 5.
 12) Bullet. de Corresp. Hellén. XIII, σ. 282 στ. 29.
 13) Titus Livius XXXV, 31.
 14) Παράβ. Mittheil. VII, 338.
 15) Gardner, Catalogue of Greek coins, Thessaly κτλ. πίν. VII. αρ. 2, 3, 4.
 16) Fougères, Bull. de corresp. hell. κτλ. 18. 277.
 17) Mézières, Mémoire Sur le Pélion et l' Ossa.

Ἐν Δράμα, μηνὶ μαίῳ 1892

ΝΙΚΟΛ. Ι. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ.

ΜΥΡΤΙΛΟΥ

ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΑΟΡΑΤΟΝ

(ΔΙΗΓΗΜΑ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΝ).

Τὸ κοιμητήριον μ' ἔλκει. Ἄγονῶ τί συμβαίνει ἐν ἐμοί, ὅταν οὐχὶ μακρὰν αὐτοῦ εὐρεθῶ. Ὅσαίς μεταβαίνω πρὸς περίπατον εἰς τὴν πρὸ τοῦ μεγαλοπρεποῦς τῆς ἐκθέσεως μεγάρου, τοῦ Ζαπείου, πλατεῖαν καὶ εὐρίσκω αὐτὴν ἔρημον ἀνθρώπων. δυνάμεις τις ἀκατάσχετος διευθύνει τὰ βήματά μου πρὸς τὸ κοιμητήριον. Ἀσυνειδήτως βαδίζων διὰ τῶν ἐλικοειδῶν τοῦ πρὸ τῆς πλατείας κήπου δρομίσκων φθάνω πρὸ τῶν οὐρανομήκων στηλῶν τοῦ ναοῦ τοῦ Ὀλυμπίου Διός, ἃς παρακλίπτων εὐρίσκομαι ἐν τῇ ὁδῷ τῆς Ἀναπαύσεως.

Ὅδὸς Ἀναπαύσεως· λέξεις ἐνθυμίζουσα τῷ ἀκούοντι ἀμέσως τὴν ἀπὸ τοῦ βίου μετὰστασιν αὐτοῦ· λέξεις γλυκεῖα, ὡς ἡ ἐκφραζομένη ὑπ' αὐτῆς σωματικὴ καὶ ψυχικὴ διάθεσις. Ἦτο δυνατόν νὰ δοθῇ προσφορώτερον τῇ ὁδῷ ὄνομα; Ἄραγε δὲν εἶναι αὕτη ἡ πρὸς τὸν αἰώνιον τῆς ἀναπαύσεως τόπον ἄγουσα;

Αἱ ἐκατέρωθεν ὑψόμεναι εὐθυτενεῖς κυπάρυσοι, σύμβολα τοῦ πένθους καὶ τῆς αἰωνίου ἡρεμίας, δίκηνη στρατιωτῶν στοιχηδὸν παραλλήλως παρατεταγμένων φρουροῦσαι τὴν ἐκεῖ ἐπικρατοῦσαν ἡσυχίαν, ὁ σιγηλὸς φλοῖσθος αὐτῶν, οἰονεὶ μυστικὸς ἀποχαιρετισμὸς πρὸς τοὺς ἐκεῖθεν τὸ τελευταῖον διερχομένους, καὶ αἱ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πένθημα φέρουσαι διαβάτιδες μ' ἀφυπνίζουσι τοῦ κατέχοντός με ληθάργου. Ἰδοὺ καὶ ἀσπίς ἐγὼ εὐρίσκομαι ἐν τῇ πρὸς τὸ κοιμητήριον ἀγούσῃ. Ἦ μελαγχολία μου ἐπαυξάνεται; καὶ διάφοροι σκέψεις τὸ πνεῦμά μου διαταράττουσι.

Διατί καὶ πάλιν μεταβαίνω ἐκεῖσε, ὅπου οὐδὲν ἄλλο ἀκούω εἰ μὴ ὀλοφυροῦς καὶ θρήνους καὶ οὐδὲν ἄλλο ἀναγινώσκω ἢ ἕκαστον βῆμα μου εἰ μὴ «ἐγεννήθη» καὶ «ἀπέθανε»; Τί κοινὸν μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τῶν νεκρῶν; Μήτις ἡ ψυχὴ μου βαρυνθεῖσα πλέον τὴν ἐν τῷ καταπεπονημένῳ σώματί μου διαμονὴν ἐπιθυμεῖ ἐξερχομένη ν' ἀναπαύσῃ αὐτὸ μεταξὺ τῶν τῶσαν ἄλλων προαναπαυσαμένων καὶ ἀκούσιως περιτριβόμαι πάντοτε ἐκεῖ, ὡς ὁ ἐραστής περὶ τὸν οἶκον καλλιμόρφου παρθένου, θέλων νὰ εἰσαχθῇ παντὶ τρόπῳ εἰς αὐτόν; Ἦ αἱ σικαὶ προσφιλῶν μοι ὑπάρξεων κοιμωμένων ἐν τῇ πατρῷῳ γῆνι τὸν αἰώνιον ὕπνον ἀκολουθήσασαί μοι αὐτόσε με καλοῦσι πρὸς ἑαυτάς εἰς τὰ δώματα αὐτῶν;

Ἦ μελαγχολία μου ἐν τῷ κοιμητήριῳ αὐξανομένη κινεῖ τὸν νοῦν πρὸς τὸ φιλοσοφεῖν. Τὸ κοιμητήριον τῶν Ἀθηνῶν, ὡς καὶ πάσης ἄλλης πόλεως, εἶναι τόπος σκέψεων καὶ διαλογισμῶν. Ναί, ἐκεῖ βαθύτερον δύκαταί τις ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς καὶ τῶν ἀνθρωπίνων ἀρετῶν καὶ κακιῶν νὰ φιλοσοφήσῃ, ὅπου βλέπει τὸν θάνατον ἀφανίζοντα ὄνειρα καὶ ἐλπίδας, περιπτυσσόμενον ἐν ταῖς χρυραῖς αὐτοῦ ἀγκάλας πᾶσαν ἡλικίαν καὶ πᾶσαν τάξιν ἀνθρώπων καὶ ἐπικρατῆμενον ὡς ξίφος Δαμοκλέους ἐπὶ τῆς κεφαλῆς παντός ἐπαιρομένου ἐπὶ τῆς γῆς. Ἐκεῖ παρὰ τὸν τάφον σοφοῦ ἢ χαριτοβόρου νεανίδος, γέροντος ἢ ἀγγελαιοδοῦς νηπίου, ὧν αἱ

ἐκλιποῦσαι μαρφαὶ εἶναι ἀπεικονισμένοι ἐν τῷ μαρμαρῷ, ἐν μέσῳ δακρῶν καὶ ἀναστεναγμῶν μητρὸς ὀλοφυρομένης τὸ τέκνον αὐτῆς, νεανίδος τὸν μνηστῆρα, ἀνδρὸς τὴν σύζυγον καὶ τέκνων τοὺς γονεῖς αὐτῶν φαίνεται ἡ ματαιότης τοῦ κόσμου καὶ ἡ ἐφήμερος ἐπὶ τῆς γῆς ὑπαρξίς ἡμῶν.

Ἐκάστη ὁδὸς τῆς νεκροπόλεως ταύτης τῶν Ἀθηνῶν, φέρουσα ὄνομα σχέσιν ἔχον πρὸς τὸν θάνατον, εἶναι ἀναπαράστασις τῶν ἐν τῇ πόλει ὁδῶν ὑπὸ τὴν λυπηρὰν αὐτῶν μορφήν. Ἐκαστος οἶκος ἔχει καὶ τὸν τάφον αὐτοῦ· ἕκαστος τάφος τὸ σῆμα αὐτοῦ. Ὁ ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ πτωχοῦ ξύλινος σταυρὸς καὶ ὁ ἐπὶ τοῦ πλουσιῦ ἀνδριὰς καὶ μαρμαρίνος στήλη καὶ ἐνταῦθα παριστῶσι τὰς διαφορὰς τῶν κοινωνικῶν στρωμάτων, ὡς ἐν τῇ πόλει τὰ μεγαλοπρεπῆ μέγαρα καὶ οἱ ταπεινοὶ οἰκίσκοι.

*

*

Ἡμέραν τινὰ περιπλανώμενος κατὰ τὴν συνήθειάν μου καὶ ἀναγινώσκων διάφορα ἐπιτύμβια ἔφθασα παρὰ τινὰ τάφον, ἐφ' ᾧ ἔκειτο ἐκ φαιτοῦ μαρμαρῷ πλάξ, περὶ τὴν ὁποίαν ἤνθουν εὐχρῶ καὶ εὐανθῆ φυτὰ, περιοριζόμενα ὑπὸ σμαραγδίνης πρᾶσιπας. Νεανίας τις γονυκλινῆς ἐπὶ τοῦ τάφου παρὰ τὸν σταυρὸν περιποιεῖτο τὰ ἄνθη κλαίων· ἐνόησε δὲ ἐπὶ τοῦ χώματος τὴν κεφαλὴν κύπτων ἐψιθύριζε λέξεις τινὰς καὶ εἶτα ἔπεινε τὸ οὖς, ὡσεὶ περιέμενεν ἀπάντησιν.

Ἦ περιεργία μου ἐκεντήθη εἰς τὸ ἔπαχρον· ἐπλησίασα ὅθεν πολλὸ ὥστε νὰ ἀκούω τὰ ψιθυριζόμενα. Ὁ νεανίας μοὶ ἦτο γνώριμος, ἀλλ' αἱ σχέσεις ἡμῶν περιοριζόντο μόνον εἰς τὰς πρὸς ἀλλήλους προσαγορεύσεις· δὲν εἶχον ἐπομένως τὸ θάρρος νὰ ὀμιλήσω αὐτῷ· ἄλλως τε καὶ ἀμαρτημα θὰ ἦτο, ἐὰν διεκόπτον τὴν ἱεράν αὐτοῦ συνδιάλεξιν. Ἦτο φοιτητὴς τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς ἐξ Ἀδριανουπόλεως.

— Ἀδελφῆ μου, Ἰουλία, ἔλεγε δακρυρροῶν· φεύγω εἰς τὴν πατρίδα . . . τί νὰ εἶπω εἰς τὴν τλήμονα ἡμῶν μητέρα; . . . πῶς θὰ με ἴδῃ μόνον ἐπανακάμπτοντα; . . . πῶς ν' ἀνακοινώσω αὐτῇ τὸν θάνατόν σου, ὃν μέχρι τοῦδε ἀπέκρυπτον, ἀπομιμούμενος τὸν γραφικόν σου χαρακτήρα εἰς τὰς πρὸς ἐκείνην ἀπὸ σοῦ δῆθεν ἐπιστολάς; . . . Πῶς νὰ παρηγορήσω αὐτήν; . . . πῶς θ' ἀντίσχη εἰς τὴν ὀλεθρίαν ἰταύτην ἀλγήθειαν; . . .

Θεὲ μου . . . βοήθησόν μοι . . . ἐλέησον τὴν μητέρα μου . . . Ἰουλία . . . ὁ διακαὴς πόθος σου ἦτο νὰ ἴδῃς τὰς κλεινὰς Ἀθήνας . . . φεῦ! εἶδες αὐτάς, ἀλλὰ τοσοῦτον ἠγάπησας, ὥστε ἀφῆκας τὰ ὄσα σου ἐν αὐταῖς. . . Σὲ εἶλε τὸ κλασικὸν αὐτῶν χῶμα. . . Ἰουλία, ἡ μήτηρ ἡ δυστυχὴς ἡμῶν μήτηρ, ἦν κατελίπομεν μόνην ἐν τῷ οἴκῳ, περιέμενει . . . ἀπεχαιρέτισεν ἡμᾶς ἀμφοτέρους μετὰ τῶν ἐγκαρδίων αὐτῆς εὐχῶν καὶ τώρα πῶς θὰ ἴδῃ ἐμὲ μόνον; . . . Φεῦ! θὰ μὲνῃ αὐτῇ τῇ τελευταία σου ἀνάμνησις πικρά, ὁ ἀποχωρισμὸς σου ἐν τῷ σταθμῷ, τὰ δάκρυά σου, οἱ λόγοι σου, ἡ συγκίνησίς σου. . .

Ἰουλία . . . ἀγαπητῆ μου Ἰουλία . . . ἀποχωριζόμενος τοῦ τάφου σου, νομίζω ὅτι ἀποθνήσκεις τὸ δεύτερον καὶ με ἀφίνεις. Ἰουλία μου. . . διατί ἡ τύχη νὰ πλῆξῃ ἡμᾶς οὕτως; . . . ἤρμοξε νὰ νυμφευθῆς σὺ τὴν ψυχρὰν τοῦ τάφου πλάκα; σὺ ἡ χαρὰ, ἡ ἐλπίς, τὸ μέλλον, τὸ πᾶν τῆς μητρὸς καὶ ἀδελφοῦ σου; . . . Φεῦ! ἀναπαύσαι σὺ τώρα ἐκεῖ ἐν μέσῳ ῥόδων καὶ ἀνθέων περιμένονσα καὶ ἡμᾶς, ὧν τοσοῦτον προῶρος ἔστερηθης. . . Κοιμήθητι ἡρεμῶς . . . ἡμεῖς ὑποφέρομεν. . .

Mourir, c'est le repos, et vivre, c'est souffrir.

Ταῦτα λέγων ἐπότιζε τὰ ἄνθη διὰ τῶν ἀφθόνως ρεόντων δακρῶν αὐτοῦ καὶ ἐξηκολούθει διαλειπόντως ὀμιλῶν οἰονεὶ διαλεγόμενος τῇ νεκρᾷ. Ἐγερθεὶς τέλος μὲ εἶδεν ὀπισθεν αὐτοῦ ἰστάμενον περιλύπας.

— Συγγνώμη, ἀγαπητέ μοι, εἶπε· κλαίω τὴν ἀδελφὴν μου. . .

— Τούναντιόν, ἐγὼ ὀφείλω νὰ ζητήσω παρ' ὑμῶν συγγνώμην διὰ τὴν ἀναίδειάν μου, διαταραχὰς τὴν ἱεράν ὑμῶν ὀλῆψιν.

— Ναὶ κλαίω τὸ πᾶν, ὅπερ εἶχον ἐν τῷ κόσμῳ, τὴν μόνην ἀδελφὴν μου ἀποχωριζόμενος τοῦ τάφου αὐτῆς, διότι σήμερον ἀναχωρῶ εἰς τὴν πατρίδα. Ἦλθεν ἐνταῦθα μετ' ἐμοῦ, ὅπως ἴδῃ τὰς Ἀθήνας, αἵτινες ἦσαν τὸ ὄνειρον αὐτῆς· ἀλλὰ πρὸ τριῶν ἀκριβῶς μηνῶν ἀπέθανεν ἐκ τυφοειδοῦς κυρετοῦ. Ἀφοῦ ἔτυχε μαρτύρος τῆς σκηπῆς ταύτης, θὰ τοιμύσω νὰ ζητήσω παρ' ὑμῶν χάριν τινὰ.

Εὐχαρίστως, ἀγαπητέ· εἶμαι πρόθυμος νὰ ἐκτελέσω τὴν παράκλησίαν σου.

— Κατὰ τὴν ἀπουσίαν μου, ἐὰν εὐαρεστῆσθε, παρακαλῶ νὰ περιποιῆσθε, ὁσάκις ἔρξασθε εἰς τὸ κοιμητήριον, τὰ ἐπὶ τοῦ τάφου ἄνθη. Θὰ με ὑποχρεώσθε πολὺ, διότι ἐρ' ὅσον ἐπισκεπτόμεθα τὸν τάφον τῶν νεκρῶν ἡμῶν καὶ φυτεύομεν ἄνθη ἐπὶ τοῦ καλύπτοντος αὐτοὺς χώματος, νομίζομεν ὅτι δὲν ἀπεχωρίσθησαν ἡμῶν ἐντελῶς. Ἄλλ' ἡ ἡμέρα καθ' ἣν αἱ περιπέτεται τῆς ζωῆς ἡμῶν ἀναγκάζουσιν ἡμᾶς ν' ἀφῶμεν τὴν τυπικὴν ταύτην συνήθειαν, ἀνανεοῖ πάσας τὰς θλίψεις τοῦ ἐντελοῦς ἀποχωρισμοῦ.

Ἐπειράθην νὰ παρηγορήσω αὐτὸν ὑπισχνόμενος ὅτι θὰ ἤρχόμην τακτικῶς εἰς τὸ κοιμητήριον, ὡς αὐτὸς καὶ θὰ ἐξετέλουν ἀκριβῶς τὴν ὑπόσχεσίν μου.

Ὁ νεανίας μοι ἠὲ χαρίστησε, μ' ἀπεχαιρέτισεν ἀδελφικώτατα καὶ φιλήσας τὸ χῶμα, ὅφ' ἔνεπαύετο ἡ προσφιλὴς αὐτῷ Ἰουλία μετὰ τοῦ αὐτοῦ πάθους, ὡς θὰ ἐφίλει τὴν παρειὰν αὐτῆς τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ, ἀνεχώρησε σπεύδων νὰ προφθάσῃ τὸ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἀναχωροῦν ἀτιμολοίον, ὅπως ἐκεῖθεν μεταβῆ εἰς τὴν πατρίδα.

*
*
*

Δέκα ἡμέρας μετὰ ταῦτα πρωίαν τινὰ τοῦ ἰουνίου ἐπορεύθην εἰς τὸ κοιμητήριον, ὅπως ἐκτελέσω τὸ καθήκον μου. Ἐκ πρώτης ὄψεως παρετήρησα ὅτι ἦτο ἀναγκαία ἡ παρουσία μου. Ὁ θερμὸς ἥλιος κατέστησε τὴν πρασιὰν ἀξιοδάκρυτον· αἱ ῥοδαὶ ἀπέβαλον τὸ πράσινον αὐτῶν χῶμα καὶ τὰ ἴα ἐτάνυσον τῆδε κάκεισε τὰ μεμαραμμένα αὐτῶν ἄνθη, τὰ δὲ ἡλιοτρόπια ἐλλείψει ὕδατος ἐξηράνθησαν μέχρι ρίζης. Προσεκλέσα τὸν φύλακα τοῦ μέρους ἐκείνου καὶ μεταβάντες εἰς τὴν ἀγορὰν ἡγοράσαμεν φυτὰ ἄλλα, ἅπερ μετεφυτεύσαμεν ἐπανελθόντες—ὅπως δὲ κινήσω τὸν ζῆλον αὐτοῦ, ἔδωκα αὐτῷ ἕν πεντάδραχμον.

Ὁ ἀνὴρ οὗτος, μεσήλιξ ὢν, εἶχε τὸν μύστακα ξανθόν, τοὺς ὀφθαλμοὺς γλαυκοὺς καὶ τὴν χροιάν ἡλιοκαῖ καὶ ὑπέρυθρον. Ἐφερε ψιθίνον πῖλον μετὰ μεγάλου πετάσου καὶ ἕνεκα τῆς θερμότητος περισκελίδα ἐξ ὑφάσματος κυανοῦ βαθέος χρώματος, χιτῶνα δὲ ἐρυθροβαφῆ περιεζωσμένον περὶ τὴν ὄσφιν αὐτοῦ διὰ δερματίνης μελαίνης ζώνης. Ἐβάδιζε βραδέως καὶ περιεσκεμμένως, ἡ δὲ περὶ τοὺς τρόπους λεπτότης αὐτοῦ, ἡ καθαρεύουσα γλῶσσα, ἡ χιςτὰ κατὰλληλος νεκροθάπτη, ἡ γλυκεῖα αὐτοῦ φωνὴ καὶ αἱ εὐγενεῖς ἐκφράσεις ἤλεγγον ἄνθρωπον μεμορφωμένον, λαχόντα παιδεύσεως καὶ ἀνατροφῆς.

Λαβὼν τὸ πεντάδραχμον, ἔθηκεν ἀμέσως εἰς τὸ θυλάκιον τῆς περισκελίδος αὐτοῦ, ἡ δὲ μορρῆ αὐτοῦ ἔλαθε χροιάν τινα ὑπόλευκον καὶ μειδιάμα σιωπηλὴν ἠνοίξε τὸ ὑπὸ λευκοτάτων κοσμοῦμενον ὀδόντων στόμα αὐτοῦ καὶ διεχάρασε μικρὰς τινὰς γραμμὰς περὶ τοὺς γλαυκοὺς αὐτοῦ ὀφθαλμοὺς.

— Εἶθε πολὺ καλὸς, κύριε, μοι εἶπε. Τώρα δύνασθε νὰ κοιμησθε ἡσυχος. Ἐγὼ θὰ περιποιῶμαι τὸν τάφον τοῦτον. . . θὰ φυτεύσω ἄνθη ὠραιότερα καὶ θὰ ποτίζω αὐτὰ καθ' ἑκάστην πρωίαν. Μένετε ἡσυχος· δίδω ὑμῖν τὴν ὑπόσχεσίν μου.

— Παρακαλῶ, κύριε, εἶπον αὐτῷ, πῶθεν εἶσθε; νομίζω ὅτι δὲν εἶσθε προσωρισμένος δι' αὐτὸ τὸ ἐπάγγελμα. Πῶς συμβαίνει νά . . .

— Βεβαίωτατα· εἶμαι ἐκ Κωνσταντινουπόλεως· ὁ βίος μου ὑπῆρξε πλήρης περιπετειῶν· ἰδοὺ αὐτὸς ἐν συνόψει:

Ἦμην τραπεζίτης ἔχων περιουσίαν ἱκανὴν ὥστε νὰ ζῶ ἀνέτως ἐκ τῶν ἐσόδων αὐτῆς· κατὰ τὸν τελευταῖον ὅμως πόλεμον ἀπώλεσα πάντα καὶ ἠναγκάσθην νὰ φύγω ἐκεῖθεν ἀπελπίς. Ἦλθον εἰς Κέρκυραν, ὅπου προσελήφθην ἐπιστάτης εἰς τὴν ἔπαυλιν πλουσίου τινός. Κατάρθωσα διὰ τῆς φιλοπόνου ἐργασίας μου νὰ ἀποταμιεύσω μικρὰ τινα χρηματικά ποσὰ δι' ὧν ἠγόρασα ἀγροὺς τινὰς. Ἀπεφάσισα νὰ ζῆσω ὡς γεωργός, καλλιεργῶν ἐγὼ αὐτοὺς τὰ κτήματά μου. Μετ' ὀλίγον ἐνυμφεύθην ὠραίαν χωρικὴν, λαβὼν προῖκα ὀλίγα στρέμματα ἀμπελῶν. Οὕτως ἔζων εὐχαριστημένως ἐν μέσῳ τῆς οἰκογενείας μου ἀξαναομένης κατ' ἔτος κατ' ἄτομον, διότι ὁ Θεὸς ἠλόγησε τὸν γάμον μου. Ἐνεθυμούμην τὰ εἰδύλλια τοῦ Θεοκρίτου καὶ Βιργιλίου, διδάχθεις τοὺς ποιητὰς ταύτους ἐν τῇ μεγάλῃ τοῦ Γένους σχολῇ, ὅπου ἔσχον τὴν εὐτυχίαν νὰ ἐκπαιδευθῶ, καὶ εὗρισκον τὸν γεωργικὸν βίον ἄριστον καὶ φυσικόν, πλήρη ἀπλότητος καὶ ἁγνῶν ἡδονῶν, καὶ μάλιστα παραβάλλον αὐτὸν πρὸς τὸν

πρότερον, τὸν τοῦ τραπεζίτου, καθ' ὃν δὲν εἶχον ὄρεξιν μήτε ἵνὰ φάγω μήτε νὰ διασκεδάσω, αἰωνίως κατασκευάζων καὶ καταστρωννύων λογισμοὺς καὶ καρδοκαῶν τὴν ὑποτίμησιν ἢ τὴν ὑπερτίμησιν τοῦ χρυσοῦ.

— Ἄλλὰ, διέκοψα αὐτόν, πῶς σοι ἐπῆλθεν αὕτη ἡ ἰδέα ν' ἀνταλλάξῃς τὸν βίον σου τοῦτον, τὸν τοσοῦτων ἡδονῶν πλήρη πρὸς τὸν τοῦ νεκροθάπτου;

— Ὅθ' εἶπες ἀμέσως, ἐπανέλαθεν αὕτη ἡ διάβολος καὶ κατηραμένη πολιτικὴ εἶναι ἡ αἰτία. . . αὕτη μ' ἔφερον εἰς τοῦτο τὸ σημείον.

— Εἶχον ἦδη τέσσαρα τέκνα. Ἐπὶ δύο κατὰ σειρὰν ἔτη ὁ θερισμὸς ἦτο ἐλάχιστος. ἱκανὸς μόνον πρὸς σποράν. Ὅθεν ἠναγκάσθην νὰ πωλήσω τοὺς ἀγροὺς μου καὶ ν' ἀναμιχθῶ εἰς τὴν πολιτικὴν. Συνήθριζον ψήφους διὰ τινα κτηματίαν. Ὅστις προῦκειτο νὰ ἐκτεθῆ βουλευτής. Ἡμέραν τινὰ ἀφηγήθην αὐτῷ τὰ βράσανά μου καὶ τὴν οἰκονομικὴν μου δυσχέρειαν.

— Ἀγαπητέ, μοι ἀπήντησεν· ἔλθε εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ἐγὼ θὰ σοι εὔρω κυβερνητικὴν θέσιν· θὰ μένης ἱκανοποιημένος.

— Ὁ διάλογος οὗτος ἐγένετο πρὸ τῶν ἐκλογῶν. Ἀφοῦ ἐπέτυχεν ὁ φίλος μου καὶ ἐξελέγη βουλευτὴς ἐσκέφθην ὅτι ἀνοησίαν θὰ ἔπραττον, ἂν δὲν ἐπωφελοῦμην τῶν ὑποσχέσεων αὐτοῦ. Ὅθεν σὺν γυναίξῃ καὶ τέκνοις ἐπέβην πλοίου ἀπαίροντος εἰς Πειραιᾶ καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας εὐρισκόμην ἐν μέσαις Ἀθήναις.

Ἐγκαταστήσας πᾶσαν τὴν οἰκογενεῖάν μου ἐν οἴκῳ τινι παρὰ τὸν σταθμὸν Πειραιῶς ἐνησχολήθην ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας νὰ εὔρω τὸν βουλευτήν. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἦτο εὐκόλον, ὡσεὶ οὗτος συνώμοσε νὰ με διαφεύγῃ. Ὅσάκις ἐπορεύομην εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ἦτο, μοι ἔλεγον, ἐν τῷ ὑπουργεῖῳ ἢ ἐν τῇ βουλῇ· καὶ ὁσάκις μετέβαινον ἐκεῖ, δὲν εὗρισκον αὐτόν. Ἐπὶ δέκα ἡμέρας διήνυσον τὸν δρόμον τοῦτον πεμπόμενος ἀπὸ τοῦ Ἄννα εἰς τὸν Καϊάφαν. Ἐπὶ τέλους πρωίαν τινὰ συνέλαθον αὐτὸν ἐπὶ τῆς κλίνης καὶ ἐξέθηκα τὴν κατάστασίν μου. Κατ' ἀρχὰς ἐδίστασε καὶ ἀπέφευγε νὰ μοι δώσῃ ὀριστικὴν ἀπάντησιν· ἐπειδὴ ὅμως ἐγὼ ἐπέμεινα.

— Καλῶς, μοι εἶπεν· ἔλθε μετὰ ὀκτὼ ἡμέρας.

— Τὴν ὀγδόην ἡμέραν λίαν πρωὶ μετέβην παρ' αὐτῷ περιμένων μετ' ἀγωνίας θέσιν.

— Ἄ! ἰδοὺ, ἀγαπητέ· πιστεύω ὅτι σοὶ εὔρον καλὴν θέσιν. Ἐχεις ἰδέαν τινὰ περὶ κηπουρικῆς;

— Μάλιστα, εἶπον· νομίζω ὅτι εἶμαι ἱκανὸς περὶ ταύτην, διότι πολλὰκις ἐν Κερκύρᾳ ἐφύτευσα μέρος τῶν γαιῶν μου.

— Ἐμπρὸς λοιπόν· ἄγωμεν.

— Ἀνῆλθομεν ἐπὶ τῆς ἀναμενοῦσης ἡμᾶς ἐν τῇ ἀλλῇ ἀμάξης καὶ ἀνεχωρήσαμεν. Καθ' ὁδὸν ἐσκεπτόμην:

Κηπουρός· καλὴ καὶ τίμιος ἐργασία· θὰ ἦμαι καὶ πάλιν εὐχαριστημένος· ὁμοιάζει πολὺ πρὸς τὴν τοῦ γεωργοῦ.

— Ἡ ἀμάξα ἔφερον ἡμᾶς εἰς τὸ κοιμητήριον. Ὁ βουλευτὴς προσεκάλεσε τὸν ἐπιμελητὴν αὐτοῦ καὶ με παρουσίασεν

— Ἰδοὺ ὁ ἄνθρωπος, εἶπε, περὶ οὗ γνωρίζεις.

Εἶτά μοι νηύχθη ἐπιτυχίαν ἐν τῷ ἔργῳ μου, ἀνῆλθεν ἐπὶ τῆς ἀμάξης καὶ ἀνεχώρησεν ἀμέσως. Ὁ ἐπιμελητὴς μοι ἐδήλωσε τὴν ἐργασίαν μου. Τί νομίζετε ὅτι ἦτο ἡ καλὴ ἐκείνη θέσις, τὴν μοι προδύμηθυσεν ὁ καλὸς μου ὁ βουλευτής; . . . Διωρίσθην Νεκροθάπτης, Κύριε. . .

— Νεκροθάπτης . . . ἔφριξα. . . Ἐγὼ, ὅστις δὲν ἐτόλμων ν' ἀναφέρω περὶ θανάτου, μηδὲ ν' ἀτενίσω εἰς νεκρὸν, μηδὲ νὰ μεταβῶ εἰς κοιμητήριον, τώρα νὰ ὀρύσσω τάφους καὶ νὰ καταβιβάζω εἰς αὐτοὺς καὶ διευθετῶ φέρετρα; ἦτο φρικτόν, φρικτόν· δὲν ἠδυνάμην νὰ φαντασθῶ τὴν θέσιν μου· τὸ δὲ ἐπάγγελμά μου ποταπόν.

— Ἡδυνάμην νὰ μὴ δεχθῶ τὴν θέσιν· ἀλλ' ἐσκεπτόμην ὅτι τὰ χρέματά μου ἠλαττώθησαν, τὰ πέντε τέκνα μου, ἡ γυνὴ μου ἔβηλον νὰ ζήσασιν καὶ πλησιάζοντος τοῦ ἄλλου μηνὸς ὤφειλον νὰ πληρώσω τὸ ἐνοίκιον. Ἐὰν ἐπειρώμην νὰ ζητήσω ἕτεραν θέσιν μέχρις οὗ εὔρω τοιαύτην, θ' ἀπεθνήσκομεν πάντες τῆς πείνης. Ὅθεν ἐδέχθην αὐτὴν ἐκῶν ἄκων, λέγων καθ' ἑαυτὸν τὸ τῆς παροιμίας: «Καὶ παπᾶς κῦρ-Νικόλα;—Ἐτσι τῶφερ' ἡ κατάρρα».

«Ὅπως παρηγορήσω δὲ ἑμαυτὸν διὰ τὸ εὐτελές μου ἐπάγγελμα ἀπήγγειλα γεγωνυίᾳ τῆς φωνῆ τὸ τοῦ Ἡσιόδου:

Ἔργον οὐδὲν ὄνειδος, ἀεργίη δὲ τ' ὄνειδος.

* *

«Τὸ ἐπάγγελμά μου ἦτο κατ' ἀρχὰς δύσκολον. Ὅταν τὸ πρῶτον ἤρχισα διὰ τοῦ λίγου νὰ σκάπτω τὴν πετρώδη ταύτην γῆν, τὴν φαιόχρουν, ἡ καρδιά μου ἐξέφυγε τῆς θέσεως αὐτῆς, τὰ γόνάτά μου ἐκάμψθησαν καὶ σκοτοδίνη τις κατέλαβε τὸ πνεῦμά μου. Ἐκάθισα ἐπὶ τοῦ ἄκρου πλακός τινος. Ζαφεραὶ σκέψεις διήλθον τοῦ νοῦ μου. Διελογιζόμενη τούς ἀγρούς μου, τὸ ἄροτρόν μου, τὸν οἰκίτικον μου. Πᾶσα ἡ πεδιάς τῶν ἀγρῶν μου διήρχετο πρὸ τῶν ὀμμάτων μου ὡς εἰκὼν τις· τὸ πυκνὸν δένσος τὸ παρὰ τούς ἀγρούς μου, ὁ κήπος μου μετὰ τῶν ὀπωροφόρων δένδρων, ὁ πλησίον κελαρύζων ρυαξί, τὸ χωρίον μετὰ τῶν πευκῶν αὐτοῦ. Ἐνόμιζον ὅτι ἤκουον τὰ βελάσματα τῶν ἐκεῖ που πλησίον νεμομένων αἰγῶν καὶ τὸν μινυρισμὸν τῶν ἀηδῶνων ἐν τοῖς θάμνοις. Ὀλίψις τις με κατέλαβε καὶ νοσταλγία διὰ τὴν προτέραν μου κατοικίαν καὶ δάκρυα θερμὰ ἔρρεον τῶν ὀφθαλμῶν μου.

«Ὁ δὲ ἐνθυμῶμαι πάντοτε τὴν πρώτην ταφὴν ἐν ἡ παρῆσθην. Τὸν τάφον ὠρυξά ἀπὸ πρωίας ἔτι καὶ ἰστάμην ὀλίγον μακρὰν μετὰ τοῦ συνεργάτου μου ἔτοιμος νὰ ἐκτελέσω τὸ καθήκον μου. Ἡ νεκροφόρος ἄμαξι ἔφθασε τρίζουσα, εἶτα ἑτέρα. Ἐξ ἧς κατῆλθον κύριός τις τριακονταετής περίπου καὶ τέσσαρα παιδιά, ὧν τὸ μεγαλύτερον θὰ ἦτο δεκαετής· πάντα ἦσαν μελανεῖμονα, ἀκκεπὶ τὴν κεφαλὴν, τεταραχμένα τὴν μορφήν καὶ φέροντα ἔτι ἐπὶ τῶν ὠγρῶν παρειῶν αὐτῶν τὰ ἴχνη δακρύων. Ἐτάχθησαν παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ τάφου, τοῦ πατρὸς κρατοῦντος τὴν χεῖρα τοῦ μεγαλύτερου.

«Οἱ κομιστὰι τοῦ φερέτρου ἀφῆρσαν τὸ περικαλύπτον αὐτὸ μέλαν ὕφασμα καὶ διαπεράσαντες σχοινίον κάτωθεν αὐτοῦ κατεβίβασαν ἡσύχως αὐτὸ ἐντὸς τοῦ τάφου. Ὁ ἱερεὺς ἀπήγγειλε τὴν νεκρώσιμον εὐχὴν. Ἐρριψε διὰ τοῦ πύου ὀλίγον χῶμα καὶ οἶνον φωνῶν τό: «Ραντιεῖς με ὑσώπιω καὶ καθαρισθήσομαι, πλυνεῖς με καὶ ὑπὲρ γίονα λευκανθήσομαι» καὶ εἶτα ἀπεμακρύνθη.

«Ὅταν μετὰ τοῦ συνεργάτου μου κατεβιβάσαμεν ἐπὶ τοῦ φερέτρου τὸ ἐπικάλυμμα αὐτοῦ καὶ ἤρχισαμεν νὰ πληρῶμεν τὴν ὀπήν διὰ χῶματος, ἐν τῷ ἀπαισίῳ ἐκείνῳ κρότῳ, ἡ μορφή τοῦ πατρὸς ἠλλοιώθη καὶ λυγμοὶ κατέλαβον αὐτόν· τὰ χεῖρά αὐτοῦ τρέμοντα δὲν ἰδύνατο νὰ προφέρωσι μηδὲ μίαν λέξιν· ἦτο νευρικός. Τὰ τέσσαρα μικρὰ ἐξέπεμπον σπαρακτικὰς κραυγὰς. Ἐρῶναζον «μητέρα, μητέρα» καὶ ἔκλαιον τὰ ταλαίπωρα.

«Τὸ θάρρος μ' ἐγκατέλιπεν. Ἐγενόμην ὠχρὸς ὡς ὁ πατήρ καὶ ἔτρεμον. Ἐσκαπτόμην τὰ πέντε μου παιδιά τί θὰ ἀπεγίνοντο, ἐὰν ἡ μήτηρ αὐτῶν ἀπέθνησκεν, ὡς ἡ νεαρὰ αὕτη γυνή, ἣν κατεβίβασαν εἰς τὸν τάφον. Τὰ γόνάτά μου ἐκάμψθησαν καὶ ἔμελλον νὰ πέσω ἐκ τρόμου, ἐνῷ οἱ κομιστὰι ἐγάλλον κρυφίως διὰ τὴν τὴν τὴν δειλιάν μου. Ἦναγκάσθη νὰ συγκαταίτω τὰς δυνάμεις μου, ὅπως βοηθήσω τῷ συνεργάτῳ μου πρὸς πλήρωσιν τοῦ τάφου καὶ ὅταν ἐτελειώσαμεν τὸ ἔργον ἡμῶν ἡμην ἐκτὸς ἑμαυτοῦ. Τοῦτο βλέπων ὁ ἀγαθὸς μου συνεργάτης, με ὠδήγησεν εἰς τὴν πλησίον παντοπωλεῖον καὶ με ἀνεζωπύρησε διὰ τινῶν ποτηρίων οἶνονπνεύματος.

«Τὴν ἐσπέραν ἐπανέλθων οἴκαδε ἡμην ἀποτεθαρημένος ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματός μου καὶ ἔλεγον καθ' ἑαυτόν.

«Δημήτριε, δὲν εἶναι ζωὴ αὕτη· νὰ ζῆς ὅλην τὴν ἡμέραν μεταξὺ τῶν τῶν, ν' ἀκούης τοὺς κλαυθμηρισμούς καὶ τοὺς θρήνους τῶν δυστυχῶν, ἀφ' ὧν ὁ τάφος ἀρπάζει πᾶν ὅ,τι ἴγῃται. . . οὐχί, δὲν εἶναι ζωὴ. Ἐπανέλθωμεν εἰς Κέρκυραν.

«Ἀνήγγειλα τὸ σχεδίον μου τῆς συζύγῳ μου. Ἄλλ' ἡ χωρική δὲν ἐπεδοκίμασεν αὐτό. Προκειμένου περὶ τῆς τροφῆς τῶν τέκνων αὐτῆς, δὲν ἔβλεπε τοιαύτας λεπτότητας αἰσθημάτων. Μοὶ ἀπήντησεν ὅτι ἡνάγκασα αὐτὴν νὰ ἔλθῃ εἰς Ἀθήνας· τῶρα δὲ ἀφοῦ ἄπαξ εἶρον μίαν θέσιν, ὄφειλον νὰ κρατήσω αὐτήν. Μὲ ὠνείδισε διὰ τὴν ἀδυναμίαν καὶ δειλιάν μου καὶ με ὠνόμασε «βερεμένη γάτα».

«Τέλος ὅπως ἔχω οἰκογενειακὴν εἰρήνην, τῇ ἐπομένῃ ἔλαβον τὰ ργαλεῖά μου καὶ ἐπανήλθον εἰς τὸ κοιμητήριον. Ἐπὶ δέκα ἡμέρας δὲν

ἠδύναμην νὰ φάγω μὴ ἔχων ὄρεξιν. Ἐνόμιζον τρώγων τι ὅτι τοῦ τάφου τὸ χῶμα εἶχον ἐν τῷ στόματί μου.

* *

«Ἄλλ' ὁ ἄνθρωπος ἐξ ἀνάγκης ἐξοικειοῦται πρὸς πάντα· ἀνάγκη καὶ θεοὶ πείθονται» ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι. Τώρα ἔχω τὸ πέμπτον ἔτος ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ μου ταύτῃ. Ἄλλὰ γνωρίζετε τί ἐσκέληρον τὴν καρδίαν μου καὶ μοὶ ἔδωκε τὴν ἀπαιτουμένην ὑπὸ τῆς ἐργασίας μου ψυχραιμίαν; Αἱ κωμωδίαί, ὧν εἶμαι μάρτυς καθ' ἑκάστην περὶ τοὺς ὀρυττομένους ὑπ' ἐμοῦ τάφους. Ἐὰν ὑπάρχωσιν ἄνθρωποι, οἵτινες κλαίουσιν ἐκ καρδίας καὶ χύνουσιν ἀληθῆ δάκρυα, ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ ἄλλοι, καὶ οὗτοι εἶναι οἱ πλείονες, οἵτινες κλαίουσιν τυπικῶς καὶ περιπαίξουσιν οὕτω τοὺς νεκρούς. Εἶδον υἱόν, πατέρα, συζύγους τρίβοντας τοὺς ὀφθαλμούς αὐτῶν πρὸ τῶν φίλων καὶ γνωστῶν καὶ γελῶντας ἀμέσως μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τῆς συνοδείας. Οὗτοι εἶναι οἱ διεκδικοῦντες κληρονομίαν ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ ἀποθανόντος. Πολλάκις δὲ παρὰ τοὺς τάφους αὐτοὺς ἐνώπιον τῶν ἱερῶν σκιῶν γίνονται αἱ ἐρωτικαὶ συναντήσεις νεανίδων θρηνησοῦν μέλος τι τῆς οἰκογενείας αὐτῶν μετὰ τῶν ἐραστῶν αὐτῶν.

«Ἡ θεὰ πασῶν τούτων τῶν αἰσχροτήτων ἀφῆρσε τὴν αἰσθητικότητά μου καὶ με ὤπλισε διὰ θάρρους ἱκανοῦ· τῶρα δὲ εἶμαι ἀτρόμητος ἐν τῷ ἔργῳ μου ὡς οἱ ἀγαθοὶ μου συναδελφοί, οὓς, ὅταν δὲν ἔχωμεν ἐργασίαν, διδάσκω τὰ καθήκοντα αὐτῶν πρὸς τὴν οἰκογένειαν, τὸν πλησίον, τὴν πατρίδα. Χαίρω δὲ πολὺ καὶ καυχῶμαι ἐπὶ τούτῳ, διότι κατώρθωσα ἀπὸ ἀξέστῳν καὶ ἀσυνειδήτων νεκροπαπτῶν, μόνον σκοπὸν ἐχόντων τὴν πλεονοσίαν καὶ τὸν χρηματισμὸν καὶ προθύμων ὄντων νὰ μετέλθωσι καὶ τὴν τυμβωρυχίαν, νὰ μεταμορφώσω αὐτοὺς εἰς ἄνδρας χρηστοὺς, ἠθικοὺς καὶ ἀγαθοὺς πατριώτας.

«Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι καὶ πάντες ὅσοι δὲν ἐμυθήθησαν τὰ ἐλαττώματα καὶ τὸν ψευδοπολιτισμὸν τῶν Εὐρωπαίων, ὅστις δίκην ἡλεκτρικοῦ ρεύματος εἰσέρχεται εἰς τὸ πλῆθον ἡμῶν ἔθνος, δύνανται νὰ παραβληθῶσιν εὐδοκίμως πρὸς γῆν ἐριθώλακα χέρστον, πεπληρωμένην ἕνεκα τῆς μὴ καλλιέργειας αὐτῆς ἀκανθῶν καὶ τριβόλων, καὶ ἄλλων φυτῶν, ἄπερ τοσοῦτον πλεῖον ἐπιδίδουσιν, ὅσον μᾶλλον ἢ γῆ εἶναι παχεῖα. Ἄν εὐρεθῇ ἐργάτης ἀγαθὸς καὶ φιλόπνοος καὶ κατορθώσῃ μετὰ πολλοὺς κόπους καὶ ἀβρόνους ἰδρωτὰς νὰ ἐκκαθήρῃ τὴν γῆν ταύτην ἀπὸ τῶν φυτῶν ἐκείνων καὶ σπεῖρῃ αὐτὴν εἶτα, δύνανται νὰ συγκομίσῃ καρπὸς πολλαπλασίους.

«Κατὰ βῆθος δὲν εἶναι κακοί· εἶναι ἀθῶοι· ἀλλ' ἡ ἔλλειψις ἀνατροφῆς καὶ τῆς στοιχειώδους παιδείσεως καὶ ἡ ὑπὸ τῶν ἄλλων, τῶν μεμορφωμένων ὀπωροῦν καὶ εὐδοκιοῦντων ἐν τῇ κοινωνίᾳ, καταφρόνησις αὐτῶν, καθιστῶσιν αὐτοὺς πλήρεις ἀμαρτημάτων. Εὐλογημένον ἔστω τὸ ὄνομα ἐκείνου, εἰς ὄντινα ἐπῆλθεν ἡ ἰδέα τῆς ἰδρύσεως τῆς σχολῆς τοῦ συλλόγου Παρνασσοῦ πρὸς μόρφωσιν καὶ ἠθικὴν διάπλασιν τῶν παιδῶν τοῦ λαοῦ.

«Ἄλλ' ἐπανέλθωμεν εἰς τὰ τοῦ βίου μου. Πρὸς διασκέδασιν ἐκτελῶ καὶ τὴν κηπουρικὴν μου. Εὐαρεστοῦμαι πολὺ βλέπων ὠραῖα ἄνθη φερόμενα ἐπὶ τῶν τάφων. Νομίζω ὅτι ταῦτα εἶναι οἱ νεκροὶ ἀναβιόντες. Περιποιῶμαι ἰδιαιτέρως ἐκεῖνα, ἅτινά με θέλγουςι. Τοιαῦτα δὲ εἶναι τὰ ἐπὶ τῶν τάφων τῶν ὠραίων νεανίδων, ὡς αὐτὰ ἐνταῦθα, ἅτινα ἐλάχιστα παριστῶσι τὸ κάλλος ἐκείνης, ἴς κοσμοῦσι τὸν τάφον. . .

«Ὅτω, κύριε, ὑπισχνούμαι ὅτι θὰ περιποιῶμαι καὶ τὸν τάφον τοῦτον. Ὁ δὲ φροντίζω περὶ αὐτοῦ, ὥσπερ ἀνῆκεν εἰς φίλον μου ἢ συγγενῆ. Ἐν ᾧ δὲ ἡτοιμαζόμενη ν' ἀναχωρήσω.

— Ἔστω ἡσυχος, μοὶ εἶπε, περὶ τῶν φυτῶν σου. Ἐὰν δὲ ποτε ἐπιστρέψῃς εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ διέλθῃς τοῦ Χαβιαροχανίου, εἰπέ τοῖς παλαιοῖς μου συναδέλφοις ὅτι ὁ Δημήτριος Σαραντῆς ἐγένετο νεκροθάπτης πρώτης τάξεως.

* *

Ἀπεχώρησα τοῦ κοιμητηρίου θαυμάζων τὴν αὐτάρκειαν, τὸν στωικὸν χαρακτῆρα καὶ τὰς ὀρθὰς ἀρχὰς τοῦ νεκροθάπτου, ὅστις ὠμίλει μετὰ τσοσαύτης παρρησίας περὶ τοῦ βίου αὐτοῦ, μὴ λαμβάνων ὑπ' ὄψει τὸ παρελθὸν αὐτοῦ, οἶονεὶ βῆσιν τοῦ βίου αὐτοῦ ἔχων τὸ τοῦ Ὀρατίου

Aequam memento rebus in arduis
servare mentem.

Ἡσθάνθη δὲ καὶ ψυχικὴν τινα ἀνάπαυσιν καὶ ἐνδύμυχον εὐαρέσκειαν τὸ μὲν ἐπὶ τῇ ἐκπληρώσει τῆς δοθείσης ὑποσχέσεώς μου, τὸ δὲ ἐπὶ τῇ κτήσει τῆς φιλίας τοῦ νεκροθάπτου. Ἐὰν δὲ ἐνταῦθα τῶν πάντων ξένος ἐγκύψω τῇ ἀνέκαθεν μοι σκληρῇ μοίρῃ, τοῦλάχιστον θὰ ὑπάρχη μία ἀνθρωπίνῃ ὑπαρξί, ὁ ἀγαθὸς μου νεκροθάπτης, ὅστις θὰ σπείρῃ ἐπὶ τοῦ τάφου μου ἀνθή καὶ θὰ περιποιῆται αὐτά, ὡς περιποιεῖται καὶ νῦν ἐπὶ τὰ ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς ὤραιας Ἰουλίας.

Ἐν Ἀθήναις, 28 Μαρτίου 1892.

Ἡ ΔΕΥΤΕΡΑ ΜΗΤΗΡ.

ΔΙΗΓΗΜΑ.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον ἀριθμόν).

Τί ἠδύναντο νὰ εἴπωσιν ὁ κ. καὶ ἡ κ. Ριχάρδου, διότι δὲν ἤρωτήθη ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου ἢ γνώμη αὐτῶν; Οὐδεμία ἐπομένως ὑπῆρχεν ἀνάγκη ν' ἀσχοληθῶσι περὶ αὐτῶν. Ἡ ἀνατροφή τῆς Ὑβελίνης, χάριτι θεῆ! ἐγένετο ἄνευ τῆς συμμετοχῆς αὐτῶν, ἐπομένως τὸ αὐτὸ θὰ ἐγένετο καὶ ἐν τῷ γάμῳ αὐτῆς. Ὑπῆρχε βεβαίως ἡ κυρία Βρίς . . . εἶχε λησμονηθῆ αὕτη ἐξ ὀλοκλήρου καὶ ἠναγκάσθησαν νὰ τὸ ὁμολογήσωσιν ἀπ' ὅτου ὅμως ἐπολιτεῦετο φίλα φρονούσα τῷ κ. καὶ τῇ κ. Ριχάρδου, δὲν ἦτο καλὸς σύμβουλος, οὔτε σημασίαν τινα ἐκέκτητο. Καὶ ἐπειτα ἐὰν ὁ Βαρκοῦρ ἤρρεσκεν εἰς τὴν Ὑβελίνην, δὲν ἦτο τοῦτο λόγος μὴ δυνάμενος νὰ καταπολεμηθῇ;

Ἐπρεπε λοιπὸν ὁ Βαρκοῦρ ν' ἀρέσῃ εἰς τὴν Ὑβελίνην, τοῦτο ἦτο ἐπνάαγχε.

— Λοιπὸν, φίλε μου, ἐπροόδευσε ἀρκούντως παρὰ τῇ Ὑβελίνῃ; ἠρώτησε μιᾶ τῶν ἡμερῶν ἡ κ. Ρουβεραὶ τὸν προστατευόμενον αὐτῆς, ἐνῷ οἱ νέοι ἐχόρευον ἐν τῇ παρακειμένη αἰθούσῃ.

Ὁ Βαρκοῦρ ἐχόρευε μόνον ὅτε ἐπιέζετο πρὸς τοῦτο, νῦν δὲ ἐστενοχώρει πως τὴν κ. Ρουβεραὶ. Πᾶσα νεαρὰ γυνὴ πρέπει νὰ χορεύῃ, αὐτὸ εἶναι φανερόν, δὲν πρέπει δὲ ὁ σύζυγος αὐτῆς νὰ φοβῆται τὸν χορόν. Ἐὰν ὁ Βαρκοῦρ ἠγάπα τὸν χορόν! . . . Ὅπως-δήποτε δὲν δύναται τις νὰ εἶναι ἐντελής!

— Δὲν δύναμαι νὰ σᾶς βεβαιώσω ἀπολύτως, ἀπήντησεν ὁ εὐτυχὴς θνητὸς ἐρυθριῶν. Ἡ δεσποινὶς Ὑβελίνη βλέπει τὰς κολακείας μου διὰ καλοῦ βλέμματος . . . τοῦλάχιστον οὕτω φρονῶ . . . δὲν δύναμαι ὅμως νὰ βεβαιώσω ὅτι μοὶ παρέσχε τὴν ἀδειαν νὰ . . . τέλος πάντων νὰ . . . δὲν ζεύρω . . .

— Ὅθ' εἶπῃ ὅτι δὲν δεικνύεις δραστηριότητα, ὑπέλαβεν ἡ κ. Ρουβεραὶ μετὰ δυσθυμίας. Καὶ ὅμως δὲν εἶναι τὸσον δύσκολον πρᾶγμα αὐτό!

— Σᾶς βεβαιῶ, κυρία, ὅτι . . . εἶναι πολὺ δυσκολώτερον παρ' ὅσον νομίζετε, ἀπήντησεν ὁ Βαρκοῦρ σπογγίζων τὸ κατέρυθρον καὶ κάθιδρον μέτωπον αὐτοῦ διὰ μανθηλίου φέροντος τὰ σήματα αὐτοῦ . . . εἶναι δύσκολον . . . δυσκολώτατον . . . Ἡ δεσποινὶς Ὑβελίνη δὲν . . . δὲν μὲ ἐνθαρρύνει ποσῶς . . .

— Καὶ ὅμως συνομιλεῖτε πάντοτε μετ' αὐτῆς.

— Βέβαια, ὀμιλοῦμεν, ὀμιλεῖ μάλιστα ἐκείνη καὶ λέγει πολλά, ἀλλὰ δὲν γνωρίζω οὐδέν, ἀπολύτως οὐδέν τῶν προσωπικῶν αὐτῆς αἰσθημάτων . . . πρὸ πάντων τῶν περὶ ἐμοῦ αἰσθημάτων αὐτῆς!

Ἀφοῦ μετὰ κόπου ἐπεράτωσε τὴν φράσιν ταύτην ὁ Βαρκοῦρ, ἔρριψεν ἀνήσυχον βλέμμα ἐπὶ τῆς θύρας τῆς αἰθούσης ὅπου ἀντιπαρήρχοντο ζεύγη χορευτῶν. Ἡ Ὑβελίνη δὲν ἐχόρευε. Καθημένη

ἐν τινι γωνίᾳ μετὰ τῆς Βέρθας καὶ τῆς «ἀγαπητῆς αὐτῆς ἐξιδέλφης» ἤκουεν αὐτῶν διηγουμένων ἐπεισόδια τῆς παιδικῆς ἡλικίας τοῦ Γεωργίου, ἡ δὲ κ. Πρεζάνς, ἡ ὅποια δὲν ὑπόπτει πονηρίαν τινα ἐδιηγείτο αὐτῇ, μετὰ τῆς ἀφθονίας ἐκείνης. Ἦν παρέχει τὸ μητρικὸν φίλτρον, πολλὰς παιδαριώδεις σκηνάς, αἵτινες προεκόλλουν τὸν γέλωτα τῆς νεάνιδος. Ἡ Ὑβελίνη, καθημένη ἐπὶ χαμηλῆς καθέκλας, στηρίζουσα τοὺς ἀγκῶνας ἐπὶ τῶν γονάτων καὶ ὀλίγον κεκλιμένη πρὸς τὰ ἔμπρός, τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑψούσα πρὸς τὴν διηγουμένην, ἤκουε τοὺς λόγους αὐτοῦ, ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν κινουμένη ὑπὸ ἀπλέτου γέλωτος, ὃν συνεμερίζετο ἡ Βέρθα ὅτε ἤκουε τὴν μητέρα αὐτῆς διηγουμένην τὰς σκηνὰς τῶν εὐτυχῶν παιδικῶν αὐτῶν χρόνων.

Ὁ Γεώργιος περιεστράφη ὡς δορυφόρος ἐπὶ πολὺ περὶ τὸν μικρὸν ὄμιλον, ὀμνύων ὅτι δὲν θὰ πλησιάζῃ, εἶτα ὅμως ἐκάθησε πλησιέστατα χωρὶς νὰ φαίνεται ὅτι λαμβάνει μέρος εἰς τὴν συνδιάλεξιν. Οὐδὲ λέξις ὅμως διέφευγεν αὐτῷ, ἤκουε τὰς λεπτεπιλέπτους ἐρωτήσεις τῆς Ὑβελίνης καὶ τὸν νεαρὸν ἀλλὰ καταπνιγόμενον ὑπὸ τῶν ἀπαιτήσεων τῆς σεμνοπρεπειᾶς γέλωτα. Ἡσθάνετο, ὡσεὶ εἶχεν ἰδεῖ αὐτοὺς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς νεάνιδος προσηλωμένους ἐπὶ τοῦ ἐφήβου, εἶτα ἐπὶ τοῦ νεαροῦ ἀνδρὸς . . . καὶ ἐνόμιζεν ὅτι κατὰ τινὰς στιγμὰς οἱ ὑπερήφανοι καὶ γλυκεῖς αὐτῆς ὀφθαλμοὶ κατένευον, ὡσάντις ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ, ὀμιλοῦσα περὶ αὐτοῦ μετὰ ἀδελφικῆς ἀφελείας, ἐπαρουσίαζεν αὐτὸν εἰς τὴν Ὑβελίνην διὰ τρόπου λίαν οἰκείου.

— Ἄ! ἀνεφώνησεν ἐν συμπεράσματι ἡ κ. Πρεζάνς, ἐκβαλοῦσα σὺνῆμα στοναχὴν εὐαρεσκείας, ὁ Γεώργιός μου ἠγάπα πολὺ τὴν μητέρα του!

— Τὴν μητέρα του! ἐπανάλαβεν ἡ Ὑβελίνη, προσλαβοῦσα αἴφνης ὕψος σοβαρόν. Τὴν μητέρα του!

Τὸ ὄνομα τοῦτο ἐφαίνετο αὐτῇ λίαν γλυκὺ. Τὸ πρῶτον ἤδη ἠσθάνετο τὴν τρυφερότητα, τὴν εὐγνωμοσύνην, τὸ μέγα, τὸ οἰκογενειακῶς ἀπέριττον, ὅπερ ἐγκλείει ἡ λέξις αὕτη . . . ἡ δὲ κ. Πρεζάνς παρετήρει αὐτὴν ἐκπλήκτως.

— Ἐγὼ ὅμως δὲν ἔσχον μητέρα, εἶπεν ἡ Ὑβελίνη.

Ὁ Γεώργιος ἠτένισεν αὐτὴν κατὰ πρόσωπον. Νὰ μὴ ἔχη μητέρα! Ἡ καὶ μὲν! Ἡ γνῶσις λοιπὸν ὅλα ἐκείνα τὰ θεσπέσια καλὰ καὶ τὴν χαρὰν, τὴν θεῖαν εὐχαρίστησιν, ἣν αἰσθάνεται τις ὑπὸ θωπευτικῆς χειρὸς, τὴν ἀπεριόριστον ἐμπιστοσύνην, τὴν ἐκκλησιν τοῦ παιδὸς πρὸς ἐκείνην, ἣτις εἶναι τὸ πᾶν δι' αὐτόν . . . Ἡ Ὑβελίνη ἐστράφη σοβαρῶς πρὸς τὸν υἱὸν ἐκείνον, ὅστις ἠγάπησε τὸσον τὴν μητέρα του, καὶ τὸ νεαρὸν αὐτῆς αἷμα ἀνῆλθεν ἐπὶ τῶν λεπτοφυῶν παρεῖων αὐτῆς. Τοσαύτην εἶχεν ἐνδύμυχον ἀγάπην καὶ συμπάθειαν . . . ἀλλὰ καὶ θλίψιν σὺνῆμα εἰς τοὺς πλήρεις σεβασμοῦ ὀφθαλμοὺς ἐκείνους.

Ἡ καρδιά τῆς Ὑβελίνης ἐρρίγησε παραδόξως, ὡς πτηνὸν κτυπῶν τὰς πτέρυγας του ἐν χειρὶ κρατούσῃ αὐτό. Αἰσθημα ὅλως ἀγνωστον κατέλαβεν αὐτὴν ἀποτόμως, ἐνόμισεν ὅτι ἐβυθίζετο ἐν ἀγνώστῳ ποταμῷ, οὗ τὰ κύματα ἐθώπευον ἡσυχῶς καὶ ἠδέως αὐτὴν, ἐνῷ σὺνῆμα τὴν παρέσυρον.

— Ἄ! Θεέ μου! εἶπε καθ' ἑαυτὴν· δὲν εἶναι δυνατόν ὅμως νὰ τὸν ἀγαπήσω!

Ἐξαίφνης ὠχρίασεν, ἡ δὲ Βέρθα ἀνησύχησεν.

— Ἐχετε τίποτε; ἠρώτησεν.

Ὁ Γεώργιος ἠγέροθη καὶ ἐπλησίαζεν ἤδη.

— Ὅχι, ὄχι, ἀπήντησεν ἡ Ὑβελίνη ἐσπευσμένως. Δὲν ἔχω τίποτε, πηγαίνω νὰ ἰδῶ ὀλίγον τὴν γιαιγιᾶ . . .

Καὶ ἐγένετο ἀφανὴς πρὶν ἢ δυνηθῆ τις νὰ τὴν κρατήσῃ.

— Τί ἔχει; ἠρώτησεν ἡ κ. Πρεζάνς λίαν ἀνήσυχος.

— Μαμά, εἶπεν ὁ Γεώργιος, ἔλθε ὀλίγον, σὲ παρακαλῶ, ἔχω νὰ σὲ εἰπῶ κάτι.

Καὶ ἔσυρεν αὐτὴν πρὸς τινα γωνίαν.

— Μὴ τῇ ὀμιλῆς πλέον περὶ ἐμοῦ, σὲ παρακαλῶ . . . ζεύρω, μὲ ἀγαπᾶς πολὺ καὶ μὲ νομίζεις κάτι τι, ἀλλὰ . . .

Ἡ κ. Πρεζάνς ἤκουε χωρὶς νὰ ἐννοῇ.

— Τί νὰ σέ 'πῶ, ἐξηκολούθησεν ὁ Γεώργιος, πιέζων ἑαυτὸν, δὲν εἶναι ἔργον φρονήσεως, τὸ ὅποιον κἀμεις . . . ἐδῶ δὲν μᾶς γνωρίζουν πολὺ καὶ θὰ μᾶς νομίσουν ὅτι δὲν εἴμεθα . . .

— Ἐξηγήσου, υἱέ μου, ἀπήντησεν ἡ μήτηρ, μὴ ἐννοῦσα τίποτε ἐκ τούτου.

— Εἶναι πλουσία, εἶπεν ὁ δυστυχῆς νέος, χωρὶς νὰ τολμήσῃ νὰ προσφέρῃ τὸ λατρευτὸν ὄνομα, εἶναι πλουσιωτάτη καὶ ἡμεῖς πτωχότατοι, καὶ . . . δὲν πρέπει νὰ νομίσουν ὅτι ἔχομεν ὀπισθολογισμὸν τινὰ συμφεροντοσκοπικόν . . .

— Ἀχ! καμμένε μου υἱέ! ἀνέκραξεν ἡ μήτηρ, δραττομένη καὶ τῶν δύω αὐτοῦ χειρῶν. Τὴν . . . τὴν ἀγαπᾶς λοιπόν;

Ἐκεῖνος ἀπέσυρε τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐκ τῶν τῆς μητρός του καὶ ἀπῆλθε τοῦ διαδρόμου ἐνθὰ εὐρίσκοντο.

Ὅταν ἐφάνη πάλιν, εἶπεν εἰς τὴν μητέρα του ὅτι ἡ μικρὰ αὐτῶν ἀμαξά τούς ἀνέμενε. Τότε αἱ δύω γυναῖκες ἀνῆλθον ἐπ' αὐτῆς συσφιγθεῖσαι ὅπως καταλείπωσιν ἰκανὸν χώρον καὶ δι' αὐτόν, ὅστις, ἀνελθὼν ἐπίσης, ἔλαθε τὰς ἡνίας.

Μόλις ἐπληξέ τὸν ἵππον, οὗ τὸ ἐξωτερικὸν δὲν ἦτο τόσον καλόν, ἡ Ὑβελίνη ἐφάνη εἰς τὸ παράθυρον. Ἦτο τὸ παράθυρον τοῦ ἀρχαίου αὐτῆς κοιτῶνος, ἐκεῖνο ἐξ οὗ εἶχε προβάλλει ἐν τῇ παιδικῇ αὐτῆς ἡλικίᾳ ὅπως ἰδῆ τὸν πατέρα τῆς καὶ ἐφάνη αὐτῷ ὡς νόμῳ ἐν τῷ μέσῳ ἀκτίνων ἡλιακῶν. Ὡς τότε ἡ κοραίσς εἶχε φανῆ τῷ Ριχάρδῳ, οὕτω καὶ νῦν ἡ νεᾶνις, ἐν τῇ αὐτῇ ἀκτινοβόλῳ περιβολῇ, ἐφάνη εἰς τὰ ὄμματά τοῦ ἀγαπῶντος αὐτήν.

Εἶχε καταφύγει, ἄγνωστον διατί, εἰς τὸν θάλαμον ἐκεῖνον, ἐν ᾧ διῆλθε τὰ ἔτη τῆς παιδικῆς αὐτῆς ἡλικίας, ὃν πάντες περιεφρόνουσαν νῦν καὶ τὸν ὅποιον οὐδεὶς ἐπισκέπτετο. Ἐν τῇ μεγάλῃ ταραχῇ τῆς ψυχῆς αὐτῆς, ἐξ ἐνοστικτοῦ εἶχε ζητήσῃ ἄσυλον, ἐν τῷ μέσῳ μαρτύρων ζωῆς καθ' ἣν τὰ πάντα ἦσαν εἰρήνη καὶ χαρὰ. Ὁ κρότος τῶν τροχῶν προσεῖλκυσε αὐτήν εἰς τὸ παράθυρον, ἤνοιξεν αὐτὸ μετὰ συγκεχυμένου φόβου, διότι, ἐν τῇ βαθείᾳ ταραχῇ, ἥτις ἐτάρασσε αὐτήν, τὰ πάντα ἀπὸ τινος ἐφαίνοντο αὐτῇ ὡς προξενούντα ἀνησυχίαν.

Ὁ Γεώργιος, ἡ μήτηρ του καὶ ἡ Βέρθα ὕψωσαν τοὺς ὀφθαλμούς, ἐπὶ τῷ ἐλαφρῷ ἤχῳ τοῦ παραθύρου ἀνοιγομένου, διότι, ἀπὸ πολλοῦ μὴ κινήθην, ἔτριξεν. Ἡ Ὑβελίνη ἤρθησεν ἐπὶ μᾶλλον ὑπὸ τὸν ἥλιον ἐκεῖνον, ὅστις ἐπλήρου τοὺς ὀφθαλμούς καὶ τὴν καρδίαν αὐτῆς.

— Φεύγετε ἀπὸ τῶρα, ἐξαδέλφη; ἠρώτησε διὰ φωνῆς παρὰδύξως μελωδικῆς.

Ἡ ἐσπέρα ἦν τόσον γαλήνιος ὥστε οἱ λόγοι οὗτοι ἔπесον ἐπ' αὐτῶν ὡς κρυσταλλώδεις μαργαρίται, μολονότι εἶχεν ὀμιλήσῃ σχεδὸν χαμηλοφώνως.

— Ἐπιστρέφομεν, εἶπεν ἡ Βέρθα, βλέπουσα ὅτι οἱ ἄλλοι εἰσίχων.

— Σὺς περιμένω τὴν πέμπτην, νὰ ἔλθετε, καὶ οἱ τρεῖς! εἶπεν ἡ Ὑβελίνη.

Ὁ Γεώργιος ἠτένισεν αὐτήν ὅπως ἐναποτυπώσῃ εἰς τὴν φαντασίαν του τὴν χαρίεσσαν μορφήν, εἶτα ἐχαιρέτισε καὶ διὰ τῆς μάστιγος ἤγγισεν τὸν βαρὺν ἵππον τῆς ἀμάξης. Οἷον ἀκομφὸν ὄχημα ἐπαρχιακοῦ ἱατροῦ! Ἡ κακὴ μοῖρα ἐναπετύπωσεν εἰς τὴν μνήμην τῆς Ὑβελίνης τὴν ἀνάμνησιν αὐτοῦ!

— Εἰς τὸ ἐπικινδύνει! εἶπεν ἡ Βέρθα, καὶ ἡ ἀμαξά ἀπῆλθε ταλαντευομένη καὶ παρακολουθουμένη διὰ τῶν ὀφθαλμῶν ὑπὸ τῆς Ὑβελίνης. Ἐὰν τὸ ἤξευρεν ὁ Γεώργιος! Ὁ ἥλιος ἐχρύσειζε τὴν βαφὴν τῆς ταπεινῆς ἀμάξης, ἥτις διὰ τὴν κληρονόμον τοῦ Ρουβεραι ἦν ὡραιότερα καὶ μᾶλλον ἀπαστρέπτουσα τοῦ ἄρματος τοῦ Ἀπόλλωνος!

Ὁ Γεώργιος ὁμοῦ δὲν ἐμάντευε τοῦτο, ἐπομένως καθ' ὅλην τὴν ὁδὸν, μασσῶν τὸν μύστακά του, ἐνόμιζεν ὅτι μασσᾷ τὰ τεμάχια τῆς ταπεινωθείσης ὑπερηφάνειάς του.

XVIII.

Τὸ δεῖπνον καὶ ἡ ἐσπέρα ὑπῆρξαν ἀτελεύτητα. Τινὲς τῶν ξένων ἀπῆλθον, ἄλλοι ἔμειναν, ὅπερ ταραττεῖ τὴν ἀρμονίαν οἰκογενειακῆς συναναστροφῆς. Ἐν Ρουβεραι πάντες ἐστενοχωρήθησαν κατὰ τὴν ἐσπέραν ἐκείνην, πλὴν τῆς Ὑβελίνης, ἡ ὁποία ἔζη ἐν θριχμῶ καὶ θαμβώσει διότι ὁ ἥλιος εἶχε μείνει ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτῆς. Ἀπῆλθον πάντες ἐνωρὶς ὅπως κατακλιθῶσι καὶ ὅταν ἡ νεᾶνις ἤλθε ν' ἀσπασθῇ τὴν προμήτορα αὐτῆς, ὡς συνήθως ἔπραττεν ἀποχαιρετίζουσα αὐτήν, ἡ κ. Ρουβεραι προσεπάθησε νὰ τὴν κρατήσῃ, ἐπιθυμοῦσα νὰ τῇ ὀμιλήσῃ ἀμέσως περὶ τοῦ σχεδιαζομένου γάμου. Ἡ κόπως ὁμοῦ ἀνέκοψε τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῆς, καὶ ἐπομένως ἀνέβαλε τὸ πρᾶγμα διὰ τὴν ἐπιούσαν καὶ ἐχαιρέτισε ἀπλῶς τὴν ἐγγόνην αὐτῆς.

Οὐδέποτε ἡ Ὑβελίνη ἠσθάνθη ἐπὶ τοσοῦτον τὴν ἀνάγκην νὰ εὐρεθῇ μόνη· ἀφ' ἧς στιγμῆς τὸ ταπεινὸν ὄχημα ἐγένετο ἀφανὲς εἰς τὸ ἄκρον τῆς δεινροστοχίας, ἠσθάνετο ἐαυτὴν ριγῶσαν ἐξ ἀνυπομονησίας, ἐπεθύμει νὰ μὴ ἔχῃ πλέον οὐδένα παρόντα πρὸ αὐτῆς· τὸ δεῖπνον ἐφαίνετο αὐτῇ ὅτι παρετείετο ἐπὶ πολὺ, ἡ φλυαρία τῶν ξένων, οὗς συνήθως ἠνείχετο εὐχαρίστως καὶ μετὰ τῆς εὐθυμίας τῶν ὁποίων συνήγου τὸ μειδίαμα αὐτῆς, ὅλαι ἐκεῖναι αἱ τετριμμένα ἐκφράσεις ἐφαίνοντο αὐτῇ κεναὶ καὶ πληκτικαὶ, τοῦτ' αὐτὸ ἀηδεῖς. Ὅταν ἀπῆλθεν ἡ θολοκρηπύλος αὐτῆς καὶ εἶδεν ὅτι ἦτο μόνη ἐν τῇ φωλεᾷ ἐκείνῃ τῆς παιδικῆς αὐτῆς ἡλικίας, ἠτένισε περὶ μετ' εὐαρεσκείας.

Τὰ πάντα ἐφαίνοντο αὐτῇ μεγαλύτερα, ὡραιότερα, μᾶλλον εὐχάριστα. Θὰ ἐνόμιζεν εὐχαρίστως ὅτι οἱ τοῖχοι ἐχωρίσθησαν, ὅτι ἡ ὄροφ ἀπέπτῃ καὶ ὅτι ὁ οὐρανὸς καθαρὸς καὶ διαυγῆς, πλήρης ἀστέρων, ἠνοιέτο ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν αὐτῆς. Θεροῦτης τις, ἰδέαι ὑψηλαὶ καὶ ἐμποιοῦσαι αἰσθήσιν, ἔθετον εἰς κίνησιν τὴν καρδίαν αὐτῆς καὶ τὴν ἐπλήρου ζωῆς καὶ προσευχῆς.

— Ἄ! ἐσκέφατο, εἶμαι εὐτυχῆς καὶ αἰσθάνομαι ἑμαυτὴν πλουσίαν διότι ἀγαπῶ . . .

Ἡ χαρὰ αὐτῆς κατηνύσθη ἐξαιφνης, διότι μία λέξις ἀνεπόλει εἰς αὐτὴν τὴν πραγματικότητα ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὀνειρῶν τῆς πλουσίας. . . Ἐδῶ ἦτο τὸ ἐμπόδιον. Ἀνὴρ τοιοῦτος, οἷος ὁ Γεώργιος δὲν ἠδύνατο ν' ἀγαπᾷ μίαν κληρονόμον, ὁ ἐργάτης οὗτος βεβαίως θὰ ἐμίσει τὰ χρήματα. Ἐκείνην ὁμοῦ. . . δὲν ἦτο ἄρα γε καὶ πρὸς ἐκείνην ἀδιέφορος;

Ἡρθησεν μόνη ἐν τῷ κεκλεισμένῳ αὐτῆς δωματίῳ. Οὐχὶ βεβαίως, πρὸς ἐκείνην δὲν ἦτο ἀδιέφορος! Ἦτο βεβαιότατη! Καὶ λοιπόν, τοῦτο ἦτο ἀδύνατον νὰ ἀπλοποιηθῇ; Τὰ πάντα δὲν διακανονίζονται; Πρὸ πάντων ἐν ἡλικίᾳ δέκα ὀκτὼ ἐτῶν ὑπάρχουσιν ἐμπόδια;

Κατεκλίθη ἔχουσα τὰς χεῖρας ἐσταυρωμένας ἐπὶ τοῦ στήθους, διὰ νὰ κλείσῃ ἐν αὐτῷ τὰς σκέψεις αὐτῆς, αἵτινες ἐκυλινδούνοτο ἡσύχως. Ἐπὶ τινὰς στιγμὰς ἔμεινε ἐν τῷ σκότει, τοὺς ὀφθαλμούς ἔχουσα κεκλεισμένους ὡς ἀπολαύουσα τῆς χαρᾶς αὐτῆς καὶ ἐξαπίνης ἐκοιμήθη ὡς παῖς.

Ἡ ἐπαύριον ἦν παράσκευή, ἡ δὲ κ. Ρουβεραι εἶχεν ἐνθυμηθῆ τοῦτο μόλις ὅτε ἐξύπνησε καὶ ἐστενοχωρήθη λίαν διότι εἶχεν ὡς ἀρχὴν νὰ μὴ ἐπιχειρῇ τι κατὰ παρασκευὴν. Ἐδει ἄρα ν' ἀναβῆ τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸ σάββατον, ὅπερ ἦτο τόσῳ μᾶλλον κακόν. ὅσα τῇ μεταμεσημβρίᾳ τῆς αὐτῆς ἡμέρας θὰ ἤρχετο ὁ Ἐδμόνδος, ἐπομένως μόνον τὰς πρὸ μεσημβρίαν ὥρας θὰ εἶχεν εἰς τὴν διάθεσιν αὐτῆς, ὅπερ θὰ ὑπερῆρκει· ἐπομένως ἡ κ. Ρουβεραι ἡσύχασεν.

(Ἀκολουθεῖ).

Ο ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ
ΧΡΥΣΟΣΘΕΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΝΕΟΛΟΓΟΥ.